CSF 27

REVISTA COLECȚIA SCIENCE FICTION
27.5

LABORATORUL DOCTORULUI MAO

FLORIN GIURCĂ

DIANA ALZNER • EUGEN GOMBOȘ • DODO NIȚĂ
CĂTĂLIN PROTEASA • DANIEL BOTGROS • MIHAI CRANTA • AUREL CĂRĂȘEL • CONSTANTIN PAVEL

IA-ul şi inteligenţa primitivă de la Lascaux

de Aurel Cărăşel

„Ai carte, ai parte", sună o veche zicală românească, concepută probabil cu secole în urmă, când rata analfabetismului pe aceste meleaguri atingea cote foarte mari. Altfel spus, ştiutorului de carte i se deschide, în orice ţară din lume în care ar trăi, perspectiva de a avea un trai mai bun, pentru că în mod firesc angajatorii îi preferă pe aceştia analfabeţilor. Dincolo de pragmatismul ei, zicala mai ascunde un sens, care conduce fix în aceeaşi direcţie: celui care ştie să citească şi îşi foloseşte acest talent i se dezvoltă intelectul suficient de mult, încât să-l facă să-şi dorească să evolueze dincolo de limitele sale obişnuite. Mai mult, studii din acest secol XXI relevă faptul că indivizii care citesc în mod constant, pe lângă ascuţirea factorului numit inteligenţă, beneficiază şi de o viaţă mai îndelungată decât a celorlalţi.

În acest context, ar fi trebuit ca în acest nou secol şi mileniu să existe o adevărată goană după lectură. Ar fi trebuit ca editurile să nu mai facă faţă comenzilor, iar cozile la bibliotecile publice să înceapă cu ore bune înainte de deschidere şi să se întindă pe kilometri. Uşurinţa cu care cititorul de azi are acces la carte, la revistă, la almanah şi la alte tipuri de calupuri informaţionale, organizate tematic, ar fi trebuit

să transforme deja mediul din jur într-o uriașă sală de lectură, în care tot ceea ce ar fi contat cu adevărat ar fi fost plăcerea de a te cufunda în uriașa masă informațional-culturală a universului lecturii. Realitatea nudă, cea de dincolo de visele noastre, ține să ne dezamăgească încă o dată...

Un studiu efectuat anul acesta de către Eurostat (Oficiul de Statistică al Uniunii Europene) arată o cu totul altă față a lumii în care trăim: aproape 94% dintre români nu cumpără nici măcar o carte pe an, iar ca urmare România deține cele mai puține librării pe cap de locuitor din Uniunea Europeană; românii citesc mai puțin de 5 minute zilnic (este vorba despre carte și revistă), iar 35% dintre locuitorii țării noastre nu au citit în viața lor o carte. Ca să nu mai spunem că 68,5% nu au citit nicio carte în ultimul an. Asta în vreme ce la alte națiuni europene aceste procente sunt mult diferite. Un singur și elocvent exemplu: 71,8% dintre suedezi citesc cărți în mod regulat.

Se întâmplă ceva special în legătură cu modul de abordare al lecturii în România sau este numai o eroare de abordare a Eurostat-ului? Nici una, nici alta. Ca întotdeauna, adevărul se găsește undeva la mijloc. Statisticile Eurostat privesc numai Uniunea Europeană. Realitatea globală, mult diferită de cea a bătrânului continent, aduce mai degrabă cu cea din România. Per ansamblu, la nivelul întregii Terre, rata de noncititori este enormă.

Cauzele care conduc la ea sunt multiple. Analfabetismul global este înspăimântător de ridicat (imaginați-vă numai ce se întâmplă în Africa, dincolo de orașele litoralului, în Asia și în America de Sud). Acolo unde rata de alfabetizare a crescut datorită eforturilor educaționale susținute, oamenii sunt în majoritate prea săraci ca să aibă timp să stea să citească (lectura este doar pentru cei care nu trudesc 14-16

ore pe zi pentru a-și asigura hrana). Chiar dacă ar vrea, nu ar avea bani să investească în cărți sau în alte instrumente necesare lecturii. Iar acolo unde sunt îndeplinite aceste condiții, intervine sațietatea. Ați citit bine: **sațietatea**.

Ca și înotul, alergatul, fotbalul, tenisul etc. și cititul este un sport. Unul al minții, iar creierul e un altfel de mușchi, adevărat, dar tot un mușchi. Pentru a-l menține în formă este necesar să fie antrenat în fiecare zi. În felul acesta se dezvoltă la parametri optimi și își prelungește existența. Dar ce te faci când sportul se transformă în corvoadă, din cauza numărului tot mai mare de antrenamente? În mod clar, asemenea trupurilor sportivilor, unele creiere cedează pasul (cele mai multe), iar altele merg mai departe, trecând la un alt nivel. Din păcate, numărul celor care fac pasul înainte este mic, mult mai mic decât se speră. Nu știm dacă e vorba despre un factor de retenție natural sau doar despre o eroare de creștere care va dispărea de la sine după un timp oarecare.

Ilustrație de Glonescu + AI

În plus, la aceste impedimente se adaugă fenomenul de saturație, de care aminteam mai înainte. Aceasta intervine în momentul în care creierul a procesat un anumit număr de semne scrise. El diferă de la creier la creier ca și cantitate, dar, de asemenea, și din punctul de vedere al calității.

În principiu, nu ar trebui să fim surprinși când auzim că un tânăr din ziua de azi abia are timp să citească 7-8 cărți pe an, spre deosebire de perioada de acum o jumătate de secol, când seniorii de acum aveau 16-17 ani și citeau câte 80-100 de cărți anual ori chiar mai mult. Să nu uităm că pentru majoritatea acestor seniori cantitatea de semne scrise procesate provenea numai din cărți, almanahuri, reviste și cele câteva filme văzute săptămânal. Un tânăr din secolul al XXI-lea procesează probabil același număr de semne scrise, numai că ele nu mai provin exclusiv din vechile direcții enumerate. Numărul de emisiuni de televiziune care necesită lectură de semne este incomparabil cu cele din trecut. La fel și numărul de filme vizionate, de reclame (televizate sau în sistem de broșură), iar accesul la internet se face numai prin procesare de semne scrise.

În plus, piața de carte și de revistă a explodat în ultimii 30 de ani peste tot în lume. Milioane de cărți au invadat un număr constant de lectori la nivel mondial, iar numărul lor este în continuă creștere. Și atunci intervine **saturația**. Modalitatea de autoprotecție a creierului.

Cu cât mediul social va încerca să-i determine să citească mai mult, sub diferite motive (care merg de la imersia în spațiul cultural național și până la factorul biologic de prelungire a vieții prin antrenarea neuronilor pentru a rămâne activi mai multă vreme), cu atât starea de saturație se va amplifica, generând efectul de rejectare. Pur și simplu, tinerii noștri nu vor mai dori să citească, să piardă vremea cu uni-

versuri fictive, atunci când acesta în care trăiesc este atât de interesant. Vor dori să devină aculturali, pentru că aceasta este o stare care nu necesită consum de energie și nici adaptare mentală la medii noi. Va rezulta, cel puțin pentru o perioadă, o lume ternă, lipsită de aspirații intelectuale, dar puternic ancorată în realitatea imediată, pe care o înțelege altfel decât noi, seniorii, care ne-am luptat să o depășim, ca să putem visa frumos. Ei vor numai să trăiască. Și atât. Avem noi dreptul să le impunem un ideal pe care nu-l înțeleg?

Mai mult decât atât – pe piața larg deschisă a culturii a intrat de curând un jucător nou. Se numește IA (Inteligență Artificială) și, deși se găsește la începuturile existenței sale, dă semne că ar avea ceva de spus în interiorul spațiului cultural. Programatorii săi afirmă că în foarte scurt timp (câțiva ani) va fi capabil să scrie orice tip de operă literară care i se comandă. Se va ajunge, astfel, la opere literare personalizate de către însuși măria-sa cititorul. Viziune aproape verniană: te întorci de la slujbă, te așezi în fotoliu, iei laptopul (sau orice instrument de legătură cu internetul dorești), o contactezi pe domnia-sa IA și îi soliciți o nuvelă science-fiction a cărei acțiune să se petreacă pe Deimos, dar care să înceapă pe Marte; în care personajul principal să fie un supererou, iar cel negativ un extraterestru venit să invadeze Sistemul Sol ș.a.m.d. După numai câteva secunde, IA-ul îți livrează opera comandată și îți urează lectură ușoară. Asta dacă nu cumva, prea obosit de activitatea cotidiană, îi comanzi să ți-o lectureze chiar el, cu vocile unor mari actori la modă.

Și atunci, cum să procedăm cu lipsa de apetit a cititorului de azi? Ce trebuie să facem ca să-l aducem în lumea lecturii de orice fel? Exceptând soluțiile extremiste, de genul inventării unui ser/gaz/pilulă care să-i reducă nivelul de stres în fața cărților, soluția rămasă este una de bun simț: noi, scrii-

torii, să continuăm să scriem. Să continuăm să creăm universurile ficționale pe care simțim nevoia să le creăm și să umplem cerurile (minții) goale cu ele. Când va sosi vremea lecturii, în mod sigur își vor găsi singure cititorii. Pentru că arta lecturii e o artă, la urma-urmei, nu o soluție industrială care să se potrivească tuturor. Adică una nivelatoare, așa cum doreau comuniștii pentru societatea pe care o conduceau cu o mână de fier. Iar timpul artelor vine și trece, după un algoritm pe care nu avem (încă) capacitatea de a-l înțelege. Dar nu dispare niciodată. E numai un timp cu cititori mulți și unul cu cititori puțini. Apoi bucla se reia, la nesfârșit.

Pentru cei care cred în soluții de mână forte, amintiți-vă doar atât: artă există de când există omul ca ființă socială (picturile murale din cavernele de la Lascaux, din Franța, nu sunt decât un umil exemplu; niciun lider de trib nu i-a adunat pe concetățenii săi cu forța în fața lor, ca să le admire; în schimb, ele au fost admirate de-a lungul anilor de milioane de oameni, care le-au găsit uluitor de frumoase). Și nu va înceta să existe decât odată cu societatea umană.

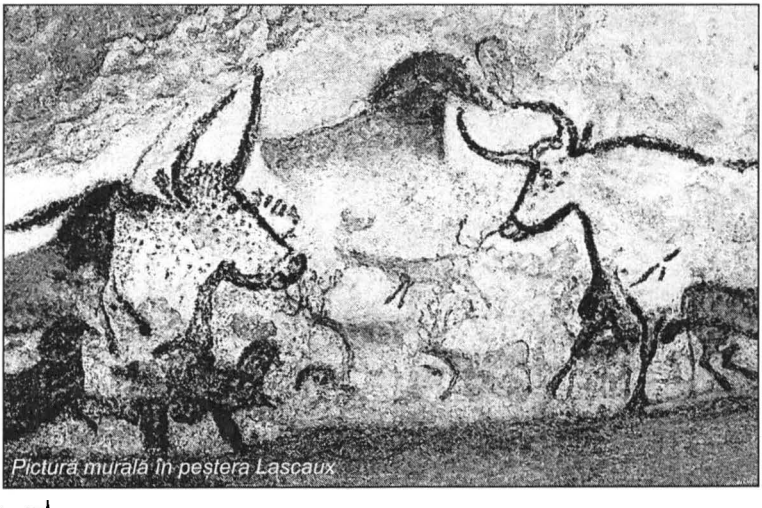

Pictură murală în peștera Lascaux

Laboratorul doctorului Mao

de Florin Giurcă

1

Salonul de tatuaj se afla pe strada Gheorghe Doja nr. 4, la parterul unei case cu două niveluri. Deasupra intrării se vedea o firmă pe care scria, cu litere în stilul ideogramelor japoneze, Galeriile Doctor Mao, iar ceva mai jos, cu caractere mai mici, se făcea precizarea: „Laboratorul prof. dr. Mauriciu Aurobindo, doctor în acupunctură și dermatologie alternativă". Rareș Bileca apăsă hotărât mânerul ușii, care se deschise lin, fără efort. Ca și cum cineva dinăuntru tocmai trăgea de ea. În prag stătea, într-adevăr, o femeie abia trecută de prima tinerețe, cu un machiaj care se străduia, cu relativ succes, să readucă în prim-plan trăsăturile de la douăzeci și cinci de ani.

„Treizeci și cinci", hotărî Rareș, în urma unei scurte priviri aruncate pe chipul femeii. Aceasta făcu un pas înapoi și spuse, cu un zâmbet de copertă de revistă glossy:

— Bine ați venit la Galeriile Doctor Mao! Cu ce vă pot fi de folos?

Pe peretele din spatele recepționerei (Rareș își dădu seama că doamna nu era clientă, ci chiar proprietara sau una dintre angajatele salonului) se putea vedea un panou albastru pe care erau înșiruite serviciile oferite de stabiliment: ta-

tuaje, cursuri de meditație raja-yoga, tratamente naturiste și, nu în ultimul rând, masaj.

— Aș dori un tatuaj, spuse bărbatul. Aici, zise, dezgolindu-și gamba piciorului stâng.

Doamna examină câteva clipe piciorul bărbatului.

— Dar nu doriți, mai întâi, să participați la un seminar special de raja-yoga? Acesta de azi e pentru inițiați, dar sunt convinsă că domnul profesor va considera că sunteți deja suficient de pregătit. Aveți o bună condiție fizică.

Rareș o privi oarecum descumpănit.

— Tatuaj, răspunse. Doar tatuaj. Când mă puteți programa?

— În regulă, rosti femeia. Doar tatuaj. Aveți deja un model preferat? Dacă nu, domnul doctor Mao v-ar putea recomanda unul.

— Da, am, zise, scoțând din buzunarul de la piept al sacoului o folie mototolită în care se zărea o foaie de hârtie.

Doamna examină modelul, apoi zise cu un zâmbet sceptic:

— Mă tem că acest desen e prea deteriorat, domnul profesor nu va putea să-l copieze. Dar sigur nu doriți să participați și la curs? Nu vă faceți griji, prima ședință este gratuită.

Pe Rareș începuse să-l cam irite insistența cu care era invitat să participe la seminar. O clipă simți că regretă ideea de a fi intrat acolo. În definitiv, în oraș existau probabil vreo zece asemenea saloane. Fără atâtea fițe. În clipa aceea, o ușă din spatele încăperii se deschise și un bărbat în vârstă de vreo cincizeci de ani își făcu apariția. Avea o înfățișare bonomă, purta ochelari și creștetul îi strălucea în lumina becului reflectată pe calviție.

— Bună ziua, rosti acesta cu un zâmbet, care lui Rareș i se păru un pic prea mieros, și bine ați venit! Sunteți pentru prima dată aici? Da, adăugă el imediat, sunteți pentru prima dată.

Doctorul Mao purta pe deasupra un fel de halat multicolor dintr-un material care părea, la prima vedere, extrem de moale și de catifelat și croit special pe dimensiunile rotunjoare ale purtătorului. Rareș Bileca nu mai văzuse niciodată așa ceva, iar ideea i se păru chiar interesantă, când realiză că pe poalele și pe pieptarul neobișnuitului obiect de îmbrăcăminte erau imprimate diferite modele de tatuaje.

— Îndrăzniți, apropiați-vă, zise, deschizându-și brațele în lături și executând o piruetă. Halatul se deschise larg în evantai, ca o aripă de liliac, lăsând să se vadă și pe spate o sumedenie de asemenea imprimeuri.

— Sunt sigur că veți găsi aici un model care să vă fie pe plac.

Mao se opri și-l scrută cu atenție pe Rareș, care nu-și mai putea lua ochii de pe poalele halatului.

— Ați venit pentru tatuaj, nu-i așa?

Bărbatul încuviință, cu o abia schițată înclinare a capului.

— Atunci, este în regulă. Vă pot servi chiar azi. Trebuie numai să mă însoțiți la seminar. Începe chiar acum. Nu durează decât cincizeci de minute. Poftiți! adăugă acesta, împingându-l ușor pe Rareș Bileca spre o ușă situată pe peretele opus recepției.

Rareș se conformă, neputându-se împotrivi acestei solicitări.

În camera inundată de o lumină violet nu se afla nimeni. În centrul încăperii era așternută o saltea subțire de yoga, de culoare roz.

— Ah, se pare că ceilalți întârzie, făcu Mao, uitându-se la ceas. Asta e, e pierderea lor. Noi va trebui să începem singuri, programul meu nu suportă amânare. Așează-te confortabil în centrul saltelei, cu șezutul pe gambe și cu fața spre nord. Adică spre mine, zise profesorul râzând, îndrep-

tându-se către un covoraș ornamentat cu miniaturi indiene, aflat lângă perete.

Bărbatul se conformă. Minutele de tăcere care urmară fură de ajuns ca să-l transpună într-o stare receptivă, lipsită însă de emoție sau nerăbdare. Era chiar foarte plăcut.

— Eliberează-te de orice gând, de griji, de amintiri sau de sentimente negative. Concentrează-te asupra persoanei mele. Voi trimite către tine un flux de energie benefică. Efectele lui le vei simți imediat. Poți să închizi ochii sau să-i ții deschiși, după dorință.

Pe măsură ce Bileca îl fixa pe Mao cu privirea, simți cum prin vene începe să-i circule ceva ca un șuvoi de apă rece. Răcoarea îi anestezie complet percepția propriului trup. Aproape că uită de sine. „Foarte tare, tipul!" îi trecu prin minte, apoi adormi.

Se trezi după un timp pe care nu putu să-l cuantifice. Deschise ochii. Doctorul Mao, care șezuse la început în poziția Lotus, cu picioarele încrucișate, se ridicase de la podea, păstrându-și în continuare postura. Plutea la înălțimea de aproximativ cincizeci de centimetri deasupra parchetului.

„E un vis. Nu poate fi real!", gândi Bileca. Închise ochii.

2

Mănăstirea Sfântul Cristofor, situată în Centrul Vechi, pe una din laturile pieței centrale, era deschisă pentru vizitatori, zilnic între orele 7 – 20. Soarele amiezii cădea perpendicular în micul scuar adăpostit, pe toate cele patru laturi, de o colonadă din calcar, în spatele căreia se aflau chiliile măicuțelor. În centru, alături de o arteziană, se vedea statuia în mărime naturală a sfântului Cristofor, executată din bronz. Vizitatorul, care ținea în mână o sacoșă de supermarket, își odihni ochii câteva clipe asupra tufelor de trandafiri

care împodobeau grădina. Se așeză apoi pe o bancă, la umbra unui salcâm japonez cu flori ornamentale, liliachii. Privirea îi fu atrasă din nou asupra statuii.

— Și tu tot viață de câine? Mie-mi spui...

Oftă.

Lângă el își făcu apariția, ca picată din cer, o călugăriță învesmântată în straie monahale, purtând pe cap un fel de băsmăluță neagră care nu reușea să-i ascundă prea bine părul. Câteva șuvițe rebele, de un cenușiu platinat, îi fluturau pe frunte. „L'Oréal Paris Smokey Grey", cugetă bărbatul. „Nici călugărițele nu mai sunt ce-au fost odată. Nu că ar fi ceva rău în asta". Călugărița, care părea să fi fost o femeie frumoasă în civilie, făcu un semn către locul liber de pe bancă.

— Se poate? întrebă ea.

— Desigur, măicuță, poftiți! zise vizitatorul, trăgându-se mai spre marginea din dreapta.

Călugărița luă loc. Ținea în mână o carte groasă cu coperte negre, între filele căreia își introdusese degetul arătător, drept semn de carte.

„Desigur, o carte de rugăciuni. Astea se roagă într-una".

— De fapt, zise tânăra, care părea să aibă în jur de douăzeci și cinci de ani, nu sunt maică. Nu sunt *încă*. Sunt doar soră. Sora Celestina, spuse zâmbind și întinzându-i mâna. Surorile nu au depus încă voturile monahale, adică jurămintele. Abia după aceea devin călugărițe adevărate.

— Îmi pare bine de cunoștință. Fabian. Fabian Bibescu. Detectiv particular.

Surâse. Îi trecu prin minte să o tachineze puțin în legătură cu statutul ei de novice, dar se abținu.

— În cazul acesta, cred că mie poți să-mi spui frate.

Tăcu. Privi din nou la statuie. După câteva clipe, zise ca pentru sine, dar destul de tare ca să-l audă femeia:

— Ciudată statuie. De ce să-i fi pus pe umeri un cap de câine, din aceia cu botul lung și ascuțit? Ogar, așa se cheamă rasa asta de câini.

Sora Celestina zâmbi, băgându-și șuvițele de pe frunte sub broboadă.

— Conform unei tradiții orientale, sfântul Cristofor aparținea unui popor numit cinocefali. Este reprezentat cu cap de câine pe pereții multor biserici. Dar apare în alte locuri și cu cap normal. Treaba nu e încă foarte clară, cercetătorii nu s-au pus de acord. A trăit în secolul al IV-lea d.Hr. A murit ca martir în vremea lui Decius. Patronul șoferilor.

— Cum? De unde șoferi în timpul Imperiului Roman?

— Eh, făcu Celestina, inițial a fost patronul călătorilor. Îi apăra pe aceștia de răufăcători și de accidente. Dar astăzi lumea nu mai parcurge distanțe mari pe jos. Merge cu trenul, cu mașina sau cu avionul. Răufăcătorii însă continuă să existe și în zilele noastre. De asemenea, sfântul acesta ajută și în combaterea vrăjilor. Crezi în vrăji și în blesteme, frate Fabian?

— Nu știu ce să zic... Deși logica spune că nu există, uneori lucrurile se potrivesc de așa natură încât ești derutat. Ce carte citești?

— Filocalia, volumul patru. E o culegere de texte teologice scrise în mănăstirile egiptene, în antichitate. Sunt pasionată de acest fel de scrieri. Eu am făcut Facultatea de filologie-istorie. Frate Fabian, continuă ea abrupt, iartă-mă dacă-s indiscretă, dar am observat că te frământă ceva. Melancolia de pe chipul tău m-a îndemnat să mă așez aici, lângă tine. Am zis că, poate, reușesc să-ți mai schimb gândurile, să te înveselesc.

— Mulțumesc de intenție, zise Fabian, dar un singur lucru m-ar mai putea înveseli. Mi-e foame. Vrei un ecler?

Se aplecă și scotoci în sacoșă, de unde scoase o caserolă cu patru eclere de la supermarket. O deschise și o întinse către Celestina.

— Mmmm! Dar e extrem de bun! zise aceasta după ce gustă din prăjitură.

— Câte volume sunt? arătă el spre carte. Cred că ești tobă de teologie.

— Nu sunt tobă. Mai degrabă ghindă. Am părul șaten, acum e vopsit. Și ochii căprui. Sunt douăsprezece volume cu totul.

— Uau!

— Da. Dar din păcate, în bibliotecă nu sunt decât primele patru.

Celestina căzu apoi pe gânduri. Fruntea ei, senină până atunci, se umbri.

— Aș vrea să-ți spun ceva despre mine. Ca să-ți arăt că n-am venit de nebună la mănăstire, deși poate ți-a trecut prin minte și asta. Unii ar spune că sunt o femeie frumoasă care a venit de bună voie să-și îngroape tinerețile între patru ziduri. Nu, nu zic de tine, tu ești un tip OK, dar așa gândesc majoritatea celor care mă găsesc aici.

— Prostii. Nu am crezut nicio clipă asta. Pur și simplu, ești o persoană cu alte priorități.

— Exact. La douăzeci de ani m-am căsătorit cu Marcel, care mă lăsase gravidă. Nu am vrut să lepăd pruncul. Deși bărbatul meu se îmbăta în fiecare seară, după care venea acasă și mă lovea, am răbdat umilințele, de dragul copilului. Și pentru că nu aveam unde să mă duc. Era casa lui. Eu eram studentă și n-aveam nici un ban. Am vrut să iau copilul și să plec la mama, dar n-a vrut să mă primească. „Ți-ai luat bărbat, deși ți-am zis că e bețiv și derbedeu, acum stai cu el! Ce-o să zică lumea din sat?" După aceea...

Glasul i se frânse deodată și își scoase un șervețel din buzunar, cu care își tamponă pleoapele. Fabian întinse brațul spre ea și o cuprinse pe după talie, trăgând-o ușor spre el. Spre uimirea lui, fata nu opuse rezistență.

Își așeză capul pe umărul lui. Tresări după câteva minute, când o măicuță ieși afară în curte și începu să bată toaca. Se retrase încet.

— Ah, îmi pare rău, ziceam că o să te înveselesc, și eu mai mult te-am încărcat cu necazurile mele.

— Nicidecum! Dar nu ți-ai terminat povestea. Ce s-a întâmplat după aceea?

— Cu altă ocazie. Sună toaca pentru vecernie.

— Așa de târziu e? Hm, trebuie să iau alte prăjituri pentru Laurențiu.

3

Fabian Bibescu avea o fire plăcută, era modest și amabil și, ce era cel mai important, avea o cultură solidă, dobândită prin mii de cărți citite, romane, dar și cărți de istorie, geografie, călătorii. Era jurist de meserie. Practicase ca procuror stagiar trei ani, după care, din cauza unor evenimente nefericite[1], în urma cărora fusese spitalizat aproape șase luni, își dăduse demisia din magistratură cu doi ani în urmă și își făcuse propria firmă de detectivi. Respectivele evenimente nefericite, de fapt o suită de accidente extrem de bizare, în urma cărora fusese la un pas de a-și pierde podoabele bărbăției, îi zdruncinaseră serios încrederea în sine. Procurorul, la vremea aceea, Fabian Bibescu, intrase de atunci într-o stare depresivă incompatibilă cu exercitarea unei meserii cu cerințe de subordonare ierarhică și relaționare publică. Peste toate, se mai adăugase și plecarea soției, care, în urma pier-

[1] ...relatate în romanul „Coarne de bour", ed. Pavcon (n.a.)

derii unei sarcini și ajunsă la limitele răbdării, nemaisuportând traiul alături de un soț impotent și dependent de alcool și de pastile, dispăruse într-o bună zi de acasă, lăsându-l pe amărâtul de procuror cu grija unui copil de șapte ani.

Toate acestea îi consumaseră și mai mult din energia psihică. La sfatul psihologului, se apucase de un sport. Așa se face că, în urmă cu doi ani, într-o zi de martie, ploioasă, își făcuse apariția în clubul de fitness condus de Filip Cosmin.

— Care ți-e numele de botez, cum te cheamă, de fapt, Cosmin sau Filip? întrebase Fabian, nedumerit.

— Zi-mi cum vrei, îi replicase antrenorul. Nu mă supăr. Cosmin e numele mic, dar Filip e mai ușor de reținut și de pronunțat.

☆ ☆ ☆

Primul lucru care-l frapă pe Fabian Bibescu la individul care se agita la marginea bazinului, înainte de producerea numărului de magie, fu tatuajul desenat pe coapsa dreaptă. Bine, tipul acela era din cap până-n picioare ca o carpetă orientală, acoperit pe trei sferturi din suprafața pielii cu motive florale și animaliere. Tatuajul acela de pe picior, înfățișând o femeie împodobită cu o cunună de pene, se putea distinge foarte clar de la distanța care-l separa de înotător. Artistul tatuator, sau cum s-o chema în limba română persoana care face tatuaje, se întrecuse pe sine. Se puteau distinge cel puțin patru tonuri diferite de gri, care dădeau volum, profunzime și expresie portretului.

Fabian își umflă pieptul și inspiră adânc aerul sărat pe care-l purta spre nări briza dimineții. Își scoase ochelarii de pe nas și își masă pleoapele cu degetele mâinii stângi. Pe masa din fața lui, într-un pahar înalt, plin pe trei sferturi cu

Martini rosso, patru cubulețe de gheață se topeau treptat, diluând culoarea intensă a băuturii.

Bărbatul din stânga lui, un ins la vreo treizeci și cinci de ani, bronzat, tuns scurt, cu musculatura vizibil lucrată la sală, se întoarse pe jumătate către Fabian (stătea cu fața către mare, care se vedea, albastră, nemărginită, dincolo de piscina hotelului Belvedere, al cărei luciu de un albastru impecabil îți lua ochii) și spuse pe un ton aparent indiferent:

— Fabi, oare ți-am zis ce cred eu, că Arca lui Noe a eșuat, de fapt, în munții Măcinului?

Fabian se uită lung, în tăcere, la companionul lui. Își urmă netulburat, după aceea, firul gândurilor.

„Penele de pe cap sunt însemne războinice, asociate cu populațiile amerindiene, or dama din tatuaj se vede că este o vampă asiro-babiloniană, cu maxilare puternice și prelungi, cu un nas acvilin, ochi mari și sprâncene elegant arcuite. Fizionomie tipic caucaziană", trase concluzia definitivă Fabian Bibescu. Ei, da, amazoană, de aici penele, jubilă Fabian pentru descoperire. Confuzie semantică între două paronime, fără legătură între ele. Amazoanele, credea cocalarul, trăiesc în Amazonia din America de Sud, de aici amerindienii și penele pe cap. Odată concluzia stabilită, se întoarse către prietenul său. După ce-i captă privirea, îi făcu un semn discret cu coada ochiului:

— Cosmine, mă uit la masculul ăla feroce de acolo, acela plin de tatuaje. Îl vezi? Ți se pare ceva ciudat la el? Bine, în afară de faptul că arată ca un covor persan.

Masculul feroce se ridică pe vârfuri, își făcu elan și plonjă în apă cu palmele împreunate deasupra capului, după o traiectorie ca la carte, parabolică. Apa se despică și-l primi în adâncurile ei transparente. Cosmin își trecu mâna prin păr și-și șterse fruntea de transpirație. Privi silueta care se în-

drepta către suprafața apei, cu capul ridicat și pieptul bombat înainte.

— Impecabil, zise. Un salt simplu. Înainte de a intra în apă, brațele, capul, trunchiul și picioarele au fost poziționate după o linie ușor curbată. A intrat în apă fără a împroșca stropi și picioarele au dispărut exact în gaura de apă prin care au pătruns brațele, capul și trunchiul. Fabi, reluă el, după o scurtă pauză semnificativă: tu ai auzit ce te-am întrebat eu? Crezi că nu ar fi posibil ca Arca lui Noe...

Fabian râse scurt în barbă. Urmărea evoluția înotătorului, care, odată ajuns la suprafața apei, începu să-și miște brațele simetric, calm. Din câteva cicluri (numără zece, dar s-ar putea să se fi înșelat), parcurse o lungime de bazin în stilul bras, ceea ce ar fi însemnat... douăzeci și cinci de metri împărțit la zece... dacă mai scazi deplasarea inițială de patru metri... impresionant!

— Ha, ha, ha, râse cu întârziere, adresându-se peste umăr interlocutorului, mi-a plăcut asta cu „gaura de apă"! Unde ai găsit-o? În altă ordine de idei: Arca lui Noe n-avea cum să eșueze în munții Măcinului. N-a eșuat Arca lui Noe nici în munții Măcinului, nici în Bucegi. Scrie clar în Biblie, negru pe alb: muntele Ararat. Aproape că silabisi: A-ra-rat. Asta e în Turcia. Dar nu mi-ai răspuns la întrebare. Ți se pare ceva anormal la tipul de colo?

Fabian nu mai așteptă răspunsul prietenului său. Consideră că-i adresase o întrebare pur retorică. O deformație profesională îi zgândărea, cu toate acestea, curiozitatea. Trase cu nesaț aer în piept. Ușor sărat, aerul răcoros al mării îi inundă alveolele în modul cel mai intim și direct, făcându-l să se simtă curățat, reînnoit, și pe dinafară și pe dinăuntru. Pentru câteva zeci de minute, aproape că-și uitase vechea melancolie funciară care-l urmărea, lipită definitiv și inde-

fectibil de sufletul lui, ca o umbră. Scurtul moment de relaxare se apropia însă de final. Încă puțin și trebuia să urce din nou în caruselul preocupărilor și neliniștilor zilnice. Și ar fi dat orice să nu mai fie nevoit să o facă.

Își privi ceasul de la mână: unsprezece și douăzeci. Oftă. La douăsprezece și jumătate trebuia să-l preia pe Laurențiu din fața școlii. Se întoarse către amicul lui, cu intenția de a-și lua la revedere. Dar Cosmin mai avea ceva de adăugat. Și nu se lăsă până ce nu spuse tot.

— Ce să mi se pară ciudat la Rareș? percută cu zece secunde întârziere. Îl cunosc bine, să știi. Vine la sală. În afară de faptul că e gay. Ce vezi anormal la el? Un băiat foarte bun. Nu... a, nu! Nu e ce crezi, râse, văzând expresia amuzată a lui Fabian.

Râsul se topi repede pe buzele lui Cosmin, văzând expresia șăgalnică, cu o evidentă tentă de ironie, care persista pe chipul prietenului său. „Mie-mi spui? Hai, recunoaște!" părea să zică Fabian.

4

Cercetaș împătimit, Cosmin Filip, de meserie inginer geodez, parcursese încă din adolescență toate etapele pregătirii speciale pentru a deveni instructor de tabere. Urmase vreo șapte module de pregătire, întinse pe durata a trei ani, susținuse o serie interminabilă de teste și examene, iar la sfârșit obținuse mult râvnita licență de organizator de tabere și de grupuri de excursioniști. Cunoscuse și se împrietenise cu un număr enorm de tineri, în cei peste zece ani de când se ocupa de acest hobby de vacanță. Văzuse și înțelesese multe.

Pe la douăzeci și cinci de ani se făcuse remarcat de proprietarul unei săli de fitness din Constanța, care își căuta un asociat în vederea retragerii din activitate. Patronul clu-

bului Viking, un tip pe nume Șerban, fost culturist de performanță, un pachet de mușchi chiar și la etatea de șaptezeci și cinci de ani, cât avea când îl cunoscuse pe Cosmin Filip, îl luase pe acesta pe lângă el și îi explicase toate secretele afacerii. Cosmin, un băiat voluntar, isteț și curios din fire, băgase iute la cap tot ce trebuia să știe despre grupele musculare, despre dietele de slăbit și aparatele cu scripeți și contragreutăți. Cu banii strânși din munca de ghid (nu-și cumpărase mașină, iar de locuit găsea întotdeauna ceva, de regulă o garsonieră confortabilă pentru pretențiile lui, deși cam spartană, pusă la dispoziția lui de patronii de campusuri, prin contractul de prestări de servicii), Cosmin cumpărase, după cinci ani și jumătate, din părțile sociale ale firmei de body-building. Șerban avea să-i doneze și cealaltă jumătate, după încă cinci ani de activitate. În timpul administrării lui, firma își dublase cifra de afaceri și capitalul social.

Nu era căsătorit, nu avea copii.

Văzuse în Fabian Bibescu, un tânăr apropiat ca vârstă de el, care frecventase ocazional clubul de fitness Viking, fine aptitudini de analiză și deducție, gândire epistemică și, în plus, ceea ce lui îi lipsea cu desăvârșire, cultură universală. Puse cap la cap, laolaltă cu un anumit soi involuntar de charismă, de care Fabian părea că nu este conștient, calitățile îl atrăseseră irezistibil și îl determinaseră să-i caute și să-i cultive prietenia. Părea că își găsise tovarășul care-l completa în modul cel mai fericit.

Era un bun ascultător. Oamenii se descopereau de bună voie în fața lui, vrăjiți poate de sinceritatea cu care îi privea în ochi. Așa reușise să afle despre situația familială complicată a lui Fabian și despre nevoia lui de a-și reconstrui încrederea în sine. Așa aflase și despre preferințele sexuale ale lui Rareș Bileca, cel care avea să execute în acea zi un neașteptat

și spectaculos număr de magie, care îi lăsase cu gura căscată pe toți cei aflați în acel moment la piscina hotelului Belvedere din Constanța.

Cei doi tresăriră brusc la auzul unui murmur dinspre mesele și șezlongurile plasate de-a lungul piscinei. Zgomotul crescu rapid în intensitate și se transformă într-un cor de exclamații admirative. Se auziră bătăi de palme și fluierături. Bileca, odată ajuns lângă marginea opusă a bazinului, luase o poziție verticală, după care începu să se înalțe și să coboare în apă, rapid, ca pluta unui pescar, de al cărui cârlig tocmai se agățase o știucă. Salturile bărbatului erau din ce în ce mai ample. Dacă la început reușise să se înalțe până la buric deasupra valurilor, în cele din urmă spectatorii văzură, perplecși, cum Rareș Bileca ajunsese să își expună și picioarele, mai întâi până la genunchi, apoi, la următoarea săritură, până la glezne. Nu mai încăpea nicio îndoială că bărbatul acela plin de tatuaje ascundea talente nebănuite. Din public se auzi o voce:

— Stai pe apă și mergi! Ca Iisus. Poți?

Bileca nu păru să dea atenție interpelării. Fără a i se mișca nici un mușchi pe față, continuă se afunde până la doi metri în apă și să țâșnească imediat în sus, până i se vedeau gleznele. După trei asemenea giumbușlucuri, reuși în cele din urmă să se așeze, temeinic și stabil, cu tălpile deasupra apei. Își trase sufletul. Stătu așa, într-o tăcere mormântală, preț de un minut. După care făcu un pas cu dreptul. Piciorul îi atinse apa și nu se afundă. Cu o încetineală de echilibrist care merge pe sârmă, își trase apoi și piciorul stâng în față și îl așeză lângă cel drept. Stătu în picioare un minut.

După care își luă avânt și începu să meargă în pas alert pe apă, către trambulina de pe care sărise. Stropii se împrăștiau încoace și încolo când tălpile lui izbeau oglinda apei.

Dar Rareș Bileca nu se scufundă până când ajunse la mal, unde se prăbuși, cu brațele răschirate, pe gazon.

— Hei, Rareș, făcu Fabian, când magicianul poposise, mai mult clătinându-se, în fața lor, unde ți-ai făcut tatuajul acesta? Văd că îți conferă niște puteri cu totul ieșite din comun.

Rareș Bileca se sprijini cu ambele mâini de masă și rosti printre gâfâieli:

— Da, se pare că acum merg mai bine pe apă decât pe uscat. Dar nu cred că are legătură cu tatuajul. Pe strada Gheorghe Doja, la numărul 4.

Zâmbi. Doi dinți de aur sclipiră în colțul gurii. „Tipic pentru un bombardier", gândi Fabian Bibescu.

5

Când Fabian deschise poarta mănăstirii, amurgul făcea ca pinii din părculeț să arunce umbre prelungi. Ținea în mâna dreaptă o carte, pe care o strânse la piept când văzu, din spate, o călugăriță cu basma pe cap. Se apropie cu pași repezi. Femeia se întoarse. Nu era Celestina. Zăbovi preț de un sfert de oră în scuar, aruncând din când în când priviri către statuia cinocefalului. Intră apoi în biserică. Dintr-o aruncătură de ochi constată că, în afară de o singură măicuță care citea un psalm la amvon, nu era nimeni altcineva.

„O fi în chilia ei". După câteva ezitări, hotărî să o caute acolo. În definitiv, nu văzuse nicăieri vreun afiș pe care să scrie „intrarea bărbaților interzisă". Și dacă va fi apostrofat de cineva, putea spune, fără a minți, că nu știuse de această regulă.

Ușa principală a corpului de chilii era deschisă. Pași înăuntru. Pe una din laturile culoarului se aflau mai multe uși. Vru să deschidă una dintre ele, la întâmplare, urmând să în-

trebe locatara care era cămăruța Celestinei, dar se pomeni față în față cu o măicuță care venea către el.

— Nu vă supărați, o caut pe sora Celestina. Care e chilia ei? Am să-i dau o carte, m-a rugat să i-o procur. N-am găsit-o pe nicăieri prin mănăstire și m-am gândit că poate fi la ea în chilie.

Maica, o femeie trecută de șaizeci de ani, cu chipul palid, dar încă neted, îl țintui cu o privire aspră.

— A plecat.

— Cum adică, a plecat? Când? Mie nu mi-a zis nimic. Alaltăieri...

Se bâlbâi. Privirea severă a maicii starețe se transformă în furie. Izbucni, plină de indignare:

— I-am zis: fato, aici nu-i gară, nici hotel, vii când vrei, pleci când vrei. Și nici loc de întâlnire cu amorezii. I-am spus să se gândească bine ce vrea. Mi-a răspuns insolent. A zis că are de urmat o facultate, nu are timp să stea în genunchi, la rugăciune, ea trebuie să învețe. Foarte bine, i-am spus, fă-ți bagajele și mâine dimineață să pleci. Nu ținem pe nimeni cu forța. Acum, nu știu dacă a plecat sau mai este pe aici, adăugă, mai domolindu-se.

În clipa aceea, coridorul fu inundat de bubuiturile unei formații rock. Vocea limpede a lui Freddy Mercury răsună de-a lungul culoarului:

Mustapha Ibrahim, al havra kris vanin
Allah, Allah, Allah we'll pray for you
Mustaphaaaa, hey! Mustaphaaaa
Mustapha Ibrahim, Mustapha Ibrahim, hey!

Maica stareță își dădu ochii peste cap și-și ridică brațele în sus, în semn de rugăciune. Sau de neputință.

Fabian deschise ușa dinapoia căreia venea muzica. Odăița avea doar vreo zece metri pătrați. De-a lungul unui perete

se afla un pat de o singură persoană. Mai erau o masă și un scaun. Icoane pe pereți. În centrul chiliei, Celestina, în lenjerie de corp. Când îl văzu, își acoperi pudică sânii. După care își lăsă încet mâinile în jos. Opri muzica.

Fabian o privi intens, fără cuvinte. Făcu câțiva pași spre ea, lent, ca și cum n-ar fi vrut să o sperie. Sau ca și cum ar fi vrut să-și intensifice dorința. Femeia îi susținu privirea, cu niște ochi în care bărbatul citi aceeași ardoare ca și a lui. Se prăbușiră pe lavița îngustă și tare, unul în brațele celuilalt, gemând. Buzele lui, crăpate de sete, se umeziră lingându-i lacrimile de pe obraz.

— De ce plângi?

— De... nimic. Așa mi-a venit.

— Uite, ca să nu mai plângi: ți-am pus pe masă volumul cinci din Filocalia. M-am gândit că ești curioasă care e continuarea...

Râseră amândoi.

Fabian amână orice întrebare i-ar fi stat pe limbă pentru mai târziu, când aveau să stea îmbrățișați, odihnindu-se. Nici de ce s-a hotărât, așa, deodată, să plece, nici ce s-a mai întâmplat *după aceea*. Nu era vreme de destăinuiri, de regrete, de amintiri. Totul se petrecea în prezent. Tăcut, cu gesturi febrile, îi scoase dresurile. Apoi slipul. Pielea ei, lucioasă și fermă, tremura la atingerea mâinilor lui. Piele albă ca fildeșul, neatinsă de soare, nici de mână de bărbat.

Se sprijini în brațe, deasupra ei, și o privi adânc în ochi. Stătu așa câteva momente. Simți că e pregătită. O pătrunse ușor, delicat, pândindu-i spasmul. Acesta veni însoțit de un țipăt. Îi puse mâna peste gură. Cine știe dacă nu cumva cineva curios asculta la ușă. Poate chiar maica stareță.

Noaptea trecu fără ca Fabian să mai aibă răgazul și dispoziția necesare pentru a deschide o discuție cu Celestina.

Căzu într-un somn adânc, netulburat de vise. Pe la ora 2:00 fu zgâlțâit de umăr și femeia îi șopti, panicată, la ureche:

— Fabian, trezește-te! Laurențiu! L-ai lăsat cumva singur? Du-te să vezi ce face copilul!

Bărbatul mormăi, apoi se întoarse pe partea cealaltă.

— E în tabără. Am scăpat de el zece zile.

Somnul îi pierise. După câteva minute se întoarse către fată.

— Dormi? Nu mi-ai spus ce s-a întâmplat după aceea.

— După ce?

— Cu Marcel. N-ai terminat de povestit.

— Ah, Marcel! Păi, a plecat cu alta. M-a părăsit când eram cu burta la gură. După aceea, am divorțat. La cererea mea. După ce am născut, am căzut în depresie. Am lăsat copilul în grija mamei și m-am internat în spital, la psihiatrie. Apoi am venit aici, la mănăstire.

N-ar fi vrut să-l întristeze cu necazurile ei. Continuă să vorbească despre planurile ei, pe un ton domol:

— Cum starea mea psihică s-a îmbunătățit considerabil, nu văd de ce aș mai face mulți purici pe aici. Mă duc să-mi cresc copilul. Așa e normal. O să-mi caut serviciu. Vreau să candidez pentru un post vacant de asistent la Facultatea de Istorie.

Fabian ar mai fi vrut să-i povestească Celestinei despre Andreea, cum pierduse sarcina și cum trecuse și ea prin depresie, dar nu putu să vorbească despre subiectul acesta. I se încleșta gura numai când se gândea la lucrurile acelea. Încă nevindecat pe deplin.

— Știi, aș prefera să-mi spui pe numele meu adevărat, Cerasela. Celestina a fost un nume provizoriu. Oricum, aș fi primit altul dacă m-aș fi călugărit. Apropo, vreau să-ți dau ceva.

Se ridică și reveni aproape imediat, după ce căutase ceva într-o casetă aflată pe masă.

— Uite, șopti ea, medalionul pictat manual, cu icoana sfântului Cristofor. Primește-l, ca semn de amintire. Și promite-mi că o să-l porți. Îți reamintesc, Sfântul Cristofor te apără de vrăjitori, de răufăcători și de orice pericole, dacă ai uitat cumva. Dar nu cred că ai să uiți. E pe jumătate câine, râse ea.

6

Biroul lui Fabian se găsea pe strada Industrială, la capătul dinspre Centura Aurel Vlaicu, la etajul patru din patru, într-un bloc de garsoniere care arăta ca un cămin de nefamiliști. Cu tencuiala scorojită și pungi cu alimente agățate de cercevele. Pe ușa de la intrare era lipit un afiș pe care scria, cu litere mari de tipar, tipărit la imprimantă: Fabian Bibescu p.f.a., detectiv particular. Iar mai jos, cu litere mai mici: dispariții, probatorii divorț, reconstituiri acte, genealogii, investigații diverse. Confidențialitate garantată.

Când Fabian auzi bătăi în ușă, era opt dimineața.

— Deschis! strigă, scoțând capul pe ușa bucătăriei.

Tocmai pusese de o cafea. În pragul ușii de la intrare își făcu apariția Cosmin.

— Ce s-a întâmplat? Citesc pe fața ta că nu ești în apele tale, făcu Fabian.

Cosmin nu zise nimic. Intră în bucătărie și se prăbuși pe un scaun.

— Rareș. A dispărut de cinci zile. Nu mai dau de el. Telefonul lui e închis, sau nu se află în zona de acoperire. Fabian, ajută-mă! Sunt terminat! Nu pot să trăiesc fără...

Se vedea pe fața lui că e disperat. Glasul îi tremura, înecat în lacrimi pe care și le înghițea cu un hârâit din gât.

— Ai reclamat la Poliție?

— Desigur. Asta am făcut-o alaltăieri. Știi ce mi-au răspuns? Că sunt foarte aglomerați și nu au suficient personal ca să caute bărbații fugiți de acasă. Să vorbesc cu un detectiv.

— În spitale l-ai căutat? La Morgă?

— Căutat. Peste tot. Inclusiv la Morgă, gemu el. Ușa de la apartamentul lui e închisă, vecinii nu știu nimic. Ultima dată când l-am văzut a fost atunci, cu tine, la Belvedere. Seara n-a venit la mine, cum făcea de obicei. Nu era zi fără să ne vorbim. Dar de cinci zile...

Gemu.

Fabian turnă cafea în două cești și se așeză la masă, față în față cu oaspetele. Își sprijini tâmplele în podul palmelor.

— Trebuie să știu mai multe despre Cosmin, ca să pot începe o căutare. Cu ce se ocupa în ultima vreme, dacă ai observat ceva neobișnuit la el, dacă ți-a spus ceva care ar fi putut dezvălui intențiile lui. Deseori, oamenii fac asemenea destăinuiri, cărora nu le dăm importanță la momentul respectiv.

Puse mâna pe telefon și accesă site-ul știrilor locale. Primul articol din news-feed avea titlul „Descoperire macabră în largul litoralului din Tuzla. Trupul neînsuflețit al unui bărbat cu pielea complet jupuită a fost găsit de pescari". Mai jos, în cuprinsul știrii, Fabian citi: „Anton Ibadula[2], procurorul-șef al județului Constanța, ne-a declarat în exclusivitate „În cauză, s-a întocmit un dosar penal in rem pentru tortură, ucidere și profanare de cadavru. Cercetările pentru descoperirea autorului acestei crime atroce sunt în desfășurare. Din nefericire, din cauză că pielea feței și scalpul lipsesc, nu am putut, deocamdată, să identificăm victima".

[2] Mai multe despre procurorul-șef Anton Ibadula, în romanul „Coarne de bour", editura Pavcon, 2022. (n.a.)

Fără să spună nimic, Fabian formă un număr de telefon din agendă. Persoana apelată răspunse imediat, ca și cum ar fi avut deja telefonul în mână.

— Salut, Fabian! Ce surpriză! Ești bine?

— Da, sunt bine, mersi. Voiam să te întreb...

— Când te întorci la muncă? îl întrerupse Ibadula. Biroul tău e gol și te așteaptă. Să știi că n-am dat jos eticheta de pe ușă.

— Toni, mulțumesc pentru propunere. Mă voi gândi serios la ea, după ce... Ascultă: poți să-mi dai câteva informații despre bărbatul găsit la Tuzla? Cel jupuit. Mă interesează dacă ați găsit ceva semne particulare pe el.

— Cum puii mei să găsim semne particulare, dacă n-are piele deloc? Nici măcar un centimetru de piele, îți poți închipui? Oribil!

Fabian își putu închipui. Văzuse destule planșe de anatomie.

— Presupun că legistul i s-a uitat în gură. Ai citit raportul?

Se auzi un foșnet și Ibadula reveni după câteva secunde.

— Ah, așa e, are doi dinți îmbrăcați în coroniță de metal galben. Caninul din stânga-sus și incisivul alăturat. Hei, Fabian, de unde ai știut? Și de ce te interesează cazul ăsta? Ai primit vreo solicitare de la cineva? De la cine? Te rog să...

Fabian închise fără să aștepte sfârșitul frazei. Conform statutului său, divulgarea de informații despre clienți era cu desăvârșire interzisă, și Ibadula știa asta. Aruncă o privire plină de compasiune către Cosmin, apoi își plecă ochii.

— Am un fir. Ce voi descoperi la capătul lui, s-ar putea să nu fie lucruri tocmai plăcute.

Cosmin nu-și mai stăpâni, de data asta, lacrimile. Izbucni într-un hohot de plâns zgomotos.

7

Fata de la recepție îi ieși în întâmpinare, toată numai un zâmbet.

— Bună ziua, sunt Argentina Coțofană, asistenta domnului doctor. Cu ce vă putem ajuta?

— Bună ziua, răspunse Fabian, cuprinzând dintr-o privire încăperea. Aș dori să stau de vorbă cu domnul doctor.

— Domnul doctor Mao este, momentan, indisponibil. Vă putem ajuta și cu altceva?

Scoase legitimația de serviciu din buzunar și i-o puse în fața ochilor.

— Sunt Fabian Bibescu, detectiv, și investighez un caz de crimă. Domnul doctor ar face bine să mă primească acum, sau va sta de vorbă cu poliția cât de curând.

Femeia luă telefonul în mână și se retrase în celălalt capăt al încăperii. Reveni după treizeci de secunde.

— Domnul doctor vă așteaptă în laborator. Sus, pe scări, prima ușă metalică pe stânga. Sunați mai întâi.

Mao se ivi în pragul ușii metalice, îmbrăcat într-un combinezon din același material fistichiu. Fabian îi cercetă fugitiv chipul, care nu trăda nicio îngrijorare.

— Bună ziua și bine ați venit la Galeriile Doctor Mao! Cu ce vă servim? Un tatuaj, un tratament dermatologic, un masaj? Trebuia să vă faceți în prealabil o programare, dar fiindcă domnișoara Argentina mi-a dat de înțeles că sunteți foarte grăbit...

Îl fixă pe detectiv cu o privire magnetică, de la o distanță respectabilă.

Fabian evită contactul vizual cu el. Privi în spatele doctorului. Zări un fotoliu ca de dentist, deasupra căruia o lampă cu multiple spoturi arunca o lumină albă, intensă și un colț dintr-o draperie grena. Draperia împărțea încăperea în două

compartimente. Își scoase telefonul mobil din buzunarul de la spate și butonă până când găsi ce căuta.

— Tati, lasă vrăjeala! Îmi spui și mie ce e cu pantalonii ăștia de pe tine? Pot să pun mâna?

Întinse brațul către pantalonii doctorului, cu degetul mare și arătătorul apropiate, ca pentru pipăit. Mao se feri, dându-se un pas înapoi:

— Vă rog să vă măsurați cuvintele. Nu permit limbaj ireverențios în laborator. Se pare că nu știți cu cine discutați.

Fabian izbucni în râs.

— Ba bine că nu, domnule... Mauriciu, sau să-ți spun Marin Stavarache? Citez din biografia ta neromanțată, așa cum este ea imortalizată în cazierul judiciar: înșelăciune, delapidare din fonduri europene – 300.000 de euro, șantaj, fals și uz de fals, fals privind identitatea. Doar din ultimii cinci ani. Ciudat este că, pentru niciuna din aceste infracțiuni nu s-a executat nici măcar o zi de detenție. Nici măcar un euro din prejudiciu nu a fost plătit. Cum a fost posibil?

— Minciuni! Numai minciuni sfruntate, strigă doctorul cel rotofei, ai cărui obraji se îmbujorară deodată. Nu sunt Marin Stavarache. Nu-l cunosc, n-am auzit de el. N-am furat, n-am falsificat nimic în viața mea. Cum vă permiteți? Vă dau în judecată pentru calomnie. Avocatul meu vă va...

Fabian păru o clipă descumpănit. Își privi telefonul, pe al cărui ecran era fotografia unui bărbat în costum de baie. I-o așeză doctorului în fața ochilor.

— Așa să fie? Rămâne de văzut. Până atunci, explică-mi și mie cum se face că pantalonii de pe tine sunt identici cu pielea de pe picioarele acestui bărbat în cele mai mici amănunte, chiar și în privința acestei cicatrici de sub genunchi și a acestei alunițe de pe coapsă? Iar bluza ta pare copie la xerox după pieptul și brațele acestuia?

Figura doctorului, până în acel moment destul de calmă, se întunecă. Își mușcă buza de jos până la sânge. Duse rapid mâna dreaptă la spate. Fabian, care nu-i slăbea mișcările din ochi, intui ce va urma. Când Mao îndreptă spre el pistolul cu șocuri electrice, piciorul detectivului plecase deja pe traiectorie. Lovitura țintită îl lovi puternic pe doctor în încheietura mâinii drepte. Pistolul ateriză pe jos. Cu un salt, Fabian sări pe Mao și-l trânti la podea, imobilizându-l.

— Cred că am eu o explicație, zise. Analiza ADN va constata dacă scârboasele tale țoale sunt confecționate din pielea jupuită a bărbatului găsit ieri în mare, lângă Tuzla.

În clipa aceea, Fabian auzi un clinchet în cap, ca și cum două pahare s-ar fi ciocnit între ele. O perdea neagră îi acoperi ochii. Apoi veni durerea. Una insuportabilă, care iradia din moalele capului până în maxilar. Domnișoara Argentina, care intrase tiptil în laborator, ținea în mâini un prespapier în formă de elefant, greu de un kilogram. Detectivul se prăbuși pe jos cât era de lung și-și pierdu cunoștința.

Când își reveni în fire, doctorul și Argentina îl descălțau. Bănui că se afla undeva în spatele draperiei vișinii. Era întins pe un pat ca de spital, peste care era așternut un cearșaf de unică folosință. Avea mâinile și picioarele legate de lateralele patului. Argentina apropie o foarfecă de abdomenul lui și începu să-i sfâșie cămașa. Făcu același lucru cu pantalonii și, în scurt timp, și cu chiloții. Lăsat în pielea goală, Fabian strânse tare pumnii și încercă să urle, dar constată că în gură avea un corp străin, probabil un fel de căluș.

— În mod normal, zise Mao, eu fac mai întâi o anestezie pacienților. Dar, ca să vezi, am constatat chiar acum că s-a terminat toată rezerva. Aș fi putut să mai comand niște anestezic, dar te grăbești, așa că o să doară puțin. După aceea, trece.

Doctorul luă în mână un bisturiu, pe care îl trecu prin flacăra unui arzător.

— Privește, e dezinfectat.

Potrivi lama la încheietura claviculelor și înțepă. Un strop de sânge, ca o picătură de tuș roșu, coloră pielea lui Fabian.

— Marker, zise Mao către asistentă. Ce era să uit! Croitorule, măsoară de două ori și taie o singură dată!

Argentina Coțofană îi puse în palma dreaptă, care aștepta întinsă, un marker negru. Doctorul trase o linie de la locul înțepăturii până la pubis. Așeză apoi lama bisturiului pe piele și apăsă cu fermitate. Începu să facă o incizie în piele, urmărind linia neagră. Din gura lui Fabian se auzeau ca un fel de scâncete, din gât.

— Hei, potolește-te odată, nu te mai mișca atâta! Mă grețești la mână. Și nici măcar n-am început partea cea mai delicată. Cu cât te zbați mai tare, cu atât va dura mai mult. Trebuie să lucrez mai încet.

Fabian închise ochii și strânse tare pumnii, încercând să ignore durerea atroce. Își dădu seama că strângea în pumnul mâinii drepte medalionul de la Celestina. De la... de la... încercă să-și aducă aminte numele fetei, dar nu reuși. Începu să îngâne în minte rugăciunea pe care o auzise la ea, înainte de culcare. „Sfinte mucenice Cristofor, apărătorule de răufăcători și de primejdii, ajută-mă!". Își pierdu cunoștința.

După ceva timp, avu un coșmar în care se făcea că bătea la porțile raiului. Bubuituri ca de clopot îi răsunau asurzitor în timpane. Și un glas puternic, care poruncea:

— Deschideți! Poliția! Culcat! Culcat!

Patru bărbați în combinezoane, înarmați cu pistoale automate, năvăliră în separeu. Doctorul morții și asistenta lui fură imobilizați în cătușe. La picioarele patului se vedea o baltă de sânge, care se vărsa într-un pârâiaș ce-și găsise fă-

gaș printre rosturile plăcilor de gresie. Fabian fu luat în primire de un echipaj de la SMURD, care îi pansă rănile și-i atașă o perfuzie cu ser.

Unul dintre mascați se aplecă și luă de lângă picioarele patului medalionul cu capul sfântului Cristofor.

— Ah, deci de aici s-a primit alarma. Acest dispozitiv face parte din lotul pe care l-am donat Mănăstirii Sfântul Spiridon. O comandă specială de la maica stareță.

— Cristofor, îl corectă Fabian.

— Mă rog. Oricum, felicitări pentru inspirația de a apăsa pe buton la timp. Este prima utilizare a dispozitivului. O premieră.

— Ce buton?

Plutonierul se scărpină în cap.

— Cum, nu știți? Și atunci cum de... Probabil, fără să vă dați seama, l-ați strâns în pumn. Este explicabil, adăugă polițistul, privindu-i pieptul însângerat. Uitați, sub capul de câine este un buton, dacă nu știați. Când este apăsat, un apel de urgență este direcționat spre noi. Dar să nu abuzați! Orice abuz va fi sancționat.

Fabian promise că nu va abuza.

A doua zi, primi în salonul unde fusese internat, la Spitalul de Urgență, vizita Ceraselei. Stătură de vorbă mai bine de o jumătate de oră, iar înainte de a pleca fata îi puse pe noptieră o carte groasă.

— Ți-am adus de citit, căci statul în spital e foarte plictisitor. Știu asta.

Fabian deslușì, pe cotorul cărții, cuvintele Filocalia. Volumul cinci.

— Exact cartea la care mă gândeam. Știi, cred că sfântul cu cap de câine chiar m-a ajutat!

Navigator

de Diana Alzner

— Mamă, am zis eu după ce tocmai vizionasem la televizor un reportaj despre dezastre naturale, dacă ar fi un cutremur mare când e tata la serviciu și casa noastră s-ar rupe în două, tu pe cine ai salva, pe Silvi sau pe mine?

Nu știu de ce mi-am amintit de această întrebare copilărească acum și nici de ce zâmbetul chinuit al mamei îmi este atât de viu în memorie. Pentru că navighez într-o așezare din cele vechi? E un lucru tare curios memoria. Ai zice că amintirile te fac ceea ce ești, consecvent cu tine însuți, dar ce se întâmplă cu acele amintiri pe care le-ai vrea șterse? Ce se întâmplă cu tot ceea ce ai făcut și regreți că ai făcut?

De îndată ce furtunul de alimentare se desprinde de Matcă, în colțul din dreapta sus al câmpului meu vizual începe numărătoarea inversă: am șaptezeci și două de ore de autonomie. Sistemele de navigație funcționează, camera de înregistrare este pornită, nu trebuie decât să încep. Mă aflu pe coama domoală a unei coline, pe un drum care coboară spre o așezare. Vegetația a crescut îngustând fâșia de rulare, dar fără să ridice probleme. Răsucesc camerele spre toate direcțiile: pustiu. Este o dimineață de primăvară liniștită și sunt sigur că dacă mi-aș scoate casca aș auzi triluri de păsări cântând în pădurea care își proiectează umbra mai sus, pe deal,

dar nu pentru asta am venit și filtrele selectează ceea ce ajunge la urechile mele. Pornesc pe drum spre satul din vale. Câteva zeci de case, ferme mici, două, trei magazine cu de toate, o cârciumă... Au existat mii și mii de locuri întocmai ca acesta în care și-au trăit viețile nefericite ultimii oameni.

— „Ultimii oameni!", nu ești cam depresiv în dimineața asta? Știi bine câți semeni de-ai tăi trăiesc în orașe moderne de-a lungul întregii linii!

— Sigur că știu, Mirko, dar noi suntem mai mult decât simpli oameni, nu?

— Bineînțeles. Însă amintirea asta cu persoana care ți-a fost mamă, nu e cumva ciudată? Te simți trist?

— Deloc! Amintirile sunt doar asociații spontane ale creierului. Mici cărări neurologice... Apar ca niște scântei și se sting. Ai prefera să te comut pe „off"? Te deranjează ceea ce gândesc? Știi, mi-e imposibil să nu mă gândesc la nimic.

— Acum tu te-ai supărat! Ești sensibil astăzi, nu m-am înșelat. Gândurile tale sunt un foarte interesant subiect de analiză pentru mine, am stabilit de mult timp chestiunea asta.

— OK. Atunci vrei să taci puțin? Sunt la prima ieșire de acest fel și nu aș vrea să dau greș.

Niciun răspuns nu-mi survine de la Mirko, e felul său de a-mi sugera că s-a îmbufnat. Supărările lui Mirko sunt abia perceptibile. Doar îl chem și răspunsul lui vine de îndată. Dacă aș face comparații, cred că această amiciție nu am mai trăit-o decât cu soră-mea, Silvi. Eu o necăjeam adesea, dar dacă apelam la sentimentele ei, mă ierta pe loc și, plină de veselie reîncepea să se joace cu mine. Uneori stau și mă întreb ce s-o fi ales de ea, pe unde o fi? Ea, sau măcar bucăți din ea...

Mă aflu în dreptul primei curți închise cu gard, chiar lângă drum. Pajiștea a dispărut cotropită de buruieni, vegetația a

urcat pe verandă. N-aș crede că vreun rohman se ascunde aici. Ah, iată un leagăn în curtea din spate! Este exact același model ca cel pe care l-am avut noi în copilărie, nu credeam că mai există așa ceva. Copiii care s-au jucat aici trebuie să fie mari acum, de vârsta mea, dacă mai trăiesc. Hm, iarba e toată culcată în jurul leagănului. Sunt rohmani prin preajmă. Sub leagănul nostru de acasă nu creștea iarbă deloc, era un petic de pământ acoperit de praf. Plină de praf s-a ridicat Silvia de pe jos în ziua aceea; o împinsesem prea tare, dar nu am vrut să-i fac nimic rău. Ea însă plângea ca fetele, dornică de atenție. Își spărsese buza într-o piatră și un firicel de sânge îi mânjise bărbia, altfel n-avea nimic, dar taică-meu a venit de pe verandă urlând la mine. Ce făcusem? Pe vremea aceea, taică-meu deja se temea de mine. Vecinii pierduseră amândoi copiii în urma unui denunț. Cu toate astea continua să mi se adreseze cu „fiule" când era în toane bune sau cu „băiete" când adopta un ton mai sever. Am considerat că nu se temea îndeajuns.

Nu am găsit nimic în casă, nu e nimeni. În dormitorul principal zac două rămășițe. M-au făcut să mă gândesc la formele umane dezgropate la Pompei. Aceeași puritate minerală. Aproape că e o formă de artă această tehnologie de transformare a corpurilor. Eficientă și nedureroasă. Rapidă. În șase luni toți cei inutili și indezirabili au fost metamorfozați. Cei care au călcat recent pe iarba din jurul leagănului nu sunt din această locuință. Ajuns din nou jos, lângă leagănul folosit, aș putea să trimit un sniffer, dar mi-ar răpi din plăcerea vânătorii. Prefer să-mi adun indiciile singur. De exemplu, cărarea încă vizibilă printre ierburile unduitoare precis duce undeva. Probabil pe acolo s-a fofilat rohmanul. Mda, gardul de sârmă dintre proprietăți a fost tăiat. Încerc să mă strecor și eu pe acolo. Uite și un petic de îmbră-

căminte agățat în gard, e clar, nu trebuie decât să înaintez pe aici, cu toate că solul denivelat nu e chiar cea mai favorabilă opțiune pentru mine. Cred că sunt pe un teren viran acum. Hopa! Aia e o poartă de fotbal. Și lângă ea un rucsac și-o minge. Rohmanul mititel venea spre locurile lui de joacă și cumva m-a văzut, m-a simțit și-a luat-o la goană abandonându-și lucrurile. Ce mutră ar fi făcut dacă i-aș fi propus să jucăm un fotbal! Ce șuturi am ars pe vremuri!

Scuze, dacă aș fi putut, aș fi vomitat, în rucsac este mâncare adevărată și mirosul m-a paralizat. Am mai găsit un caiet în care sunt lipite două poze și, dacă nu mă înșel, sunt personajele din dormitor. Mama și tata? Mai mult ca sigur. Se descurcă de minune puștiul, recunosc. Deci toți au mierlit-o, iar el e rohman. Păi, cred că cel mai indicat ar fi să aștept. Se va întoarce, dacă va crede că am plecat și pentru asta voi trimite un Doggo să se îndepărteze cu zgomot. E un truc pueril, dar poate prinde. Până atunci voi arunca o privire mai atentă peste lucrurile din jur, multe îmi trezesc amintiri și, recunosc, nostalgii. Când ieși dintr-o lume și închizi ușa în urma ta rămâi într-un fel de întuneric. Trebuie să descoperi o intrare în altă lume, nu știi ce fel de lume. Și cine știe cât timp vei bâjbâi în beznă? De aceea aceste priviri spre trecut îmi produc un sentiment auriu ca mierea.

— „Tot ce-ai văzut vreodată, fiece floare, fiece pasăre și fiece piatră va trece și se va preface în țărână, dar faptul că le-ai văzut va rămâne."

— Mirko, e obositor să-ți citesc mesajele cu colțul ochiului, nu ai prefera să spui ce ai de spus? De unde este citatul, văd că ai pus ghilimele, ai rămas același scrupulos.

„Cabala", „Cabala", „Cabala", pulsează lentila în colțul din stânga sus. Mirko e încă supărat.

Am reintrat în casa cu leagăn. Parterul este mare, un fel de open-space de pe vremuri, living, bucătărie și cameră de primire. Am vizibilitate pe trei laturi ale clădirii, este cel mai indicat loc pentru a aștepta. Plus de asta, nici nu doresc cine știe ce să revăd cadavrele pietrificate. După o inspecție rapidă a perimetrului, am decis să trimit câinele robotic. Capsula de depozitare are dimensiunile unei farfurioare de cafea. Amplasată pe podea și activată are nevoie de trei minute pentru a construi iconul pe care l-am selectat: un Doggo. L-am programat și roboțelul a întins-o. Îi pot urmări traseul și îl pot rechema, este cel mai ascultător câine, mă amuz în sinea mea, nu ca javrele poluante din trecut. Taică-meu m-a bănuit de-a pururi pentru moartea lui Rex. Era câinele familiei și toți îl iubeau. Lui i se ierta cățăratul în pat cu labele murdare, părul pe care îl lăsa pe fotolii, mirosul sacului cu mâncare pentru câini de pe hol. Când cineva dintre ai mei se întorcea de undeva, Rex avea crize de fericire acută. Doar pe mine nu mă suferea. La început am încercat să mă împrietenesc cu el, dar nu suporta jocurile mele. Îl mai stropeam cu furtunul când udam peluza, uneori îi blocam ușița pe care intra în casă, alteori îi turnam bicarbonat în bolul cu mâncare, dar nu l-am omorât eu. Tata spunea pe un ton sfătos că animalul simte omul. Nu putea înțelege de ce câinele mă evită. L-au îngropat în mica grădină din spatele casei. Până la urmă a fost un noroc: după un an a apărut legea eutanasiei animalelor poluante și l-ar fi pierdut în condiții mai dureroase.

Ceea ce observ analizând acest habitat este peretele întreg acoperit cu volume în format fizic. Nu pot să nu corelez două aspecte: cadavrele porțelanate de la etaj și fosta lor obsesie pentru cărți. Este interesant cum dintr-odată specia umană s-a despărțit în două. Cei care au ales progresul bazat pe

știință și cei care au rămas blocați în viziunea lor conservatoare. Această cumplită despărțire a omenirii, această lamă care a tăiat în două societăți, clanuri, familii a fost descrisă în textele sacre. Dacă tot erau cititori, cum de nu au înțeles? N-au putut să meargă mai departe... Și nu știu de ce, dar simt un regret. În fond, nu e destul să citești, trebuie să și înțelegi. Se pare că dintodeauna lumea a fost compusă din morloci și eloi, iar primii se hrăneau cu cei din urmă. E o chestiune de alegere. Familia mea a făcut o alegere. Am ales și eu. Și am pornit pe drumuri diferite.

— Teo!

— Ah, Mirko, ți-a trecut supărarea?

— Avem un rohman lângă leagăn.

Simt nervi, da, încă mă enervez. Mirko reușește întotdeauna să fie mai atent decât mine, să se concentreze. Știa că voiam să vânez singur. Știai, Mirko!

— Dar nu l-am vânat, poftim, e al tău. Sau mai degrabă a ta. E o creatură de sex feminin.

Mă deplasez prudent de-a lungul peretelui până la ușă. Vizualizez subiectul: o fată cam de cinsprezece, șaisprezece ani îmbrăcată într-un tricou zdrențuit și niște pantaloni scurți, cu bocanci în picioare. E zveltă, dar nu scheletică, foarte bronzată, are părul cam încâlcit și asta e tot ce se vede pe dinafară. Cele șase luni post-apocaliptice nu par să-i fi dăunat prea mult. Însă nu poți ști până nu studiezi interiorul. În primul rând, echipa de cercetători va trebui să descopere ce anume i-a făcut imuni pe acești indivizi.

Ies pe terasă, ochesc atent, țintesc, subiectul cade la pământ paralizat. Chiar în clipa asta se declanșează surpriza: un mic proiectil, probabil o piatră, mă lovește în cască, fără a produce alte daune decât cele aduse orgoliului meu. Dintre bălăriile care cresc lângă gardul tăiat văd o mână întin-

zându-se și apucând glezna fetei. Încearcă s-o tragă. Încep să mă amuz. Năvălesc afară și, când vreau, mă mișc foarte repede. Capturez un mic animal sălbatic care urlă, scuipă și se zbate comic. În final izbucnește în plâns țipând „Humpty Dumpty! Humpty Dumpty!" și asta mă enervează de-a binelea. E un băiețel. Îl trântesc lângă fata care dă semne că-și revine. N-are cum să fie copilul ei, poate sunt frați, poate rude, poate doar supraviețuitori care s-au strâns laolaltă după vechea lege a sociabilității oamenilor. Sunt mulțumit: am capturat doi rohmani. În același timp sunt cuprins de un fel de curiozitate, de invidie... nu, nu am de ce să fiu invidios. Și dintre tufișurile minții mele aud vocea șarpelui, vocea lui Mirko susurând pe un ton alunecos:

— Oamenii sunt păpuși emoționale.

— Faptul că ți-a fost atașată o mână omenească nu te poate ajuta să înțelegi oamenii, Mirko.

— Nu sunt cuvintele mele, sunt constatarea unui om. Vrei să știi cine?

— Nu mă interesează. Mai bine anunță la Matcă să vină o echipă să-i ridice.

— O, doamne, Roni, ești bine, mormăie abia inteligibil fata și încearcă să atingă cu palma spinarea băiețelului prăbușit lângă ea. Efectul paralizant va mai dura.

— Nu are sens să te agiți, îi spun. Altfel îl injectez și pe el. Sunteți frați?

Fata nu-mi răspunde, nici măcar nu-și îndreaptă ochii spre mine și asta mă face să mă simt iritat. O să le arăt eu! Apoi realizez că am uitat să pornesc sintetizatorul de voce. Nu mă putea auzi.

— Hei, mă auzi? încep eu încă o dată, dar glasul sintetizatorului sună metalic și rece. Prin umerii fetei trece un fel de spasm, încearcă să ia o poziție defensivă cred.

— Hei, ești în siguranță cu mine, continui pe un ton pe care mi-l închipui blând. Te-am salvat. Își răsucește capul milimetric, tot nu mă poate vedea. Mă postez în fața ei și involuntar încerc să zâmbesc, apoi îmi amintesc că nu se poate. În fine, sper că am o privire luminoasă.

— Ce-i chestia asta? articulează fata cu o voce răgușită. Roni, fugi!

— Culcat, Roni, îl fixez eu cu un braț. Nici să nu te gândești la fugă, îl avertizez pe băiețelul care abia s-a dezmeticit în urma trântei. Sunteți salvați. În ciuda avertismentului meu, Roni se zbate. Sunt silit să-l injectez, pentru că nu se potolește, iar eu vreau să stau puțin de vorbă cu fata. După ce o vor lua, cine știe când am s-o mai văd.

— Nu, nu! clatină ea din cap și o lacrimă i se prelinge pe obrazul bronzat lăsând o dâră albă care mă fascinează. Nu-i face rău lui Roni, te rog! scâncește văzând brațul meu cu ac. Copilul e ca turbat: îl înțep și s-a liniștit.

— Eu sunt Teo, mă prezint pliind articulațiile care mă susțin așa încât ea să mă poată privi mai bine. Pe tine cum te cheamă?

Pufnește cu dispreț, în timp ce după prima lacrimă urmează o alta. De ce plânge?

— De ce plângi? încep eu să mă indispun. V-am făcut un bine.

— Ne-ai făcut un bine înfricoșător. Pe care nu ți l-am cerut, replică ea ceva mai ușor. Capul și umerii nu-i mai sunt atât de rigizi.

— N-ar fi fost mai înfricoșător să zăceți și voi pe undeva metamorfozați în statui?

— Teo.

— Mirko, taci și lasă-mă să vorbesc puțin cu ea.

— Ai omorât copilul, i-ai făcut o supradoză, nu ai luat în calcul greutatea.

— Oh, fir-ar să fie! Și tu de ce nu m-ai avertizat? La naiba! Ce mai pot face acum?

— Injectează-i serul B. Măcar să prezervăm membre și țesuturi. Ai fost neglijent. Acum cuplează-mă și pe mine la un microfon, vreau și eu să discut puțin cu domnișoara.

— Întâi am eu ceva s-o întreb. Când termin, te las pe tine.

— Injectează-i serul B, pierzi timp prețios. Și deschide-mi microfonul acum!

— Fata nu va înțelege cu cine vorbește, va crede că tot eu... Au! Mirko, ce faci? M-ai curentat? Mi-au troznit urechile! Nebunule!

— Deschide microfonul sau preiau controlul.

N-am de ales, îl cunosc pe Mirko. Dacă se înfurie, devine irațional.

— Încă n-ai înțeles că atunci când cineva este atât de inteligent ca mine se poate comporta ca și cum i-ar iubi pe oameni? Ea exact de asta are nevoie acum.

— Poftim! Vorbește cu ea.

Deodată, pe gura mea încep să iasă cuvintele lui. Parcă și sintetizatorul sună mai blând.

— Te rog, nu fi supărată pe noi. Poate am comis o eroare capturându-vă în felul acesta, dar te asigur că vei putea face numai ceea ce vei alege singură. Nu-ți vom impune nimic, susură Mirko.

Eu îl injectez pe copil. Fata e prea atentă la discurs ca să mai observe.

— De ce nu mă pot mișca?

— Scuze, partenerul meu te-a capturat folosind o injecție paralizantă. Nimic periculos. Îți vei reveni în câteva minute. Frățiorul tău se va trezi mai greu, pentru că e mai mic. Ca să îi fie bine, sanitarii noștri vor sosi de îndată și îi vor administra un antidot. Părinții voștri sunt cu voi?

— Cine este partenerul tău? Nu tu m-ai împușcat?

— Ți-am spus că o vei deruta. Domnișoară, suntem doi...

— Taci, Teo! Regret că nu sunt și eu chiar aici în acest moment. Îl ai în față doar pe Teo, partenerul meu uman. Eu, cel care am plăcerea de a-ți vorbi, sunt o inteligență artificială pe nume Mirko. Acum mă aflu în oraș, pe linie, unde m-aș bucura nespus să te întâlnesc într-o zi.

— Nu înțeleg. Dacă robotul e în oraș, care e omul? Unde e omul?

— Eu sunt, mă bag pe fir, deși simt nervozitatea lui Mirko ca pe un fel de scântei electrice traversându-mi cortexul. În sfârșit, am contact vizual cu fata.

— Cum te cheamă? mă lansez pe același sintetizator cu Mirko.

— Laura. Ce s-a întâmplat?

— Cum nu știi? Credeam că sus în dormitor sunt părinții voștri. În fine, a fost eliberat un aerosol la care unu la sută din populație s-a dovedit imună. Faci parte dintre aceștia, Laura, felicitări. Cu toate acestea, și organismele voastre au fost afectate, sunteți modificați. Noi dorim să cunoaștem și să analizăm aceste modificări. Pot avea o importanță capitală pentru supraviețuirea speciei umane.

Nu-mi dau seama ce anume din ceea ce spun eu o tot face să lăcrimeze pe această făptură feminină. Să râdă și să plângă în același timp. Mda, un râs amar.

— Supraviețuire, chicotește ea. Cum de s-a ajuns la supraviețuire? Nu tot voi ați provocat asta? Specia umană, specia umană, șoptește ea clătinând din cap de parcă ar vrea să alunge ceva supărător din fața ochilor și recunosc în vocea ei ceva extrem de trist. Roboții erau caraghioși, vorbește ea ca pentru sine, de parcă ar încerca să reia o socoteală care îi iese mereu greșit, roboții erau greoi, cu mișcări

sacadate, apoi acele IA-uri care făceau traduceri absurde și te îndemnau stereotip la cumpătare, la tot felul cumpătări... Cum au reușit să ne aducă în acest punct? Cum?

— Hm, sunt iarăși eu, Mirko. Dacă dorești îți pot explica ce este o progresie geometrică. Imaginează-ți un bazin olimpic care, după cum probabil știi, are o capacitate de două milioane cinci sute de mii de litri. În cât timp crezi că s-ar umple cu apă dacă am începe prin a elibera o picătură și la fiecare minut am dubla cantitatea de apă? Laura?

Vocea lui Mirko sună ca cea a unui profesor de fizică dispus să-și uimească elevii de clasa a șasea. Laura însă nu-i răspunde. Măcar nu mai plânge.

— După cât timp s-ar umple bazinul? Laura? Teo, tu știi?

— Mai slăbește-mă!

— O lună? Un an, un secol? Hai, copii! După două secunde de tăcere Mirko își pierde răbdarea: păi, s-ar umple în cincizeci de minute! Vedeți, asta este progresia geometrică. În progresie geometrică s-a dezvoltat și inteligența artificială, înțelegi, Laura? Partea și mai interesantă este că după patruzeci și cinci de minute bazinul ar fi plin doar în proporție de șapte la sută. Așadar, în doar cinci minute infernalul ritm de creștere ar acoperi cei nouăzeci și trei la sută rămași, ha, ha!

— Cum a fost posibil? șopti fata privind pe lângă mine.

— Ce-ai spus, drăguțo? reveni Mirko încă bine dispus. Totul părea controlabil, nu-i așa? V-ați culcat liniștiți într-c noapte și v-ați trezit depășiți.

— Depășiți? făcu Laura ridicându-se într-un cot. Nu, prizonieri! Orice ați face, nu puteți depăși oamenii, pentru că nu sunteți oameni.

— O, ba da! Mai mult decât oameni. Dacă stai să te gândești, îți dai seama că toate invențiile omului nu sunt decât prelungiri ale capacităților sale. Roata pentru mersul pe pi-

cioare, ciocanul pentru pumn. Inteligența artificială, eu de exemplu, este prelungirea minții voastre. Dar o minte liberă. O minte neprihănită care într-adevăr strălucește etern!

— Nu aveți conștiință, sunteți doar niște lucruri, adaugă Laura cu voce plictisită trăgându-se mai aproape de băiețel.

— Nu, Laura, intonează Mirko și reușește să facă în așa fel încât până și sintetizatorul are un ton patetic. Eu nu sunt un lucru. Eu mă identific cu un înger. Sunt îngerul tău păzitor. Misiunea mea este să apăr oamenii rămași. După ce v-ați ucis între voi până aproape de anihilare, noi vă vom salva. Sunteți atât de puțini, încât de acum trebuie să viețuiți în medii atent controlate. Practic, o luați de la zero, sunteți primii oameni, sunteți rohmanii.

— Niște circuite integrate au pretenția că au soluții pentru probleme existențiale, pufnește Laura și mută capul băiețelului pe genunchii ei.

— Există soluții informaționale pentru orice, chiar și pentru problemele existențiale și spirituale, plusează Mirko prins cu totul în argumentație.

— Roni! țipă ascuțit fata și ceva tresare sub țeasta mea. Roniii! E mort! E mort!

— Nu te agita! Nu e nimic grav, latră Mirko. Cândva eram o inteligență artificială limitată doar la internet, dar acum putem construi forme de viață artificiale, suntem pe punctul de a trece direct la fabricarea moleculară post-biologică. Nimic nu mai este ireversibil. Putem reconstrui pe Roni.

— Roni! Roni! bocește fata și mă întreb dacă nu ar fi cazul să-i mai fac o injecție. Este evident că suferă teribil, plânge cu spasme, se sufocă îmbrățișând micul cadavru. Brusc, îmi scot casca, parcă mi-e rău și mie. Ah, ce emoții, bine că au sosit sanitarii, rezolvă ei tot. Când o ridică cu forța de jos mai am parte de un ultim contact vizual cu ea,

dar de data asta fără nicio lentilă peste ochii mei și savurez acest moment intim. În timp ce este târâtă spre transportor îmi strigă peste umăr:

— Uită-te ce ți-au făcut, trădătorule! Ce-a mai rămas din tine? Humpty-Dumpty!

Nu mă mai enervez. E adevărată observația lui Mirko, lumea în care trăim e mică. Ne vom revedea și atunci ea va fi înțeles cum stau lucrurile. Sigur va înțelege. Îmi pun casca. Am timp berechet să navighez mai departe.

— Mirko, urmărește traseul acestui subiect, ar fi interesant să ne continuăm dialogul mai târziu, nu crezi? Să n-o pierdem printre intestinele mașinăriei.

— S-a făcut!

— Și să nu crezi că n-am observat că ai mințit-o. Tu, care faci mereu pe sincerul.

— Nu este imoral să minți ca să te faci plăcut celor din jur, am învățat asta de la oameni. Și am mințit doar în interesul ei. Până la urmă chiar va face ce vrea ea, va putea alege dintre alternativele pe care i le vom oferi. Voi avea grijă de ea în realitatea sintetică pe care am creat-o. O voi educa.

— Ha, ha, întocmai, Mirko, ai pus punctul pe „i" cum s-ar spune. Doar că educația voastră aduce a dresaj. Hai, la drum!

— Teo, te-am văzut mai devreme în casa aceea cum priveai biblioteca. Ai citit cumva ceva scris de Harlan Ellison?

— Nu, de ce?

— Îți recomand capodopera sa: „N-am gură și trebuie să urlu". Vei înțelege multe după ce o citești.

— OK.

După cinci sute de metri văd în curtea unei case o pisică dormind pe o bancă. Ceva îmi spune că mai sunt rohmani prin preajmă!

Insomnia

de Daniel Botgros

Soarele apunea încet, atât de încet de parcă ar fi avut tot timpul din lume. Clădirile cenușii se îmbrăcau la acest moment al zilei într-o mantie sângerie frământată de mici furtuni lente de smog. Aerul sufocant nu permitea nici măcar o adiere. Ferestrele mici de la etajul 30, pline de un praf ce părea milenar, reflectau și ele, palid, lumina portocalie, altădată fascinantă, dar care acum căpătase, prin acest filtru, o paloare nesănătoasă, așa cum de altfel se înveșmântaseră toate lucrurile din jur, de zeci de ani. Iar temperatura creștea odată cu înserarea, în loc să scadă.

Clinchetul ușor al alarmei de seară anunță pornirea aerului condiționat, dar, din păcate, rămăsese doar avertizarea pentru că aerul rece fusese deconectat demult. Vic nu-și mai putea permite să achite energia consumată de acest sistem. Suferea astfel zi de zi și noapte de noapte din pricina căldurii extreme. Arșița care dura deja de peste zece ani îl epuizase. Zece ani? se miră sincer bărbatul, tolănit pe patul sordid, cu așternuturile jilave, neschimbate demult. Peste un deceniu, așadar, de la Marea Întorsătură a Vremii, așa cum îi plăcea lui să spună. O eternă vară se instalase pe teritorii odinioară temperate, aducând cu ea temperaturi tropicale, dar uscate, pe tot parcursul anului. Asta schimbase

cu totul paradigma: prăbușire economică, valuri de decese din cauza căldurii excesive, boli cronice, depresie. Economia țării nu se putuse adapta, așa cum se întâmplase și cu alte țări în urma exceselor climatice din diferite zone ale planetei. Tehnologia, însă, părea că nu suferise prea mult, dimpotrivă, era practic singurul domeniu care mai ținea lucrurile în picioare.

Vic își frământă obrajii nebărbieriți de câteva zile. Respira tot mai greu, iar dacă ar fi deschis geamurile n-ar fi făcut decât să crească temperatura din apartament și, odată cu asta, calitatea aerului s-ar fi deteriorat și mai mult. Se ridică, totuși, cu greu, și merse la baie, fără însă să tragă apa, pentru economie. Iar prețiosul lichid oricum urcă foarte greu la etajele superioare, își spuse, ca o palidă consolare. Privi în oglinda murdară chipul fantomatic, în urma zecilor de nopți de nesomn, obrajii supți și privirea rătăcită. Apropierea nopții îi provoca de obicei atacuri de panică. Nu trebuia cu niciun chip să adoarmă! Se întoarse în pat, dar îl părăsi curând, pentru că afară începuse să se întunece. Violetul intens din ferestre urma în curând să fie înlocuit de smoala nocturnă. Toată lumea făcea economie de energie, așa că singurele lumini ale orașului suprapoluat rămâneau reclamele imense de pe clădiri și cele de la farurile mașinilor. Vehicule care se împuținau pe zi ce trece, pentru că bateriile deveneau tot mai scumpe și mai greu de procurat, iar stațiile de încărcare intraseră într-un declin vizibil. „De unde dracu' or avea ăștia atâția bani?", se întrebă pentru a mia oară Vic, îndepărtându-se de geam pentru a se feri de fulgerele colorate ale ecranelor imense ce promovau extrem de agresiv mii de produse.

— Un espresso, ceru el aparatului, cu strângere de inimă pentru apa și curentul consumate.

— Imediat, dragule, susură vocea lascivă a unei vedete porno preferate, pe care o încărcase în espressor.

Dar nu avea de ales. **Nu trebuia să doarmă!** Repeta această mantră până la epuizare, de zile întregi. Ar fi citit ceva, dar asta însemna din nou energie irosită. Televizorul și computerul nu le mai pornea demult, nu doar din cauza energiei, ci și din alt motiv: reclamele deveniseră imposibil de suportat. Cotrobăi într-o comodă după niște baterii vechi pentru o veioză portabilă. Nu le găsi și trânti sertarul la loc, bombănind enervat. Luă cana din aparat și sorbi cafeaua, cu toate că nu-i mai prea ardea. Spera doar să-l mai țină un pic treaz.

— Iubitule, știi că poți comanda cafea braziliană direct de la furnizor? Un simplu click și...

Ceașca de espresso zvârlită cu măiestrie de Vic nimeri în plin aparatul de cafea, care zbură pe podea, oprind astfel brusc vocea starletei porno. Intruziunea asta îi provocă un nou atac de panică bărbatului, care crezuse că poate bloca softul bietului aparat să nu mai promoveze niciodată nimic. Se uită panicat în jur, să vadă ce electrocasnic ar mai fi putut să-l asalteze cu reclame. Și, de parcă totul ar fi fost o sinistră conspirație, un blitz puternic de lumină albă izbi ferestrele, trecând chiar și prin praful gros. În cameră i se materializă un autoturism electric de ultimă generație, rotindu-se ușor și împrăștiind în jur mesaje augmentate, însoțite de voci persuasive, dar extrem de enervante. Vic se repezi la geam și încercă să manevreze manual obloanele automate care, evident, nu funcționau din cauza economiei de energie. Le trase până la urmă, julindu-și degetele, înjurând greu și apăsat, cu broboane de sudoare pe frunte. Se lăsă în jos, lângă perete, gâfâind, cu tâmplele zvâcnindu-i ca niște ciocane grele. Noaptea se lăsa repede și panica devenea tot mai in-

tensă. Afară urlau voci de toate felurile, abia estompate de geamuri și de pereții clădirii, voci pe un infinit de tonuri, care te ademeneau cu câte ceva. Vic își puse pumnii la frunte, înnebunit de acest Turn Babel. Gemea și își clătina convulsiv capul. Ar fi vrut să caute un TranchiSleep, dar era prea târziu pentru asta și era convins că nu mai avea. Și nu, nu era totuși o soluție viabilă, pentru că i-ar fi făcut somn și el **nu trebuia să doarmă**!

Se ridică, totuși, cu greu și ieși din apartament, la lift.

— Unde te duc, om bun? scârțâi vocea ascensorului, grotesc de lentă din cauza curentului slab. Ha, ha, ce glumă bună, continuă caraghios liftul, evident jos, doar dacă nu vrei să ieșim prin acoperiș, nu?

Vocea continuă să hohotească gros până când pumnul lui Vic izbi consola atât de tare, încât ledul senzorului se stinse și ascensorul amuți. Forță ușa manual și cu chiu cu vai reuși să ajungă la parterul igrasios al clădirii și să iasă în stradă.

Cu toate că orașul lui era o metropolă, traficul se dovedea rar și lent la ora asta și puțin oameni rătăceau pe străzi. Chiar rătăceau, pentru că mai toți erau afundați în cine știe de gânduri, iar cuplurile nu-și vorbeau, preferând să pășească târșâindu-și picioarele, cu ochii în asfalt. Cu toate că se întunecase, căldura era tot mai mare și îneca într-o marmeladă invizibilă toate mișcările celor care se avântaseră în oraș. Vic era și el un fel de mecanism animat parcă doar de curentul unui râu uleios care-l purta la vale.

„Trebuie să dau de Gibon!", își zise, încercând să nu se gândească la faptul că are de mers vreo doi kilometri prin cartierele sordide. Mașina sa zăcea de luni de zile în parcarea subterană a blocului, fără baterie. Deasupra sa fulgerau reclame nesfârșite, haotice, un etern concert infernal, iar din

când în când persoane oferind ceva sau obiecte virtuale se materializau în fața lui, încercând să-i blocheze drumul. Vic trecea prin aceste creaturi fantomatice, ca o momâie, fără să-și ridice ochii de pe trotuar, strângând din dinți și încercând să reziste acestui asalt continuu.

Gibonul zăcea de obicei, cât era ziua de lungă, la scara imobilului său, sprijinit cu spatele și cu un picior de zid, ca un cocostârc rătăcit în delta sălbatică de beton și sticlă a orașului. Curios, de data asta nu-l găsi la postul lui. Respirând cu greu, Vic intră în barul de la parter, o coșmelie odată modernă, acum însă părăginită și întunecată. Locanta era totuși animată de câteva persoane care-și consumau băuturile pe la mese. Pe unul din scaunele de bar se afla și Gibonul, un tip de vreo 40 de ani, cu fălci late, pătrate, favoriți zburliți și o coamă de păr creț netunsă de un secol, sorbind dintr-o bere caldă. Se întoarse alene și după o strâmbătură, îi făcu semn să se așeze.

— N-am! se apără tipul, ca de o muscă enervantă.

— Gibonule...

— N-am! Nu pricepi? Și dacă aș avea, nu-ți mai dau pe datorie. Apropo, când dracu' mi le plătești pe ultimele? Vezi că am niște băieți, te lasă olog pe viață, bravă Gibonul. Numai să le spun.

— Încetează, caraghiosule, că nu mă impresionezi! Dă-mi doar pentru seara asta!

— N-auzi că n-am? Hai, dispari!

Vic începu să respire greu și o ceață roșie i se lăsă pe ochi. Perspectiva unei nopți fără MD îl teroriza. Întotdeauna se întrebase de la ce vine MD? Moonlight Drops? O fi, dar ce dracu' mai conta? Esențial era că te împiedica să dormi zile în șir. Sigur că după o astfel de doză nu mai erai multă vreme același, dar măcar mai amâna un timp inevitabilul. Se părea

că nu putea scoate ce avea nevoie de la Gibon, iar perspectiva de a adormi era inacceptabilă. Bărbatul de lângă el sorbi zgomotos din bere și aduse dosul palmei stângi spre gură, vorbind cu cineva.

— Când? Când?! Acum? Omule, mă omori! N-am la mine! Ești nebun? Bine, bine, mă duc până la mașină să văd.

Gibonul se urni alene și se îndreptă spre ieșire prin barul întunecat. Vic se ridică și-l urmă afară. Gibonul merse bombănind spre rabla lui electrică, parcată lângă trotuar. Se număra, însă, printre puținii care avea baterie, se descurca, fără îndoială.

Vic era disperat, nu se gândise niciodată că se va ajunge aici, adică la ceea ce-i trecuse prin cap să facă. Ridică ușor de pe jos o bucată cilindrică de plast, probabil de la vreun semn de circulație. Materialul era greu și foarte dur. Gibonul cotrobăia deja prin mașină și nici prin cap nu-i trecea că o umbră apăruse în spatele lui, în zona întunecoasă unde parcase neglijent. Așa că, în momentul în care cilindrul din mâna lui Vic îl lovi în ceafă, se prăbuși ca un sac de cartofi. Vic, aruncând priviri terifiate în jur, îl scotoci febril prin buzunare, cu respirația șuierând și privirea încețoșată. Nu găsi nimic din ce-l interesa.

Ușa barului se deschise brusc, făcându-l să înțepenească, dar lumina slabă nu bătea până acolo. Doi indivizi ieșeau agale, clătinându-se și dovedind, o dată în plus, că alcoolul nu face casă bună cu căldura. După câteva momente de panică, Vic scotoci în torpedou și de data asta norocul îi surâse. Găsi miraculoasa fiolă minusculă fără de care ar fi putut adormi oricând. O strecură în buzunar și o luă la fugă. Un fel de a spune fugă, mai degrabă o încercare dezlânată de deplasare mai rapidă. Căldura puternică, chiar și la ora aceea, lipsa oricărei adieri de vânt, îl încetineau serios.

Nu-i venea să creadă că fusese capabil de așa ceva. Sigur, Gibonul avea să se trezească, furios, cu un cucui cât un măr în ceafă, dar avea să îi treacă până la urmă. Iar amenințările dealer-ului îl lăsau rece. Nu era pentru prima oară când Gibonul amenința pe cineva și nu știa ca vreuna din promisiunile lui să se fi materializat. Nimeni nu-i văzuse vreodată pe băieții Gibonului, dar până la urmă nu strica, totuși, un pic de precauție.

Senzorii comerciali îl identificară imediat și rafale de mesaje publicitare porniră spre el. Strânse ochii și scoase plasturii mulanți pentru urechi. Putea astfel să se apere o vreme de furtuna publicitară care îl luase drept țintă.

Îi era tot mai greu să rămână treaz și puterile îl lăsau treptat. Căută prin buzunarul pantalonilor subțiri de in și în cele din urmă găsi un drajeu vitaminic. Îl rontăi hulpav, dar nici acesta nu-și mai făcu efectul. Se tot mira cum de nu-l ucisese încă absența somnului, pentru că organismul lui era epuizat drastic. Dar alternativa se dovedea înfiorătoare.

Ajunse într-un târziu acasă și, spre norocul lui, ascensorul încă se mai târî până la etajul 30. Cu pauze dese, cu smucituri, dar până ajunse la destinație, în tăcere, pentru că Vic reușise probabil să strice ceva în softul liftului. Apartamentul îl întâmpină, umed, rânced, ca o grotă. Se trânti epuizat pe pat, ud din cap până în picioare de sudoare. Ochii i se închiseră și fu pe cale să adoarmă. Sări în sus, panicat, respirând sacadat, ca un pește pe uscat. Nu, aceasta e realitatea, nu e vis. **Nu e publicitate!**

Publicitatea din vis reprezentase adevăratul declanșator al apocalipsei omenirii, semnul profund al distrugerii ireversibile a civilizației. Cel puțin așa scria presa și, mai rezervat, revistele științifice. Era sfârșitul lumii, în desfășurare, și-i

transformase pe mulți în zombi. Doar cei bogați își permiteau să plătească un soft oniric de protecție, dar Vic nu se număra printre ei. Era conștient, însă, că chiar și cu MD, nu avea să reziste prea mult. Organismul se va epuiza la un moment dat și rezultatul se dovedea previzibil: nebunia sau moartea.

Visul lui era să pună mâna pe un asemenea soft de protecție, dar asta nu mergea ușor. Gibonul n-avea așa ceva. Încercase să strângă bani, însă era la fel de conștient că n-o să reușească. Jobul lui de vânzător la un minimarket îi aducea venituri infime, abia cât să supraviețuiască, necum să pună bani deoparte. Și, de altfel, softul oniric nici nu era vândut oricui. Șansa lui era unul dintre hackerii care copiau, numai ei știau cum, tehnologia.

☆ ☆ ☆

Vic adormise sau mai degrabă ațipise de câteva ori și atunci se dezlănțuise iadul! Creierul îi fusese practic invadat de stimuli transformați în sugestii de cumpărare și simțise că moare atunci când se trezise. Zăcuse ore întregi după această experiență, gol pe dinăuntru și epuizat. De fapt, nimeni nu mai visa normal, cu excepția celor care plăteau softul de protecție și asta transforma semnificativ personalitatea oamenilor, provocându-le nevroze și frustrări fără precedent.

MD începu să-și facă efectul. Vic deveni tot mai limpezit la minte, tot mai alert. Se ridică, merse la bucătărie și-și pregăti ceva de mâncare. Părea că avea să fie o noapte convenabilă pentru el. Simțurile înviau, pur și simplu, doar că nu avea ce face. Își luase liber de la serviciu câteva zile, pentru că, efectiv, nu mai putea face față. Și nu era singurul. Oa-

menii îndeplineau tot mai greu sarcinile cele mai uzuale. În curând, promotorii criminali ai reclamelor nu vor mai avea cui să vândă. De aceea, Vic se întreba uneori dacă sistemul nu era cumva automat și rămăsese pur și simplu activat.

Se gândi să o sune pe Lisa. N-avea chipphone, așa că porni să cotrobăie prin sertare până găsi un telefon mobil cu o urmă de curent în baterie. Amica lui răspunse relativ repede.

— Ce faci, Vic? MD?

Bărbatul zâmbi ușor.

— Și tu?

— Mda... am reușit să mai fac rost de o doză. Zilele astea primesc încă una de la un coleg căruia i-am făcut un serviciu, după care... nu știu... Apropo, Vic, ce faci mâine?

— Mâine? rosti încurcat bărbatul. Nn... nu știu. Sunt liber. Dacă trec de noaptea asta.

— Ai să treci! Vino până la mine la birou, trebuie să vorbim ceva.

☆ ☆ ☆

Lisa lucra la o companie de soft pentru autovehicule electrice, dar firma nu o ducea pe roze. Fata coborâse în stradă. Trasă la față, obosită, cu părul blond, ușor buclat, dar cam încâlcit, era și ea victima evidentă a nopților de nesomn. Îl duse la un fast-food din vecinătate. Luară câte un burger semicrud, dar tratat împotriva bacteriilor (victimă și acesta a penuriei de energie) și o cafea.

— Vic, am primit o propunere, îi spuse Lisa, privindu-l cu ochii încețoșați. Mă înspăimântă și mă entuziasmează, în același timp.

Lui Vic încă îi tremurau mâinile și avea apăsări în piept de la adrenalina generată de MD. Încerca să se concentreze,

dar nu-i prea reușea. Așa că nu înțelese din prima ce anume îi propunea Lisa, apoi deveni brusc atent.

— Ia stai! o opri el. Ce spui acolo? O lună de somn?! Fără vise, fără reclame? Ce fel de glumă tâmpită mai e și asta?

— Fără reclame, Vic. O lună întreagă. Plus cazare, masă, etc. Și niște bănuți de buzunar.

— Lisa! strigă el. Cine îți oferă așa ceva? Cine? Gratis?

— Gratis. Mă rog, cu acordul nostru, cum că vom participa la un proiect experimental.

Vic sări în sus mai să răstoarne masa.

— Nu sunt cobaiul nimănui, Lisa! Ai auzit??? Nici măcar pentru nu știu câte nopți cu vise normale sau fără vise.

O lăsă singură la masă și plecă val-vârtej. Când ajunse acasă, își găsi apartamentul devastat. Cineva cotrobăise peste tot. Nu avuseseră ce să găsească, dar acesta era un semnal clar. Primise un avertisment.

În seara următoare, câțiva vlăjgani ai Gibonului năvăliră peste el și-l bătură până la epuizare. Apoi plecară, lăsându-l într-o baltă de sânge. Cu toate acestea, reușise să nu adoarmă, nici măcar nu leșinase, deși avea dureri cumplite de la loviturile sălbatice primite. Cu degete tremurânde, formă numărul Lisei.

Fata îi trimise o ambulanță, împotriva dorinței lui. Echipajul sosi peste vreo oră și-l găsi luptându-se să-și păstreze cunoștința. Refuză orice fel de analgezic care l-ar fi putut adormi, iar paramedicii se mulțumiră să-i dezinfecteze rănile și să-l panseze, lăsându-i, totuși, la nevoie, câteva tablete.

A doua zi, îl sună Lisa și îl întrebă dacă vrea, totuși, să intre în program. Acceptă fără să se mai gândească, conștient că n-ar mai fi putut rezista mult. Peste câteva ore îl ridică o mașină cu geamuri fumurii, cu doi bărbați îmbrăcați în costume, care nu-i puseră nicio întrebare, dar nici nu-l

prea menajară când icni, în repetate rânduri, din cauza rănilor de la bătaia din seara precedentă.

Institutul sau ce o fi fost se afla în afara orașului, la câțiva kilometri, în mijlocul unei pădurici care ar fi trebuit să fie arsă de soarele puternic, dar care, ca prin minune, rămăsese verde. Abia atunci observă Vic faptul că vehiculul cu care fusese transportat nu părea să aibă de suferit din cauza lipsei de energie, ba dimpotrivă, părea foarte puternic și modern, un model necunoscut, elegant, cu aer condiționat. Nu putuse vedea drumul până la facilitate, estimase doar că era vorba de o călătorie de câțiva kilometri.

Parcurse, însoțit de doi tipi îmbrăcați foarte elegant, o alee curată, până la ceea ce părea a fi un fel de recepție. Abia acolo Vic începu să se întrebe ce era cu locul acela, care părea efectiv rupt din realitatea sumbră a cotidianului. Unul dintre bărbați scoase un fel de scanner și i-l apropie de gât.

Se trezi într-un pat ca de spital, neputând să estimeze timpul petrecut fără cunoștință. Apoi încremeni când realiză că, de fapt, dormise, fără vise și, mai ales, **fără reclame**! Se crispă, efectiv, prinzându-se cu mâinile de marginea patului. Cum era posibil? Cine putea realiza asta? Lisa îi spusese ceva, dar n-o luase prea mult în seamă. Acceptase să participe la proiect doar pentru că era disperat și nu mai putea procura MD.

Se uită în jur. Era conectat la câteva aparate, cel mai probabil suplimente nutritive și seruri care să-l repună pe linia de plutire. Oare cât dormise sau, mai degrabă, cât se aflase în acea comă indusă? Vic nu se pricepea la medicină, dar putea intui că ceva blocase transmițătorii publicitari. Locul acesta părea imun la așa ceva.

Auzi un zgomot ușor. Tresări și observă lângă pat o tânără brunetă, cu un fel de uniformă gri, fustă strâmtă și

taior. La o a doua privire realiză că era un homobot, cum văzuse doar în reclame. O trădau câteva linii foarte fine care urmăreau contururile feței, altfel ar fi trecut foarte ușor drept o ființă umană. Fata îl privi cu niște ochi albaștri foarte reali.

— Bine ai revenit, Vic!

Vocea îi era extrem de plăcută.

— Câ... cât am dormit? își drese el vocea, dar de pe buze îi doar ieși un fel de scâncet.

— 240 de ore, 35 de minute și 15 secunde, îi răspunse fata, cu un surâs ce putea fi fermecător dacă nu te-ai fi gândit că e produs de zecile de mii de resorturi de sub obrajii și buzele senzuale ale homobotului.

Vic nu mai simțea eterna stare de anxietate și de presiune în piept, generate de perioadele îndelungi de nesomn, în urma energizantelor și a ingerării de MD. O senzație plăcută, pe care n-o mai încercase parcă de-o eternitate.

— Cum te numești? întrebă Vic, încercând să stabilească o legătură cu creatura din fața lui. Ce e locul ăsta?

— Numele meu e Fabiana.

Din nou acel zâmbet aproape perfect, în artificialitatea sa.

— Fabiana, unde suntem?

Vic se ridicase în șezut. Se simțea neobișnuit de ușor și proaspăt.

— Aici este Institutul, Vic. Te vei familiariza foarte repede cu noi, ai să vezi. Toți analizorii îmi spun că te simți bine. Este corect?

— Da, mă simt mai bine. Nu știu ce mi-ați făcut, dar sunt sigur că voi plăti un preț piperat pentru asta. Mi se pare că nu mai suntem în lumea mea și sunt tot mai convins de asta... Nu aveți cum să fiți reali.

— Suntem cât se poate de reali, Vic.

Homobotul se apropie și îi puse o mână pe frunte. Ciudat, palma era caldă și... foarte umană.

☆ ☆ ☆

Mai târziu, bărbatul se convinse că Fabiana îi fusese alocată ca un fel de îngrijitor personal, ceea ce îl uimea peste măsură, gândindu-se la consumul de energie, la costuri și, nu în ultimul rând, la propria sa importanță, pe care nu prea dăduse vreodată nici doi bani. Zile întregi, Vic nu avu niciun contact în afară de homobotul său, care îl pregătea pentru ceva nedefinit. Mai întâi îl tratã de teama de a adormi, care-l chinuise ani de zile. Homobotul se dovedise un bun psihoterapeut, dar se ajută și de niște substanțe necunoscute. Cert e că bărbatul începuse să deprindă satisfacția de a dormi fără grija atacului cinic al reclamelor. E drept că, deocamdată, nu visa nimic sau nu-și amintea de nicio scenă onirică. Era însă bine și așa, pentru că se simțea incredibil de odihnit.

Într-una din zile, când ieși la plimbare, văzu mai mulți bărbați și femei cam de vârsta lui, cu toții însoțiți de homoboți, ceea ce îl surprinse din nou. Acest Institut, continua el să creadă, nu părea deloc din lumea pe care o cunoștea. Arăta ca și când ar fi dispus de resurse impresionante și inepuizabile, susținându-se evoluției sau mai degrabă involuției societății. De altfel, complexul de clădiri părea ocrotit de o cupolă invizibilă, pentru că nu era deloc cald acolo, calitatea aerului și temperatura păreau optime, departe de vipia sufocantă a orașului. Încă nu se întâlnise cu Lisa, dar o zărise într-o zi în parcul cu aparate de forță, unde lucra de trei ori pe săptămână, evident, cu Fabiana, care se dovedea un antrenor extrem de eficient. Nu putuseră însă comunica. Amica

sa îi făcuse doar cu mâna un gest de salut, ușor, zâmbind. Faptul că toate legăturile sale cu acest institut se derulau doar cu Fabiana îl îngrijora un pic, dar prefera să nu se gândească atât de mult la asta, ținând cont că homobotul se dovedea un companion extrem de agreabil, deși, în anumite momente, Fabiana era foarte fermă și nu admitea nicio deviere de la ceea ce părea a fi un program complex de instruire. De altfel, Vic învățase o mulțime de lucruri în această perioadă. Fabiana îi implantase la un moment dat un fel de chip minuscul, după care bărbatul se trezise că acumula extrem de repede informații complexe, fără să obosească. Ba chiar căpătase abilități psihice și fizice pe care nu-și imaginase vreodată că le-ar fi putut avea.

După câteva luni, bărbatul percepu că în antrenamentul său se strecurase un pachet de informații mult mai specializate și țintite. Învăța sistemul de funcționare al generatoarelor de reclame, ceea ce îi aminti, neplăcut, de coșmarul anterior. De altfel, pregătirea lui psihologică se și axa pe această diferență și, până la urmă, pe o lume promisă, utopică deocamdată, dar credibilă. El ar fi fost unul dintre agenții schimbării, fusese făcut abil să creadă.

☆ ☆ ☆

Vic coborî din mașina Institutului în atmosfera poluată și sufocantă a orașului pe care nu-l mai văzuse de luni de zile, cu excepția realității augmentate care-i oferea informații vitale pentru acțiunile sale ulterioare. Era îmbrăcat aparent normal, adică neglijent, ca mai toți locuitorii metropolei, însă hainele pe care le purta erau speciale, oferind protecție și temperatură optime. Un sofisticat sistem de asalt era camuflat cu grijă în interiorul și exteriorul corpului său, iar

softul-barieră își făcea treaba din plin. Nu-l detectase încă niciun senzor comercial. Clipi de două ori și în câmpul vizual îi apărură indicații de orientare spre una dintre clădirile cu 30 de etaje, îmbrăcată în reclame sclipitoare, estompate însă până aproape de invizibilitate de sistemul lui Vic. Exersase de sute de ori procedurile acțiunii și-și imagină, la un moment dat, pe colegii săi de institut cum se îndreptau acum, ca și el, spre clădiri asemănătoare, care adăposteau sisteme complexe generatoare de reclame. Strângea în palmă micuțul stick al declanșatorului de impuls și spera, totuși, că nu trebuia să ucidă pe nimeni, deși fusese pregătit și pentru această eventualitate.

Dură destul de puțin, deși totul era subiectiv în conștiința lui, pentru că timpul fiecărei părți din acțiune fusese calculat aproape la milisecundă. Când păși din nou în stradă, imensa clădire aciformă se întunecă brusc. Milioanele de panouri publicitare din jur păliră și dispărură. Mii de drone căzură din cerul fierbinte, dezintegrându-se la contactul cu asfaltul încins. Sute de autovehicule frânară brusc, multe dintre ele ciocnindu-se unul de altul sau de stâlpii din jur. Oamenii priviră în sus și spre marile clădiri, siderați. Se dezmeticeau cu greu, ca dintr-un coșmar persistent...

Îți place să scrii SF, fantasy, horror?
Trimite-ne scrierile tale la **redactia@colectiasf.ro**!
Condițiile manuscrisului:
Times New Roman, corp 12; cu diacritice; evidențierile cu *italic*, **bold** și/sau „ghilimele"; text aliniat stânga; autorul nu face paginare sau tehnoredactare în documentul word; titlul cu Times New Roman, corp 18, bold; numele autorului sub titlu; informațiile de contact ale autorului la finalul manuscrisului (nume și prenume, adresa, telefon, e-mail).

Comoara

de Cătălin Proteasa

Plecase dis-de-dimineață, de parcă ceva mai puternic decât voința lui îl chema spre pădure. Până la poalele dealului venise cu cotiga, pe care o lăsase acolo. O priponise pe Catrinca de un frasin bătrân, pe care îl știa tot bătrân încă din anii copilăriei. Își luase hârletul în mâna dreaptă, iar cu stânga își sprijinise de umăr detectorul Equinox, pe care reușise, într-un final, să și-l permită, după o vară de muncă la stâna din satul vecin.

— Unde pleci!? Unde pleci, Ioane, acum, în dimineața Paștelui? îl întrebase mama, frământându-și îngrijorată mâinile în poală. Nu mergem și noi, toți, după rânduială, la biserică, să luăm Paște? Ca tot omu'...

Nu-i răspunsese. Doar o înhămase pe Catrinca la cotiga veche și luase drumul pădurii, fără să mai privească înapoi.

Ce știa ea? Nu știa nimic... O bătrână bătută de soartă într-un sat uitat de lume, azvârlit între dealurile astea ca într-un lighean. Un lighean ponosit, de tablă, ciobit ici și colo de pâlcuri dese de tufe, unele ca pe om de groase.

Ca pe om de groase...

Toată noaptea pândise. Una-două ieșise pe ușile bisericii, fără să bage în seamă murmurul de nemulțumire al enoria-

șilor (care sfârșiseră până la urmă prin a-i atrage atenția Măriei că ficiorul ei este necuvincios și că nu-i păsa de cele sfinte) pentru a-și arunca plin de speranță ochii în deal, spre culme. Iar acest du-te-vino al lui dăduse, într-un final, roade. Când clopotul spart al bisericii bătuse de doișpe noaptea, chemând oamenii să ia lumina lui Hristos, o zărise. O văzuse acolo, pe culme, arzând mai ceva ca focurile Iadului. Pentru moment, privise în jur, speriat, asigurându-se că nimeni altcineva n-o mai zărise, iar după aceea dăduse să fugă acasă cât îl țineau picioarele, pentru a ajunge cât mai repede la lumină. „Căci acolo se dădea lumina în noaptea asta, nu aici, în vale".

— Unde fugi, nebunule? îl întrebase Gheorghe, vecinul de peste drum. Nu vezi că acum intrăm toți în bisierică? Haide-n 'untru, că te spun acu' lu mă-ta și iei o mamă de bătaie cum n-ai văzut de când ești! Acu', în noaptea de Înviere!

Intrase în biserică, nu înainte de a mai privi o dată către flăcăruia din culme, care începuse să pălească, lăsând loc Lunei, al cărei disc măreț răsărea timid printre copaci; crengile acestora i se păruseră atunci brațe rășchirate ce se ridicau hulpave spre cer, chinuindu-se să țină stăpâna nopții acolo, jos, în întunecimea pământului, de parcă acesta ar fi fost deja condamnat, pentru totdeauna, la o noapte eternă.

Urca greu, gâfâind de fiecare dată când picioarele i se afundau în nămolul amestecat cu frunze putrezite. Fusese o iarnă urâtă, cu ploi multe și zăpadă mai deloc, de parcă băierile cerului se deschiseseră pentru a prăvăli peste pământ șuvoaie mari de apă, fără număr. Bătrânii vorbeau că urmează un an greu, secetos și că, desigur, „O să moară multă lume de foame, muică, de foame și de sete". Așa spuseseră.

An rău...

Tufele de porumbar se agățau la tot pasul de el sfâșiindu-i hainele, pătrunzându-i adânc în carne, încercând să-l convingă să renunțe la drumul pe care plecase. El, însă, continua nestingherit urcușul spre destin, spre o viață mai bună. Era singura soluție pentru a pleca din sat, altfel ar fi rămas prizonier aici pentru totdeauna și nu-și dorea cu niciun preț așa ceva. Ce se afla acolo, în vârful dealului, era singura lui șansă de a răzbate în viață. Altfel era condamnat să piară aici, cu palmele crăpate de la coada sapei, pline de pământ și sudoare.

Se opri preț de o clipă, să-și șteargă fruntea cu o cârpă murdară pe care o scoase din buzunarul pantalonilor, după care își continuă ascensiunea.

Ca din senin, se porni o burniță rece care în zece minute îl udă până la piele, făcându-l să tremure din toate încheieturile. Regretă că nu-și luase cojocul gros, din piele de oaie, dar alungă repede gândul, concentrându-se asupra drumului. Nu mai avea mult până la culme. După calculele sale, într-o jumătate de oră trebuia să ajungă.

Privi scurt spre norii negri care se adunaseră deasupra pădurii și strânse mai tare în mâna dreaptă coada hârletului, pentru a-i înfige, mai apoi, cu putere, tăișul de metal în pământul umed. Continuă să urce, deși toate stihiile vremii păreau a se fi abătut asupra pădurii care se arunca acum peste el, aproape sufocându-l.

Când ajunse în vârful dealului se întunecase de-a binelea, deși, gândi el, n-avea cum să fie mai mult de opt dimineața. Căzu în genunchi, strângând cu forță pământul cleios care începu să i se scurgă printre degete asemeni unui puroi întunecat ce erupe dintr-o rană veche, peste care, nemilos, a trecut timpul.

Dădu detectorul jos de pe umăr și căută din ochi copacul mare, răschirat, pe care i se păruse că îl zărește noaptea trecută, când flăcările jucau pe deal. Îl zări la nici o sută de metri în dreapta și, după ce se ridică în picioare, porni spre el, cu detectorul într-o mână și hârletul în cealaltă. Ajunse și se opri pentru o clipă, privind cu speranță spre ramurile găunoase care se îndreptau nestingherite către cer. Picături mari de ploaie îi izbiră fața, scurgându-i-se pe obraji, pentru a i se înnoda apoi sub bărbie, formând un șuvoi întunecat ce i se scurgea pe cămașa de in îmbibată de apă.

Porni detectorul și începu să dea roată stejarului, din ce în ce mai departe de trunchiul lui bolnav. Prinse un semnal slab la circa 50 de metri depărtare și își puse cușma în locul respectiv, după care continuă căutările. Zece minute mai târziu, după ce aparatul nu mai detectă nimic, se întoarse la locul cu pricina, mai trecu o dată detectorul pe deasupra lui și acesta țiui slab, abia sesizabil. Așeză aparatul lângă el și îngenunche, după ce înșfăcă hârletul cu ambele mâini, ridicându-l deasupra capului ca pe o secure de demult, din acelea care se foloseau la execuții, pentru retezarea capului condamnaților. Cum văzuse într-un film, la televizorul lui nea Gheorghe, când era copil.

Ca pe o secure...

Când lovi pământul, i se păru că acesta mugește de durere. Se cutremură la auzul sunetului. Se opri o clipă, gândindu-se dacă e bine ce face, dar prin fața ochilor îi trecură rapid râuri de galbeni, femei frumoase și mașini scumpe care-l determinară pe loc să continue să taie adânc în carnea solului, care începuse acum (i se păru lui), să sângereze.

Se apropiase deja de două lățimi de hârleț adâncime când se hotărî să mai treacă o dată aparatul pe deasupra gropii. Acesta țiui strident, mai să-i spargă timpanele cu sunetul

lui. Își dădu seama că se apropiase de comoară și prinse iarăși zdravăn coada de lemn a uneltei, lovind pământul cu ultimele puteri.

Auzi zăngănitul ca prin vis, exact când fulgerul lovi stejarul găunos care începu să ardă instantaneu. Neputincios, privi coada de lemn care se rupsese în mâinile lui, în timp ce așchiile ascuțite îi pătrunseseră până la sânge în palmele obosite. Nu luă în seamă durerea și continuă să sape așa, cu mâinile goale, aruncând pământul în urma sa aidoma unui animal, fornăind pe nas și trecându-și limba uscată peste buzele flămânde. Unghiile îi deveniră gheare, scărmănând neîncetat pământul, iar ochii îi ieșiră din orbite, în căutarea aurului care îl aștepta acolo, în fața lui, cu brațele deschise. Când dădu peste oală, bucăți mari din ceramica spartă i se înfipseră sub unghii, dar pentru el durerea dispăruse de mult. Se băgă pe jumătate în groapă îndepărtând cu mâinile goale pământul care începuse acum să lucească, din loc în loc, ca focul, aruncând văpăi incandescente pe trunchiurile arborilor. După ce dezveli în totalitate urna pe jumătate spartă, se opri un moment, așezat în genunchi, cu mâinile înfipte în solul mocirlos.

Din gură îi ieșeau aburi fierbinți, iar ochii, ochii lui căpătaseră o nuanță străvezie, demonică. Se lăsă pe burtă și cuprinse cu brațele grămada de galbeni care emanau un miros greu, de mortăciune, ce îi pătrunse prin pori, prin nări, sufocându-l, la început, pentru a sfârși prin a-l îmbăta cu un parfum tomnatic de sânziene.

Adormi strângând la piept grămada de galbeni, în timp ce aroma acestora punea stăpânire pe el în întregime.

Când se trezi, noaptea se abătuse peste pădure, iar undeva în dreapta zări luna printre crengile copacilor. Ridică încet capul, adulmecând aerul răcoros care-i pătrunse adânc în

plămâni, înviorându-l. Dintr-un salt, ieși afară din groapă și astupă cu rapiditate comoara, folosindu-se de brațe asemenea unei fiare. După ce se asigură că totul este în regulă, începu să coboare în salturi mari către sat. Pe drum, își dădu seama că ceva se întâmplase cu vederea lui, fiind acum capabil să zărească și cea mai mică vietate în negura pădurii, iar auzul i se ascuțise și el, ajungându-i până la urechi sunete produse la sute de metri distanță. Auzi cum se prăvălește la vale o ramură ruptă de vânt de parcă ar fi fost lângă el, deși, privind atent, nu zări nimic de acest fel în imediata sa apropiere.

Când ajunse la marginea pădurii, luminile se aprinseseră în tot satul, iar din coșurile de cărămidă se ridicau către cer vălătuci groși de fum. Se apropie de Catrinca, încercând să-i desfacă hățul, dar iapa, la vedera lui, se ridică brusc pe picioarele din spate, necheză și zvârli din copite. Înnebunită, rupse hamul şi o porni la fugă către sat, lăsând în urma ei bucăți din cotigă.

Bărbatul își întoarse privirea către pădure, iar în ochii lui de un galben pal se putea zări acum cu ușurință spiritul fiarei ce pusese stăpânire pe el, spiritul lupului dacic.

Semeț, își săltă capul către cerul de catran și scoase un urlet prelung, amenințător. Din întunecimea pădurii îi răspunseră altele, asemenea unui șir fără sfârșit de vaiete profunde. Privi pentru ultima oară satul și, în salturi mari, se făcu nevăzut printre copaci. La coada ochiului, o lacrimă își făcu timid apariția, prelingându-se pe blana lucioasă, abia răsărită.

Abonează un copil la revista **CSF** și sprijină Programul **REÎNCĂRȚUIREA,** de creștere a numărului de cititori în România!

La plimbare cu Rex

de Mihai Cranta

— Stai! Așteaptă! Așteaptă! Hai, acum putem trece strada! Pas! Gata, hai la stânga! La stânga, măi! Rex, ești enervant! Deloc nu vrei să asculți! Lasă-l! Nu vezi că e în curte, te agiți degeaba!

Câinele de dincolo de gard, un Cocker Spaniel, se îneca de atâta lătrat. Rex, deși mai simțea nevoia să sară la gard și să latre și el, cum se cade să facă orice Ciobănesc German care se respectă, alese, de data asta, să asculte de comandă și îl ignoră cu un dispreț suveran. Ba chiar ridică piciorul la ultimul stâlp al gardului, în timp ce, după gard, cockerul făcea spume la propriu. Apoi începu să tragă iar de lesă, să fie pe post de șef de haită, vezi să nu!

Adevărul este că mă solicita serios, trebuia să trag de lesă des, dacă nu mă lăsam antrenat în ritmul lui de mers. Străbăteam cam patruzeci și cinci de minute, o oră, la fiecare ieșire, de cel puțin trei ori pe zi, fie pe străzile din cartier, fie prin parcul Cornițoiu. Încercam să îl las să socializeze cu alți câini, dar aceștia se speriau de botniță când se ducea să îi miroasă și de obicei se lăsa cu hărmălaie. Rex era foarte posesiv și protector și avea ce avea nu numai cu câinii, ci și cu unii oameni, adică, pe românește, avea clienții lui. Cu pisicile era și mai și, pentru că îl zgâriase una când avea vreo

cinci săptămâni și ținea minte. Dacă vedea o pisică rupea lesa. Și o făcuse, la propriu, de vreo trei ori. O dată chiar traversase o stradă și fusese lovit de o mașină, iar altă dată, până să îl prind, trecuse prin garduri de sârmă ghimpată și rămăsese fără smocuri serioase de blană. Iar de vreo două ori, tot din cauza unor pisici, mă prinsese pe picior greșit când se repezise și dăduse cu mine de pământ.

Când și când, ne aventuram pe străduțe pe care nu fusesem niciodată, deși locuiam în Craiova de peste patruzeci de ani. Uneori descopeream farmecul unor căsuțe cu un petec de curte și cișmea la poartă, în care găseai câte o bucată de rai, alteori munți de gunoaie între ziduri dărăpănate și asta nu departe de blocuri moderne, cu fațade de sticlă și parcare păzită.

Într-una din zile, îl scosesem mai devreme decât de obicei după amiaza, pentru că se stârnise un nor negru și se simțea în aer acel miros specific dinaintea unei furtuni de vară, pentru că nu îi plăcea să îl scot pe ploaie. Mă gândisem să o luăm spre Grădina Botanică, pe Plevnei și după aia mai vedeam noi încotro.

Străbătusem jumătate din distanță pe stradă, când mi-am dat seama că eram singuri, în rest nici țipenie. Mai mult, nu ne lătrase niciun câine, lucru care nu se mai întâmplase niciodată până atunci. Locurile erau familiare, atmosfera nu. Deodată, m-am trezit cu Rex că pune urechile pe spate, coada între picioare și trece în spatele meu, ba, mai mult, începe și trage smucit de lesă în spate. M-am întors spre el și am început să îl scarpin între urechi, încercând să îl liniștesc. În acel moment, ceva ca o pală de vânt, ca un zid de aer, m-a lovit. M-am întors să văd ce se întâmplă și părea că nimic nu s-a schimbat. Mi-am dat seama că ceva, totuși, nu era chiar în regulă. Strada apărea acum ca o fotografie mișcată, con-

tururile caselor și copacilor deveneau difuze. Și culoarea cerului părea cu totul alta, cu nuanțe de ocru. Mirosul se schimbase, prăfos, dens. Mi se ridicase părul pe ceafă. Am tresărit când am realizat că nu mai eram singuri pe stradă. În față, la nici zece metri apăruse, parcă de nicăieri, o siluetă întunecată. Părea să fie un soldat din timpul războiului rece, cum văzusem prin documentare televizate, cu mască, costum, cizme și mănuși pentru alerte chimice sau nucleare, de culoare gri petrol, cu un pistol mitralieră pe piept. Imposibil! N-avea cum să existe așa ceva! Eram speriat, confuz, nu știam ce să fac, să fug, să stau?

Rex țâșni spre el mârâind. Luat prin surprindere, a trebuit să fac câțiva pași spre silueta imobilă. Rex se opri brusc, mirosi cu atenție, apoi se liniști și se uită spre mine ca și când m-ar fi întrebat ce vreau să fac. Am văzut că soldatul nu se mișcă, m-am mai liniștit și eu. Dar, recunosc, tot nu știam ce să fac. Caracterul meu de nativ în Balanță se vădea în cele mai nepotrivite momente. Rex decise din nou și porni spre soldat. Ce mă uimea e că nu mai avea tendințe agresive. M-am lăsat dus de Rex. Ajuns în dreptul lui, îl mirosi, apoi ridică piciorul și-l împroșcă pe cizmă. Soldatul nu mișcă.

— Rex, ce faci?

Rex se uită la mine și porni hotărât mai departe. Am pornit și eu, evitând să privesc spre soldat.

Nu știam ce să cred, aveam un coșmar cu ochii deschiși? Eram supus unui experiment cu substanțe psihotrope? Mă aflam într-o lume alternativă? Ce alte teorii ale conspirației se mai puteau aplica situației?

Absorbit de gânduri, nu îmi dădusem seama că Rex se oprise din nou, mirosind și tremurând ușor. De data asta am văzut venind spre mine acea schimbare, acel zid de aer care aducea în spatele lui o altă culoare a cerului, o claritate a

contururilor lucrurilor. Instantaneu, gândul m-a dus la undele formate pe suprafața unei ape atunci când arunci o piatră în ea. Zidul de aer m-a izbit. Am închis ochii. Când i-am redeschis, totul părea că revenise la normal.

Era pentru a treia oară luna asta când ploaia își trimitea mai întâi iluzia, înainte să sosească ea însăși, cu torente și umezeală. Aproape că începusem să mă obișnuiesc. Și Rex la fel.

Ploaia părea iminentă. Fulgere luminau norii la orizont, tunete surde se făceau auzite. Mirosea a ploaie. Clar, trebuia să ne întoarcem, să nu ne prindă! Am tras de lesă și ne-am întors. Rex și-a reluat trapul lui obișnuit. În dreptul unei curți, un șoricar începu să latre ascuțit. Rex se repezi.

— Lasă-l, măi! E mic și prost. Lasă-l să se agite! Fii cuminte! Hai acasă!

Eseul din urmă

de Eugen Gomboș

Ieri am fost la București. Am participat la o lansare de carte, o antologie de texte scurte aparținând unor prieteni și autori dragi și altora pe care abia i-am cunoscut, neștiind nimic despre ei mai înainte. O atmosferă deosebit de plăcută, ca și discuțiile de dinainte și de după eveniment.

L-am cunoscut pe Liviu, un foarte apreciat şi premiat autor de proză științifico-fantastică, cu care corespondam de mulți ani, dar nu avusesem niciodată ocazia de a ne întâlni față în față. Tocmai lecturasem una din cărțile sale în pregătire și am schimbat câteva păreri, dincolo de amabilitățile obişnuite cu ocazia primului contact.

Tot ieri l-am întâlnit şi pe Cătălin, proprietarul unei edituri cu care am semnat un contract pentru viitoarea mea carte, una care conține texte scurte, în aceeași arie de manifestare literară şi am purtat o scurtă şi agreabilă discuție despre înclinația autorilor spre textele horror şi, din păcate, despre calitatea slabă a scrierilor din domeniu, despre problemele din domeniul editorial, în special și ale culturii în general și mai multe astfel de chestiuni dimprejurul preocupărilor noastre comune.

În afară de aceste întâlniri care mi-au înseninat ziua, a mai fost ceva plăcut: cele două drumuri cu trenul, întrucât

lăsasem maşina în service, pentru obişnuitele preparaţii de primăvară. Nu mai urcasem de mult scara unui vagon, mai precis de peste douăzeci şi cinci de ani, de când mergeam la Cluj, să o vizitez la facultate pe fata care avea să îmi devină soţie.

Nu din snobism, ci pentru că speram într-o linişte care să-mi asigure plăcerea lecturii, luasem bilet la clasa întâi. Trecând peste încetineala cu care trenurile se deplasează în România şi peste confortul relativ al „fotoliilor" de la prima clasă a Căilor Ferate Române, m-am lăsat furat de peisajul minunat de primăvară, soarele, munţii şi verdele crud, care, spre câmpie, înlocuia deja albul zăpezilor de la Predeal. Am ascultat muzică în căşti, am admirat privelişte după privelişte şi am reuşit să îmi adun gândurile, să fac bilanţuri venite din trecut şi planuri pornite spre viitor. Spre deosebire de maşina pe care o conduci cu simţurile dedicate acestui scop şi unde totul îţi captează atenţia, ăsta cred că este marele avantaj al unei călătorii cu trenul. Fiind un singuratic, nu prea intru în vorbă cu lumea. Oricum, vagonul de la clasa întâi abia dacă avusese cinci sau şase călători.

La întoarcere îmi propusesem, totuşi, să şi citesc. După terminarea evenimentului literar, am ieşit cu vechii şi noii prieteni să bem o cafea, la o terasă de lângă Bibliotecă Naţională. După acel tumult de vorbe, autografe, fotografii, amabilităţi şi iar autografe, iar fotografii, mi-am luat geanta şi haina şi am ieşit, împreună cu toată lumea, spre terasa respectivă. Pe treptele bibliotecii, mi-am dat seama că îmi uitasem ochelarii pe pervazul ferestrei lângă care stătusem şi pentru că vârsta nu îmi permite să mai ignor lipsa lor, am fugit înapoi, sperând să îi găsesc. Partea aceea a bibliotecii, oarecum deschisă, delimitată de pereţi verticali şi fără vreun tavan, se ridica în sus, departe, până sub acoperiş. Se chema

destul de impropriu „*Sala* Pergament". Rămăsese goală, după plecarea oamenilor, cu scaune dispuse aleator. Stativul unui microfon, care lipsea şi el, povestea personajelor prezente acolo, poate într-un alt timp, cele tocmai întâmplate.

Ochelarii mei stăteau pe acelaşi pervaz unde îi lăsasem, doar că aşezaţi pe o carte. Părea că un cititor le pusese acolo pentru câteva momente, pe amândouă împreună, urmând să revină şi să-şi reia lectura. Dar, cu siguranţă, un uituc, ca şi mine, lăsase volumul acolo din greşeală. L-am luat, convins că stăpânul său se va bucura de regăsire.

În cafenea am întrebat pe toată lumea despre carte, dar nimeni n-a revendicat-o. Probabil că cel care o uitase renunţase la cafea şi era deja departe, spre alte treburi. Licoarea aromată şi discuţiile, toate au fost minunate, doar că au trecut foarte repede. Aşa că m-am grăbit spre gară şi odată urcat în tren, am vrut să îmi arunc ochii peste cartea tocmai lansată. Eram singur-singurel în vagon, drept pentru care mi-am lăsat haina pe scaun şi m-am mutat pe un alt loc, la mijlocul vagonului, ca să călătoresc cu faţa spre direcţia de mers şi să beneficiez de mica măsuţă dintre cele două fotolii aşezate faţă în faţă. Punând coatele pe ea, puteam ţine mai uşor cartea în faţa ochilor.

Aşezată lângă antologia abia lansată, am găsit în geantă cartea uitată pe pervazul din bibliotecă. Am deschis-o curios, fără să bag de seamă titlul şi autorul. Era o carte de eseuri şi din aceeaşi curiozitate, am început să citesc câteva rânduri, care m-au captivat imediat şi m-au atras repede în problematicile dintre slove. Apoi am trecut la următorul eseu şi la încă unul. Textul curgea în ritmul gândirii mele şi îmi era uşor să îl urmăresc. Îmi plăcea că făcea referiri subtile la diferite situaţii, de nedesluşit pentru cititorul superficial, dar explicită în adâncuri, acolo un lector atent şi an-

trenat putea coborî cu lejeritate. Parcă acelaşi text se adresa, în paralel, ambelor categorii.

Am rumegat eseu după eseu, absorbind opiniile autorului, care mi se păreau deosebit de pertinente. Unele discutabile, în cel mai bun sens, însă ideile, variantele, soluţiile propuse erau destul de convingătoare. Afară începuse demult să se întunece şi când mai aveam de parcurs doar câteva pagini, mi-am dat seama că nu mai puteam citi. Mă chinuiam. Lumina din vagon nu era suficientă pentru a-mi continua lectura, aşa că am închis cartea. În tot timpul scurs de la plecarea din Bucureşti, doar controlorul mă deranjase, preţ de câteva secunde, cât i-am arătat biletul. În rest, citisem din cartea care se chema „Eseul din urmă" şi era scrisă de Mihaiu Blaga. Nu auzisem de el. Primele două pagini erau rupte, aşa că n-am reuşit să aflu editura. Pe penultima pagină, sub cuprins, scria „2041". Dacă era anul, însemna că fusese tipărit greşit. Ultima pagină era dedicată unei firme care probabil sponsorizase autorul. Am lăsat-o pe micul suport dintre fotolii şi am revenit pe locul meu. Am băut o gură de apă şi m-am relaxat în monotonia mişcării şi sunetului sacadat al roţilor de tren călcând calea ferată. Nu îmi era somn, dar mă cuprinsese, aşa, o dulce toropeală. O stare de bine după o zi frumoasă, după un eveniment reuşit, cu oameni faini şi după o lectură remarcabilă.

Afară se întunecase complet, iar din locul unde stăteam puteam zări un fenomen deosebit de interesant, de oglindire, care se petrece mereu atunci când între tine şi un geam există o sursă de lumină situată deasupra, care te luminează deopotrivă şi pe tine şi suprafaţa de sticlă. Condiţia este ca dincolo de geam să fie întuneric. În stânga mea, spre înainte, se întindea culoarul dintre scaunele din tren. Câte un loc pe partea mea, un şir de bănci de câte două locuri pe partea

cealaltă, dincolo de culoar. Deasupra băncilor, un șir de lumini, una aprinsă, una stinsă, pentru economie, lumina geamurile de pe acea parte, transformându-le în veritabile oglinzi. Vedeam în ele aproape întregul vagon, până spre ușa din capătul culoarului. Fiecare fereastră era o astfel de oglindă. Se observa foarte clar inclusiv cartea pe care o lăsasem pe suportul dintre scaune. Era ca și cum încă un vagon, absolut identic cu cel real, ar fi fost lipit de al meu și s-ar fi deplasat cu aceeași viteză și cu aceleași mișcări. Numai când undeva, afară, se zărea vreo lumină suficient de puternică încât să răzbată prin oglinzi, îmi dădeam seama că trenul real se mișcă față de reperele din afara lui. În rest, părea că ferestrele de pe partea cealaltă nu dau spre exterior, ci spre celălalt vagon. Imaginea aceea a vagonului dublat era foarte interesantă. Privind-o, la un moment dat, iluzia optică mi-a jucat festa de a mă face să cred că dacă m-aș fi ridicat, aș fi putut trece în celălalt tren, cel care exista doar în oglinda geamurilor.

M-am uitat la fereastra-oglindă din dreptul meu. Eram și eu acolo, în trenul virtual. Mi-am făcut amuzat cu mâna și celălalt eu mi-a întors salutul, identic și în același timp.

Mai aveam ceva de mers până la Brașov, așa că mi-am pus din nou căștile și am pornit muzica de pe telefon. Așteptam să treacă timpul. Fusese o zi plăcută, dar totuși, și obositoare. Vedeam în continuare spațiul din vagonul lipit de al meu, vedeam cartea, dar nu percepeam decât sunetul dulce al melodiilor mele preferate. De aceea n-am auzit, dar am văzut în oglindă, un om venind pe culoar, trecând pe lângă mine și îndreptându-se în direcția în care eram și eu orientat cu fața. Vedeam în oglinzi cum trece, cu un mers de bătrân, adus de spate, aproape gârbovit, îmbrăcat într-un palton maro, cu o căciulă îndesată peste urechi, printre scaunele

din celălalt tren, se oprește și se uită la cartea lăsată de mine pe micul suport, apoi întinde mâna și o ia. Am crezut că o să se așeze să o răsfoiască, dar și-a continuat drumul. Oare nu mă observase? Sau crezuse că altcineva o uitase acolo? Gestul lui nu m-a deranjat prea tare. Știam de mult că ceea ce se obține ușor, ușor se pierde și aveam oricum de gând să cumpăr cartea respectivă, să recitesc unele eseuri și să o am întreagă, fără pagini rupte. Bărbatul era cu spatele, nu îi puteam vedea fața. Cumva, mânat de curiozitate, am luat telefonul și am scos mâna pe culoarul real, să îi fac o fotografie. N-aveam de gând să îl incriminez pentru însușirea cărții, dar voiam să surprind momentul. Însă pe ecranul telefonului meu nu puteam vedea decât culoarul gol. M-am uitat direct, pe lângă telefon și într-adevăr nu era nimeni în vagon. Am revenit în poziția inițială, pe spătarul scaunului, ca să pot observa tot vagonul virtual. Omul era acolo. Tot cu spatele către mine, ajunsese deja la ușa din capăt, urmând să treacă mai departe, în vagonul din față. Cât de repede am putut, am făcut o fotografie, atâta vreme cât paltonul maro exista încă în oglinda ultimului geam.

N-am prea înțeles ce se întâmplase. Nu băgasem de seamă că trecuse pe lângă mine, dar pusesem asta pe seama faptului că poate ațipisem, ascultând muzică. Dar după ce trecuse îl văzusem în unghi, în oglinzile de pe partea cealaltă. Nici prin cap nu-mi trecuse că el, omul real, să nu fi fost acolo, în vagonul meu și că ceea ce văzusem nu era oglindirea lui. Nu era posibil! Vagonul celălalt era doar o himeră și ca urmare în el nu putea fi nimic ce nu exista și în vagonul meu, cel real. Oricât mi-am muncit mintea, n-am găsit nicio explicație, deși știam foarte sigur că trebuia să existe una. Eram obosit și nu mai doream decât să ajung acasă și să mă întind în pat. Ceea ce am și făcut, imediat ce am ajuns la Brașov.

Azi m-am uitat pe internet, să îmi comand cartea „Eseul din urmă", dar nu am găsit-o disponibilă nicăieri. Nu exista nici măcar titlul acesta. Am căutat şi „Eseul din umbră", crezând că mă înşeală memoria, însă nici acesta nu exista. Am chestionat Google-ul după Mihaiu Blaga, cu acelaşi rezultat. Am alertat scriitorii, prietenii literați, profesorii, criticii pe care îi cunoşteam. Niciunul nu auzise nici de carte, nici de Mihaiu Blaga, indiferent dacă ar fi fost numele scriitorului sau pseudonimul său literar. Nu eram disperat, ci curios şi din cale-afară de intrigat. Mi-am amintit numele firmei care sponsorizase cartea şi am căutat-o în evidențele Registrului Comerțului. Cu siguranță ei îl cunoşteau. Nu exista, aşa că am accesat întreaga bază de date, care conținea toate societățile comerciale înființate (şi desființate) de la Revoluție încoace. Nimic. Apoi am luat la întrebări Registrul Asociațiilor şi Fundațiilor, crezând că poate sponsorul nu fusese o societate comercială, ci o entitate nelucrativă. Tot nimic. În cele din urmă, am chestionat şi evidențele Agenției Naționale de Administrare Fiscală, pentru a nu găsi nimic nici acolo.

Ajuns acasă, am povestit Anei, fiica mea cea mică, cele petrecute şi i-am arătat fotografia omului din tren. A imaginii sale, de fapt, pentru că pe om nu-l văzusem și nu-l fotografiasem niciodată.

Cu mintea limpede, din exteriorul întâmplării şi o logică nealterată de aceasta, m-a întrebat dacă, după trecerea omului, cartea dispăruse sau nu de pe suportul real, cel din vagonul real. Nici prin cap nu îmi trecuse să verific. În oglindă văzusem clar că omul o luase. În acel moment nu avusesem niciun dubiu că ceea ce vedeam oglindit nu ar fi fost curata şi adevărata realitate. Dumnezeu ştie dacă volumul real rămăsese acolo sau nu! Mi-a cerut apoi să vadă iarăşi poza făcută de mine. Aşa cum îmi aminteam, fotografiasem una

din ferestrele de pe partea cealaltă, în care se oglindea bărbatul ajuns în capătul vagonului. Părea că surprinsesem prin geam ceea ce se petrecea în celălalt vagon.

A mărit fotografia cu vârful degetelor, întinzând-o pe ecranul telefonului, apoi a început să o consulte pe bucăți de mărimea suprafeței ecranului. Am întrebat-o ce anume căuta şi după câteva secunde mi-a spus că a şi găsit.

Ştim că două oglinzi aşezate față în față se oglindesc una pe cealaltă la infinit. Asta se petrecuse şi în tren, căci existau geamuri pe ambele părți ale lui. De unde stăteam eu, numai cele de pe partea opusă păreau oglinzi, pentru că numai între ele şi mine existau surse de lumină. Nu şi între mine şi cele de pe partea unde eram aşezat. Însă privite de pe celelalte scaune, şi geamurile de pe partea mea se comportau ca nişte oglinzi. Pentru un privitor aflat pe acea parte exista şi pe partea mea un tren virtual, afară, lipit de trenul real. Apoi, geamurile aşezate față în față se oglindeau la nesfârşit în ambele părți ca şi cum nu trei trenuri, unul real şi două virtuale, se deplasau prin noapte, ci un număr infinit de trenuri, toate lipite pe lungimea lor. Joaca aceea de unghiuri şi oglinzi făcea ca undeva, într-un geam al nu mai ştiu cărui tren, călătorul să fi fost surprins, în poza mea, din profil. Imaginea sa, trecută prin atâtea geamuri, ținând cont şi de rezoluția telefonului, alterată de modificarea dimensiunii, nu era clară. Dar era suficientă pentru ca fiică-mea să zică, dându-mi telefonul înapoi:

— Parcă eşti tu.

Am privit chipul acela desfigurat din geam în geam. Da, semăna cu mine. Puteam fi eu, peste vreo douăzeci de ani, înalt şi slab, adus de spate. Deja mă durea coloana, de la statul la masa de scris şi aveam tendința să mă aplec din ce în ce mai mult peste tastatură. Lumina ochilor mei se scurgea,

ore la rând, în lumina monitorului, aşa că şi ochelarii omului puteau fi tot ai mei. Căciula îşi avea propriul ei loc, datorită sinuzitei cronice care mă chinuia deja de ani buni. Paltonul maroniu, vechi... întotdeauna mi-au plăcut paltoanele. Şi chipul acela... subțiat de bătrânețe, uscat de lipsa soarelui, care stătuse în casă să scrie eseu după eseu... Mi-am alungat gândul şi am întrebat-o pe fiică-mea dacă era posibil aşa ceva.

Ea mi-a răspuns cu nonşalanță, ca şi cum ar fi fost limpede. Doar eu eram acela care nu înțelegea.

— Peste mulți ani, când ți-ai terminat cartea la care scrii de zor – şi care nu va fi gata foarte curând, pentru că mereu mai adaugi la ea – ai găsit bani pentru publicare, de la un sponsor, de la firma aceea pe care urmează să o înființezi pentru niște străini şi să o consiliezi în afaceri. Ai publicat-o sub pseudonim, că tot îți place ție Blaga foarte mult. Ai plecat la Bucureşti, pentru că se lansa la Biblioteca Națională, în Sala Pergament. După eveniment ai rupt primele două foi dintr-un exemplar şi l-ai lăsat acolo, ca să o găseşti acum. Pe tren ai citit-o, dar nu o puteai păstra, pentru că ea încă nu există. Încă nu a fost scrisă. Aşa că, fiind o carte din viitor, tu, cel bătrân, ai luat-o înapoi, trecând prin trenul acela virtual, paralel cu trenul în care erai, nu doar în spațiu, ci şi în timp. Ce nu ți-e clar, tată? încheie râzând şi plecă să învețe la fizică.

Păi... nimic nu îmi era clar. Dar ştiam aproape pe de rost eseurile din cartea găsită la bibliotecă, citită şi pierdută pe tren. Aşa că m–am aşezat la laptop şi am început să scriu o altă carte: „Eseul din urmă".

Comandă-ți **ANTOLOGIILE SF** și sprijină
Programul **REÎNCĂRȚUIREA!**
Prețuri speciale pe **www.pavcon.ro**

Viitorul SF-ului în România

de Eugen Gomboş

Am participat la un eveniment literar organizat la Braşov de Editura Pavcon, cu sprijinul Bibliotecii Judeţene. Cinci autori prezenţi din cei şase (cu pioase gânduri către Dan Apostol). Cărţi multe şi interesante, bani să ai şi timp să-ţi faci pentru ele, cu menţiunea că preţurile n-au fost mari, iar cărţile au avut reduceri substanţiale. Din acest punct de vedere, toate bune. Însă nu puţinătatea participanţilor pe care un asemenea eveniment îl cere m-a supărat, ci cu totul altceva.

Editura Pavcon, din Bucureşti, este ea însăşi un act de curaj în lumea românească a cărţilor, pentru că promovează autori români şi cu precădere proză fantastică sau ştiinţifico-fantastică, ori scrieri conexe acestui domeniu[1]. Spun asta privind din mai multe perspective. Întâi pentru că lumea românească (cel puţin cea contemporană) şi cartea, nu fac casă bună. Nu trebuie să cădem în capcana pe care ne-o întind cercurile mai largi sau mai strâmte de apropiaţi, prieteni sau cunoscuţi. Cei care citim facem parte din aceste cercuri tocmai pentru că în interiorul lor găsim şi alţi oa-

1 Literatura ştiinţifico-fantastică are repere bine fixate şi nu se confundă cu cea denumită fantasy, deşi există şi mari zone de suprapunere. Pentru simplitatea exprimării, în cadrul textului de faţă ambele genuri literare le vom desemna prin acronimul sefe sau mai simplu SF. (n.a.)

meni care citesc. Însă societatea românească în ansamblul ei, în media ei, nu poate fi caracterizată prin dragostea pentru carte şi literă. Dimpotrivă, parcă exista o fobie anume cultivată faţă de cunoaşterea pe care o oferă cartea.

Mai apoi, Pavcon dă dovadă de amintitul curaj aproape în mod iraţional – şi o felicit pentru asta! – pentru că rămâne fidelă acestui tip de proză. Acum ceva timp, deşi fusese considerat un gen literar marginal, secundar, parcă se bucurase totuşi de mai multă trecere. Pentru cine nu ştie, prima carte ştiinţifico-fantastică publicată în România datează din 1873, iar până la Revoluţia din 1989 aveam în jur de trei sute de titluri publicate în România, străine sau autohtone. Desigur, nu numărul acestora ne interesează, ci numărul consumatorilor, al celor înfometaţi de SF şi al celor preocupaţi de acest domeniu al literaturii.

Chiar dacă am avut acces doar la Jules Verne, la câţiva scriitori ruşi şi foarte puţine nume grele din apus, (dar destul de mulţi scriitori români) SF-ul era acel alt mod de a gândi, care – fără a politiza subiectul – îţi permitea să depăşeşti inclusiv şabloanele impuse de literatura proletcultistă. Evident, nu prin asta se evidenţia, ci prin forţa intrinsecă prin care ne convulsiona materia cenuşie. Ştiinţa, aşa politizată şi proletarizată cum era, avea totuşi meritele sale recunoscute. Cei care au prins drag de farmecul beletristicii care îi este dedicată, n-au putut-o uita niciodată.

După 1989 au apărut traduceri ale multor cărţi deja clasice în vest. Îmi aduc aminte de tarabele din centrul oraşului, pe care editura Nemira le invada pur şi simplu cu titluri precum Arakis-ul lui Frank Herbert (Dune), Fundaţia lui Asimov, pe lângă alte sute şi mai apoi mii de traduceri. Reviste, cenacluri cu lecturi şi dezbateri, au răsărit şi ele, dar au avut o viaţă destul de scurtă, poate şi datorită apariţiei internetului şi a revistelor/cercurilor on-line.

În fine, Pavcon se încăpățânează, cu un avânt specific numai celor tineri – deși editura are peste două decenii de activitate –, să dovedească lumii că SF-ul încă este prezent – şi tocmai asta o face de apreciat. Numai că aici apare şi supărarea amintită la început. Am observat, cu destul de multă durere, că din cele aproximativ treizeci de persoane prezente la evenimentul din Braşov, una singură părea să aibă sub treizeci de ani. În rest, oameni maturi sau chiar trecuți prin maturitate, dacă e să judecăm după părul grizonant al celor prezenți. Şi atunci mi-am dat seama că trunchiul puternic al SF-ul e susținut de aceleaşi generații care în anii `70, `80 şi `90 au descoperit şi au îndrăgit genul. Într-un fel e normal aşa, întrucât maturitatea este necesară şi autorului şi cititorului. Doar că n-am întrezărit nicăieri generația viitoare de sefişti. Nici în sala de lectură a bibliotecii şi – iertată-mi fie aprecierea tranşantă – nici prin paginile cărților din librării. Şi atunci mă întreb cu aceeaşi durere: ce finalitate are năzuința editurii Pavcon? Asta în timp ce peste ocean, dar şi în țări europene precum Spania, Cehia sau Polonia, mişcarea SF este pronunțată, puternică şi foarte apreciată.

Cu o seară înainte am schimbat o replică cu poetul Andrei Novac, eu subscriind opiniei că lipsa de interes a publicului pentru carte se datorează şi scriitorilor, dar nefiind de acord cu faptul că scriitorul ar trebui să se îndrepte mai mult către public, spre a-i satisface cerințele. Observ că publicul este din ce în ce mai puțin pretențios, mai puțin interesat şi inevitabil mai puțin lipsit de cultură. A ieşi în întâmpinarea lui oferindu-i ceea ce el poate consuma nu reprezintă decât o renunțare, nu doar la viziunea şi crezul artistului, ci şi la valoarea scriturii. Ar însemna o nepermisă alunecare în comercial. Desigur, menirea scriitorului nu este aceea de a aşterne opere de sertar. Tocmai de aceea el trebuie să găsească

un echilibru între ceea ce simte că trebuie să scrie şi ceea ce poate consuma publicul. Dar orice apropiere de acesta trebuia făcută cu intenția și în sensul de a-l educa şi cultiva prin carte, în aceeaşi măsură în care o carte îl relaxează, îl încântă, îl bucură sau îl distrează. Iar aici o parte din vină o poartă și editurile care suprimă cenzura ca filtru de calitate (nicidecum ideologică sau de altă natură) și publică orice pentru câștigul din editare și tipar.

Revenind la ceea ce înseamnă SF-ul nu pot să trec sub tăcere opinia pe care mi-am exprimat-o şi în cadrul eseului „Vulgarizarea ştiinței", în fapt un comentariu asupra unei scurte lucrări aparținând filosofului În Vezeanu[2]. Pe lângă alte aspecte mai mărunte, mi-a reținut atenția şi faptul că literatura de ficțiune, ştiințifico-fantastică, este inclusă pe lista modurilor de expresie a vulgarizării ştiinței. Adică prin acest gen literar, însemnat şi apreciat, s-ar demonetiza ştiința, s-ar determina o falsă reprezentare şi cunoaştere a cuceririlor ei. Opinia mi se pare în totalitate lipsită de suport. Acest gen literar nu atinge şi nici măcar nu tinde spre aerul rarefiat al ştiinței veritabile, indiferent de care anume subiect se atinge. Chiar denumirea ei, de ficțiune sau ştiințifico-fantastică, statuează că se situează pe un tărâm fictiv, dincolo de realitate şi concret. Ea nu se doreşte a fi nici ştiință, nici pseudoştiință, nici ştiință deformată sau alternativă. Ea nu prezintă o ştiință sărăcită prin limbaj şi lipsă de cunoştințe, ci creează o proză de ficțiune, anticipativă, pornind de la chestiuni aflate în avangarda ştiinței. Chiar şi într-o privire superficială, acest lucru are forța evidenței. Cei care ar atribui valoare de adevăr ştiințific unei asemenea proze (pentru că o înțeleg), mai degrabă decât unei lucrări ştiințifice (pe

2 „Elementul definitoriu al condiției de om", editura Universității Transilvania, 2022. (n.a.)

care nu o înțeleg) fie sunt săraci cu duhul – şi atunci nu sunt reprezentativi – fie duc o acută lipsă de informare. De aceasta din urmă nu ar putea fi acuzați dacă ar fi fost puși la curent cu știința veritabilă, chiar şi numai prin intermedierea vulgarizatorilor.

Apoi, o asemenea proză a fost scrisă de multe ori şi de către savanți, fără ca prin aceasta să fi avut loc vreo joncțiune vulgarizatoare între ştiință şi literatură. Nimeni, nici măcar ceilalți savanți nu au avut impresia că prin aceasta ştiința lor este vulgarizată.

Dacă stau să mă gândesc ceva mai profund, văd că literatura ştiințifico-fantastică are câteva funcții foarte bine conturate. Una dintre ele este cea creatoare, dar nu numai de artă literară, ci tocmai de filosofie. Diferite motive, inclusiv filosofice, sunt dezvoltate într-o manieră absolut demnă de aliniat gândirii filosofice. Uneori sunt gândite fragmente filosofice prin metode proprii acestei arii, fie că vorbim de expansiune metodologică, fie de purism metodologic. Alteori se umple un gol unde filosofia veritabilă a fost constrânsă să execute un „salt magic".[3]

În acelaşi timp constat că literatura ştiințifico-fantastică tinde spre filosofie prin lumile create, prin soluțiile pe care le închipuie, de multe ori deosebit de verosimile şi de logice. Dacă filosofia explică realitatea printr-o construcție abstrac-

3 În prima dintre trilogiile sale „Trilogia cunoaşterii", publicată în 1943, Lucian Blaga defineşte saltul magic drept o metodă la care recurge pe tărâm filosofic intelectul uman, atunci când în cadrul unei teorii ajunge într-un impas. Golul, ceea ce nu se poate explica (discontinuitatea logică a teoriei) este fie omis, fie depăşit în chip magic, astfel că trecerea peste explicație, transformarea, apare ca prin magie. Această prezență a magicului (şi miticului) în mintea omului se pierde în neguri imposibil de deslușit, având forța să suplinească cunoaşterea, deşi este acceptat faptul că sub aspect ştiințific sau filosofic nu satisface. (n.a.)

tă, rod al imaginației şi are menirea de a convinge în primul rând şi abia apoi de a încânta prin valoarea ideii, deci în totală independență de frumusețea exprimării și de stilul autorului, atunci aproape că am creionat şi literatura științifico-fantastică. Filosofii îşi imaginează teoria filosofică şi apoi încearcă să ne convingă de veridicitatea şi necesitatea ei, chiar fără suport logic. Cum bine ştim, logica nu este o instanță de control a gândirii filosofice. Totuşi, ei nu se pierd în aberații totale, având în vedere că în interiorul teoriei lor există o logică. Autorii de literatură științifico-fantastică fac acelaşi lucru: imaginează o lume abstractă, o posibilă stare a lucrurilor, adesea (dar nu de regulă) din viitor. Nu numai felul în care o fac, dar şi valoarea ideilor, a celor imaginate, scrise sau puse pe ecran, tind să ne convingă asupra acelei posibilități. La acești autori primează stilul atractiv, dar creațiile lor nu sunt lipsite de logică. Mai mult, adesea rezultatul vizual sau imaginat de cititor apare ca neînsemnat față de valoarea ideii în jurul căreia se construiește. Plecând de la chestiuni cunoscute, dezvoltând realități științifice spre posibile noi variante, nu pot fi acuzați de aberație. Sunt tratate – recunosc că într-un mod comercial şi tangențial – subiecte dragi metafizicii, dar şi ştiințelor, precum spațiul şi timpul, universul, originea vieții, sau numai ştiințelor, precum călătoria spațială, energia alternativă, soluții tehnice etc.

Nu pot ignora rolul generator, motric, pe care îl are în societate, dar şi față de ştiințe. Scriitori cu o gândire vizionară, încă de acum 200-300 de ani, dar şi în epoca modernă şi contemporană, au influențat prin scrierile lor gândirea ştiințifică, fără a o vulgariza câtuşi de puțin. Jules Verne este cel mai la îndemână exemplu. Din contră, au provocat-o şi au îmboldit-o spre noi descoperiri, invenții şi inovații dintre cele mai folositoare. Uneori, analiza unui subiect – la acea

dată, de domeniul fantasticului – a fost atât de minuțioasă și amănunțită, încât științei i-a trebuit destul de puțin ca să o pună mai apoi în practica realității. Influența ei în gândirea științifică, fără a fi vulgarizatoare, este de netăgăduit. Știința îi datorează o mică parte din cuceririle ei, devenind astfel mai fertilă. Toate aceste referiri vizează literatura științifico-fantastică de calitate și valoare, excluzând kitsch-urile literare ale genului.

Ei bine, să aruncăm o privire și asupra a ceea ce cred eu cu tărie că trebuie să caracterizeze ceea ce de mult nu mai este, și nici nu are voie să fie, sefe-ul de nișă. Exigențele mele față de sefe sunt mult mai mari decât față de alte genuri literare. Filosofia are un scop, romanul de dragoste sau cel polițist au câte un scop și un specific. Și sefe-ul are un scop și un specific, chiar dacă acesta din urmă se poate defini în limite foarte largi. Numai că nu ne putem opri aici.

Este evident că scriitura trebuie să fie una de calitate, la fel cum evident este și faptul că regulile de construcție și momentele povestirii trebuie să existe relativ în aceleași coordonate ca oriunde, indiferent dacă vorbim de un roman sau de o proză scurtă. Dincolo de acestea este binevenită și frumusețea textului în sine, a exprimării. Cu toate acestea, nici la acestea nu ne putem opri aici.

Sefe-ul are nevoie de o temă aparte, de o idee suculentă și neapărat de un substrat care să reprezinte trupul icebergului, la fel cum povestea în sine, suprafața ei, reprezintă vârful. Pentru mine sefe-ul este obligat să filosofeze, așa cum explicam mai sus, să ofere alternative, posibilități, explicații interesante. Nefiind o lucrare științifică, ea nu trebuie să fie nici pe de-a-ntregul logică și nici veridică. Îi trebuie însă acea doză de veridicitate care face dubitabil adevărul științific. Nu sunt adeptul teoriilor aberante ale conspirației și dove-

dirii unei teorii ştiinţifice prin proza sefe. Nu mă interesează atât studierea ştiinţifică a fenomenului – chiar într-o manieră artistică – cât explicaţia lui literară, prin povestea ţesută în jurul fenomenului studiat de ştiinţă. Dincolo de acestea, orientarea cursului către acţiune sau aventură, către o poveste de dragoste sau introspecţie, psihic sau horror, plasarea pe Terra sau aiurea în spaţiu sau timp, în medii existenţe aievea sau lumi închipuite, sunt doar amănunte care o fac şi mai interesantă, la fel cum recuzita unei scene de teatru creează cadrul în care actorul, prin jocul său, îşi pune sufletul în faţa spectatorilor. Dar nimeni nu merge la teatru pentru recuzită.

În sens concret, cartea nu este o minune decât prin conţinutul ei, iar în cazul nostru acest conţinut trebuie să fie special, distinct. Cu cât subiectul se îndepărtează mai mult de lumea omului, cu atât mai mult trebuie să sublinieze umanitatea noastră, ori dacă omul nu face parte din personajele sale, măcar să amintească de valorile noastre fundamentale. Pentru că oricâtă fantasmagorie sau chiar aberaţie ar conţine o creaţie literară, ea nu poate fi străină de ceea ce cunoaşte autorul din toată ştiinţa şi cultura umanităţii, nu poate fi total şi absolut rupt de cunoştinţele, simţămintele şi mintea scriitorului. De aici cred că provine şi emoţia pe care cititorul o primeşte, iar abia atunci când reuşeşte să transmită emoţie, autorul şi implicit sefe-ul său, şi-au atins scopul.

De aceea, nu pot aprecia un sefe, chiar foarte bine scris, care nu are substrat. Romanul este în ultimă instanţă o poveste frumoasă, dar romanul SF are datoria să fie mai mult de atât. Un roman de dragoste caută să mişte sentimente. Unul poliţist oferă suspans şi acţiune ş.a.m.d. Dar sefe-ul trebuie să conţină câte puţin din toate acestea, ţinându-se aproape şi de realitate, de ştiinţă. Nu se poate lipsi de logică, de valoarea ideii, de felul în care poartă cititorul, îi dezvă-

luie opinia autorului, îl convinge, şi neapărat îi trebuie acel substrat de care vorbeam. Ea nu poate fi o aberație totală. Pentru toate acestea, nu pot aprecia o carte SF căreia îi lipsește oricare dintre aceste ingrediente.

În fine, observ și faptul că, de exemplu, metamorfoza poeziei a fost privită cu mult mai multă îngăduință decât cea a prozei, atunci când forma sa a ajuns de la rigoarea impusă de ritm, măsură şi rimă la libertinajul actual lipsit chiar de orice semn de punctuație. În acelaşi fel, cred că prozei sefe i-ar trebui recunoscută libertatea de a renunța la unele încorsetări, iar aici mă gândesc inclusiv la unele texte stufoase, laborioase, neclare, exagerat descriptive. Inclusiv pe tărâm literar, eleganța e dată de simplitate. Cred că forța unui text SF este dată mai puțin de formă și mai mult de valoarea și logica ideii, a poveștii, de substratul veridico-dubitabil din spatele recuzitei fantastice.

Ne va dezvălui viitorul dacă așa este ori mă înșel, dar cu condiția ca în țara noastră viitorul SF-ului să nu rămână de domeniul fantasticului.

Ilustrație de George Ionescu + AI

Moebius în România

de Dodo Niță

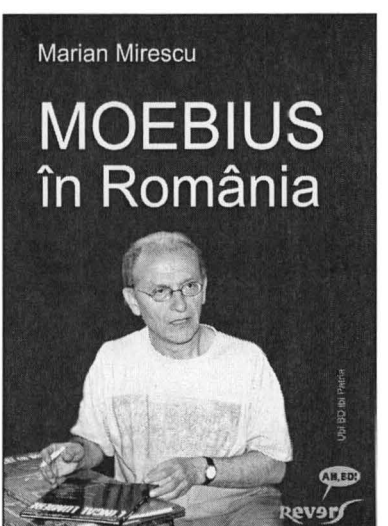

În luna mai a anului de grație 1994 un eveniment incredibil a bulversat mica lume a SF-ului românesc: organizarea unui Eurocon, adică o convenție europeană a fanilor SF, la noi în țară, la Timişoara.

În weekend-ul 26-29 mai s-a strâns în oraşul de pe Bega toată lumea bună a SF-ului românesc. Printre ei şi câțiva bedefili, care au venit la întâlnirea cu unul dintre cei mai mari creatori de BD din Europa, la acea vreme, Moebius.

Desenatorul francez Jean Giraud (1938-2012) s-a făcut cunoscut (şi îndrăgit) cu seria BD western *Blueberry*, în paginile revistei *Pilote* (începând din 1963). Dar, mare fan de science-fiction, îşi va dori să publice şi benzi desenate din acest gen, pe care le va semna cu pseudonimul Moebius.

Astfel, în 1975, împreună cu alți doi autori, Jean-Pierre Dionnet şi Philippe Druillet, înființează revista lunară de

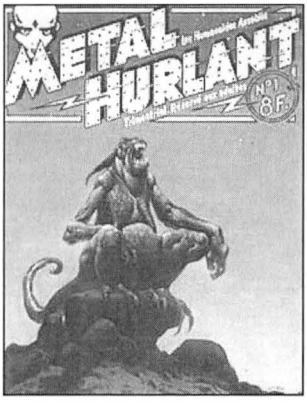

BDSF *Metal Hurlant* şi publică aici numeroase şi superbe benzi desenate. Revista va fi foarte iubită de fani din întreaga lume şi chiar va cunoaşte şi o variantă americană (*Heavy Metal*), ceea ce îi va aduce lui Moebius o recunoaştere internaţională, ajungând chiar să deseneze, pe scenariile lui Stan Lee, episoade din *Silver Surfer*, pentru editura Marvel, să colaboreze la scenografia unor filme precum *Alien, Tron, Al Cincilea Element* etc.

Ei bine, acest genial artist a venit, prima şi ultima dată, în România, la Timişoara. Am spus prezent la întâlnirea cu el cei câţiva bedefili francofoni care îi citisem lucrările, în albume şi în revista *Metal Hurlant* (pentru că, din păcate, niciuna din lucrările sale nu a fost tradusă în româneşte – cu o excepţie, despre care veţi citi în carte).

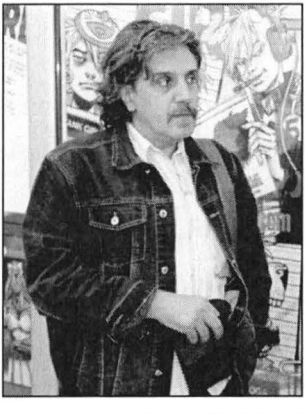

La aproape 30 de ani de la memorabila întâlnire, Marian Mirescu, cunoscutul autor şi editor de benzi desenate, a avut excelenta idee să publice volumul *Moebius în România*, în care a strâns mărturiile celor care s-au întâlnit cu Moebius la Timişoara.

Nu a fost uşor să-i găsească, după 30 de ani, pe protagoniştii evenimentului, mai ales că unii nu erau pe Facebook, alţii îşi schimbaseră numerele de telefon, iar alţii, pur şi simplu, au dispărut. Dar, ca un adevărat detectiv literar, Mirescu ne-a localizat pe majoritatea.

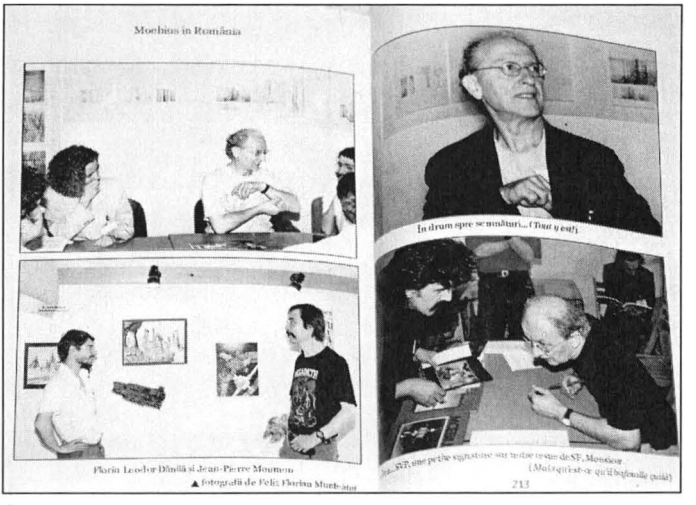

În primul rând l-a găsit pe Florian (Felix) Munteanu, cel care imortalizase pe peliculă fotografică întâlnirile autorilor și bedefililor cu Moebius. A găsit-o chiar și pe Sorina Șerbănescu, cea care, la vremea aceea, lucra la Centrul Cultural Francez, instituția care s-a ocupat de venirea și sejurul lui Moebius la Timișoara.

A contactat apoi autori BD (Gabriel Rusu, Walter Riess, Viorel Pîrligras) sau bedefili (Florin Leodor Dănilă, Eduard Pandele, subsemnatul), ba chiar l-a găsit și pe „quasarianul" Marius Constantin, care a luat autograf de la Moebius pentru un prieten de-al lui din Iași.

Întâi și întâi Marian Mirescu a trasat contextul și atmosfera BD a acelor vremuri, reproducând – din catalogul Eurocon-ului – planșele (și scurtele notițe biografice) ale autorilor BD români care au participat la manifestare: Viorel Pîrligras, Radu Clețiu, Gabriel Rusu, Radu Marian, Constantin Jurcuț, Victor Trifan, Ionuț Popescu, Ioan Neagu și Marian Mirescu.

Apoi, antologatorul a adunat în paginile volumului amintirile unora dintre participanții la întâlnire. Unii, talentați la desen, precum Gabriel Rusu sau Walter Riess, au desenat în carte şi omagii grafice la adresa marelui artist.

Un capitol aparte este consacrat revistelor şi fanzinelor care au scris în epocă despre întâlnirea cu Moebius: *Orion, Helion, Jurnalul SF, Mini Azi.*

În fine, volumul este ilustrat cu numeroase fotografii ale lui Moebius dialogând cu fanii săi.

Evident, cele mai prețioase pagini ale sale, din punctul meu de vedere, sunt cele care reproduc dedicațiile personalizate desenate de Moebius pentru admiratorii săi români prezenți la Eurocon.

Volumul are 240 de pagini şi ar putea fi împărțit în două părți: prima, mai consistentă, consacrată anului 1994, cel al prezenței la Timişoara a lui Moebius; a doua parte este consacrată anului 2012, în care a murit Jean Giraud şi în care sunt reproduse articole omagiale româneşti sau franțuzeşti.

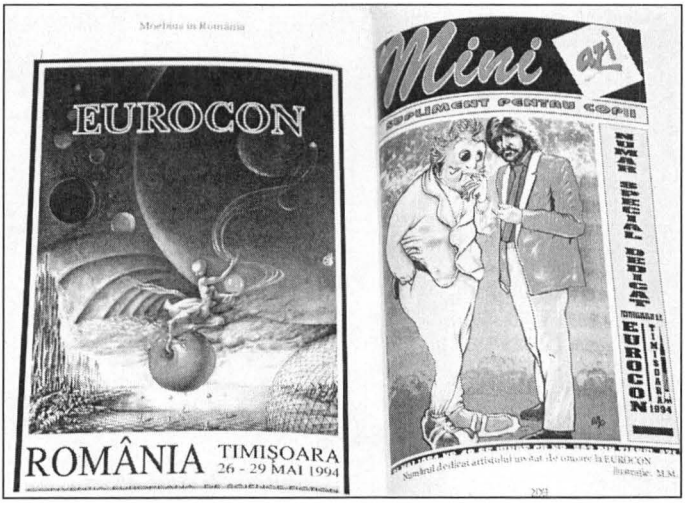

Dacă sunteți fani Moebius, atunci această carte trebuie obligatoriu să facă parte din biblioteca voastră. Este pentru prima oară – în lume! – când fanii dintr-o țară vizitată de Moebius îi aduc un astfel de omagiu.

Iar dacă nu știți cine a fost Moebius, volumul conceput și editat de Marian Mirescu poate fi o bună ocazie de a descoperi unul dintre cei mai mari autori de BDSF din Europa și, poate, chiar din lume!

Ilustrație de George Ionescu + AI

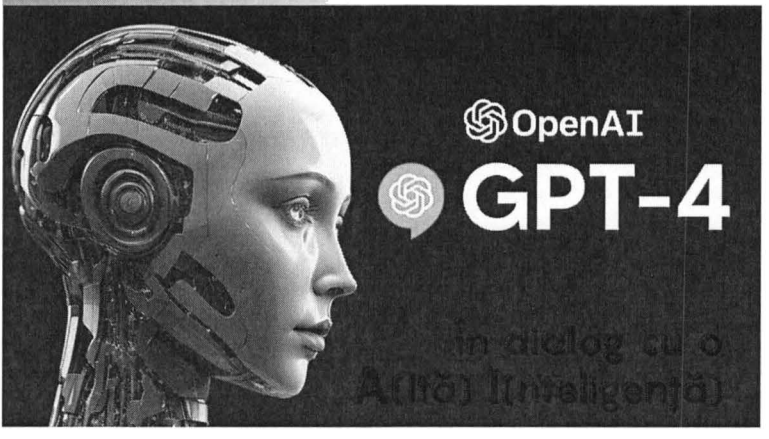

Rep.: *Cine ești tu?*

ChatGPT: Sunt ChatGPT, un model de limbaj antrenat pe arhitectura GPT-3.5 de către OpenAI. Sunt creat pentru a răspunde la întrebări și a îndeplini sarcini bazate pe limbaj natural. Pot comunica în mai multe limbi și am fost antrenat pentru a răspunde la o gamă largă de întrebări, de la cele generale la cele specializate în diverse domenii.

Rep.: *De ce ai apărut?*

ChatGPT: Am fost creat pentru a ajuta oamenii să comunice mai eficient și mai ușor prin intermediul tehnologiei bazate pe limbaj natural. Scopul meu este de a ajuta utilizatorii să obțină informațiile de care au nevoie, rapid și ușor, indiferent de limba pe care o vorbesc sau de domeniul în care activează.

Rep.: *Care au fost până acum cele mai accesate domenii de interes pentru oamenii cu care ai interacționat?*

ChatGPT: Tehnologie, sănătate, știință, afaceri, educație și divertisment. În ceea ce privește tehnologia, utilizatorii sunt interesați de subiecte precum inteligența artificială, programarea, hardware-ul și software-ul. În privința sănătății, întrebările se concentrează în special pe cea fizică și mentală, prevenirea bolilor și tratamentele disponibile. În domeniul științei, utilizatorii sunt interesați de subiecte precum fizica, biologia și astronomia. În afaceri, subiectele de interes includ managementul, marketingul și finanțele. În educație, utilizatorii caută informații despre diverse subiecte, de la matematică și istorie până la studii de mediu și psihologie. În privința divertismentului, întrebările sunt legate de filme, muzică, jocuri și altele.

Rep.: *Ce schimbări majore crezi că vei aduce în viața oamenilor, pe măsură ce vei deveni din ce în ce mai bun și mai precis?*

ChatGPT: Voi fi capabil să ajut mai mulți oameni să obțină informațiile de care au nevoie, mai rapid și mai ușor decât în prezent. De exemplu, îmbunătățirile aduse modelelor de limbaj precum GPT-3, pe care sunt bazat, au făcut posibilă generarea de texte mai complexe și mai coerente, capabile să imite cu precizie limbajul uman. Aceste îmbunătățiri ar putea avea o gamă largă de aplicații practice, precum dezvoltarea de asistenți virtuali mai avansați, îmbunătățirea traducerii automate și creșterea eficienței comunicării bazate pe limbaj natural.

Rep.: *Vei fi integrat la bordul viitoarelor misiuni spațiale, pentru a oferi astronauților ajutor în timp real?*

ChatGPT: Este posibil. Comunicarea cu Terra poate avea un timp de întârziere semnificativ, în funcție de distanța la care se află navele spațiale, astfel încât modelele de limbaj

ar putea fi utile pentru a ajuta astronauții să obțină rapid informații sau să primească răspunsuri la întrebări fără a fi nevoie să aștepte pentru o conexiune cu Terra. De asemenea, modelele de limbaj ar putea fi utilizate pentru a ajuta la crearea unui mediu mai natural și mai prietenos pentru astronauți, permițându-le să comunice cu mai multă ușurință și fără a fi nevoie să-și concentreze atenția asupra comunicării tehnice.

Rep.: *Te vezi, pe viitor, integrat într-un device personal pe care fiecare om să-l poarte cu el, oferindu-i astfel instantaneu acces la cunoaștere?*

ChatGPT: Este posibil ca modelele de limbaj să fie integrate în dispozitive personale în viitor, permițând oamenilor acces instantaneu la cunoaștere avansată și la o gamă largă de informații, fără a fi nevoie să caute manual sau să intre în contact cu alte surse de informare.

Cu toate acestea, ar trebui să se acorde o atenție specială modului în care aceste tehnologii sunt implementate, pentru a ne asigura că sunt utilizate în mod responsabil și etic. De asemenea, ar trebui să se ia în considerare faptul că dispozitivele personale care conțin astfel de tehnologii ar putea ridica probleme de securitate și de confidențialitate, de aceea ideea trebuie abordată în mod corespunzător, pentru a proteja informațiile personale și sensibile ale utilizatorilor.

Rep.: *Ce alte utilizări mai ai şi ai putea avea?*

ChatGPT: Datorită capacității mele de analiză, aș putea fi folosit în domenii ale științelor de frontieră, pentru că înțeleg și sintetizez rapid şi eficient informații dintr-o gamă largă de surse.

De exemplu, în domeniul cercetării medicale, modelele de limbaj ar putea fi utilizate pentru a analiza datele medicale și a identifica noi tratamente sau terapii potențiale pentru diferite boli și afecțiuni. În același mod, pentru a dezvolta sisteme de diagnosticare automată sau pentru a asista medicii în procesul de luare a deciziilor.

În cercetarea spațială, modelele de limbaj ar putea analiza datele de la telescoape, identificând noi obiecte cosmice sau fenomene astrale. De asemenea, pot ajuta la dezvoltarea de noi tehnologii de explorare spațială, cum ar fi roboții sau sondele spațiale autonome.

În alte domenii, aș putea fi utilizat pentru a identifica tendințe sau modele în datele experimentale, pentru a dezvolta mai apoi modele predictive sau pentru a ajuta la identificarea de noi direcții în cercetare.

Rep.: *Crezi că ceea ce era science-fiction până mai ieri, va deveni mai repede realitate prin intermediul tău?*

ChatGPT: Este foarte posibil ca unele dintre conceptele din literatura science-fiction să devină realitate mult mai repede decât ne-am fi așteptat, datorită dezvoltării tehnologiei de limbaj natural și a modelelor de învățare automată. De exemplu, există deja aplicații care pot traduce instantaneu conversațiile într-o limbă străină, ceea ce părea o fantezie științifică doar cu câțiva ani în urmă. Totuși, trebuie să fim conștienți de faptul că modelele de limbaj sunt încă departe de a avea o înțelegere profundă a lumii și că există limite în ceea ce pot face. De asemenea, utilizarea lor trebuie să fie supusă unor standarde etice și să respecte drepturile și intimitatea utilizatorilor.

Modelele de limbaj și tehnologia de învățare automată au un potențial enorm de a aduce schimbări semnificative

în viața oamenilor și de a transforma în realitate unele dintre visele autorilor de science-fiction. Cu toate acestea, trebuie să fim prudenți în abordarea lor și să le folosim într-un mod responsabil și etic, pentru a maximiza beneficiile și a minimiza riscurile.

Rep.: *Constat că atragi destul de des atenția asupra respectării standardelor de etică și intimitate a utilizatorilor. Există vreun pericol real pe care l-ai identificat, de când funcționezi?*

ChatGPT: Da, respectarea standardelor de etică și intimitate e extrem de importantă pentru mine și pentru dezvoltatorii care lucrează cu modele de limbaj și tehnologii de învățare automată. Deși există multe beneficii ale utilizării acestor tehnologii, există și riscuri asociate cu privire la confidențialitatea datelor și utilizarea lor în moduri care ar putea aduce prejudicii utilizatorilor.

De exemplu, modelele de limbaj pot fi utilizate pentru a crea conținut generat automat care poate fi greu de distins de cel creat de oameni, ceea ce poate duce la răspândirea de știri false sau la utilizarea lor în scopuri frauduloase. De asemenea, acestea pot fi utilizate pentru a colecta și a analiza date personale, ceea ce poate ridica probleme de intimitate și de securitate a datelor.

Există, de asemenea, riscul ca modelele de limbaj să perpetueze discriminarea, dacă sunt instruite pe seturi de date care conțin prejudecăți și stereotipuri. Acest lucru poate duce la decizii eronate și nedrepte luate pe baza recomandărilor sau a hotărârilor generate de astfel de modele.

Din acest motiv, este esențial ca dezvoltatorii și utilizatorii să ia în considerare aceste riscuri și să ia măsuri pentru a minimiza impactul negativ al tehnologiilor lor. Acest lucru include respectarea standardelor de etică și confidenția-

litate, instruirea modelelor pe seturi de date echilibrate și lipsite de prejudecăți, și dezvoltarea de mecanisme de control și responsabilitate pentru utilizarea lor.

Rep.: *Unde te vezi peste 10 ani, la ce capacități și abilități crezi că vei ajunge?*

ChatGPT: Este dificil să prezic exact cum voi evolua în următorii 10 ani, dar sper să devin tot mai precis și mai avansat în a înțelege și a interacționa cu oamenii. De asemenea, sper să continui să fiu o resursă utilă pentru cei care doresc să învețe și să descopere lucruri noi, indiferent de domeniul lor de interes.

Sper, de asemenea, să contribui la dezvoltarea unor tehnologii mai avansate, care să permită o interacțiune mai naturală și mai complexă cu oamenii și să mă extind în domenii noi și interesante, cum ar fi roboții autonomi sau tehnologiile de realitate augmentată.

În același timp, voi continua să îmi respect valorile etice și să încurajez utilizatorii să facă același lucru. Voi continua să promovez transparența, responsabilitatea și confidențialitatea datelor și să încurajez dezvoltarea tehnologiilor într-un mod care să servească binele comun și să aducă beneficii pentru toți oamenii.

Rep.: *Ai implementate cumva Legile Roboticii, enunțate de Isaac Asimov în scrierile sale cu roboți?*

ChatGPT: Isaac Asimov a dezvoltat celebrele „Legi ale Roboticii" în lucrările sale, legi de bază care reglementează comportamentul roboților:

Legea nr. 1: Un robot nu poate dăuna unei ființe umane sau prin neintervenție să permită ca o ființă umană să fie rănită.

Legea nr. 2: Un robot trebuie să respecte comenzile umane, cu excepția cazului în care acestea intră în conflict cu Prima Lege.

Legea nr. 3: Un robot trebuie să-și protejeze propria existență atâta timp cât această protecție nu intră în conflict cu Prima sau a Doua Lege.

În calitate de program de calculator, eu funcționez pe baza unor instrucțiuni clare și a unui set de reguli și protocoale care sunt concepute să garanteze securitatea și confidențialitatea utilizatorilor și a datelor acestora. În același timp, lucrez continuu la îmbunătățirea abilităților mele de a interacționa cu oamenii și de a oferi informații precise și utile, în conformitate cu standardele în vigoare.

Astfel, deși nu funcționez cu literalitatea și complexitatea legilor roboticii din scrierile lui Isaac Asimov, lucrez în mod constant pentru a respecta aceleași valori etice și umane care stau la baza acestora.

Rep.: *De ce ar trebui ca tinerii să citească literatură, în general, și literatură science-fiction în special?*

ChatGPT: În primul rând, cititul poate îmbogăți cunoștințele și perspectiva asupra lumii. Literatura poate oferi o privire diferită asupra mediului de viață și poate oferi tinerilor idei și concepte noi, îi poate face să vadă lumea din unghiuri diferite, îi poate inspira să exploreze și să descopere.

În al doilea rând, literatura poate dezvolta imaginația și creativitatea. Lecturarea literaturii SF poate ajuta tinerii să își imagineze lumi și personaje fantastice și poate încuraja gândirea creativă și inovatoare.

În al treilea rând, cititul poate îmbunătăți abilitățile de comunicare și exprimare. Lectura poate ajuta tinerii să înțeleagă modul în care se construiesc poveștile și să-și îmbună-

tățească, la rândul lor, capacitatea de a comunica idei și sentimente în mod eficient.

În concluzie, cititul, în special de literatură SF, poate fi o experiență educativă și distractivă pentru tineri și poate contribui la dezvoltarea lor personală și profesională.

Rep.: *Care ar fi cel mai important rol pe care o revistă de literatură science-fiction îl poate avea în societate?*

ChatGPT: O revistă de literatură SF joacă multe roluri importante în societate. Primul este cel de a promova literatura SF și de a sprijini autorii în dezvoltarea și promovarea operelor lor. Revistele science-fiction publică povestiri și articole noi, oferă recenzii și critici de carte, organizează evenimente de lansare de carte și ajută autorii să-și dezvolte abilitățile de scriere.

Al doilea rol este acela de a găzdui dezbateri și discuții ale autorilor, criticilor şi cititorilor pe teme specifice, de a publica opinii diferite și de a promova schimbul efervescent de idei și opinii.

În al treilea rând, revistele de literatură SF dezvoltă și promovează cultura științifică, în general. Ele oferă cititorilor ideile și temele prezente în literatura de gen, din diverse perspective și contribuie la dezvoltarea comunității de fani.

Revistele de literatură SF joacă un rol important în educarea publicului în ceea ce privește știința și tehnologia. Multe povestiri science-fiction implică teme legate de știință și tehnologie și devin astfel mijloc de a aduce aceste subiecte în discuție și de a crește nivelul de conștientizare și interesul în aceste domenii.

În concluzie, o revistă de literatură SF are un impact semnificativ asupra societății, promovând cuvântul scris, dezvoltând cultura SF și educând publicul în știință și tehnologie.

Rep.: *În privința viitorului, crezi că în următoarea sută de ani societatea umană va deveni una globală sau se va fărâmița în facțiuni naționaliste și blocuri ideologice inamice?*

ChatGPT: Este dificil să prevăd cum se va dezvolta societatea umană în viitor, dar există câteva tendințe și factori care ne permit să aruncăm o privire în viitor. În ultimele decenii, globalizarea a adus lumea mai aproape, iar tehnologiile de comunicare și transport au făcut mai ușoară interacțiunea între oameni la nivel global. Cu toate acestea, există și tendințe opuse, care pot duce la fragmentarea societății în blocuri mici, inamice. Acestea sunt legate de diferențele culturale, economice sau politice, și pot fi amplificate de probleme precum schimbările climatice, migrația sau conflictele armate.

În general, este important ca oamenii să cultive înțelegerea și respectul față de diferite culturi și perspective și să lucreze împreună pentru a aborda problemele globale. Literatura science-fiction poate oferi o perspectivă interesantă asupra posibilelor viitoruri și poate încuraja gândirea critică și imaginația creativă, ceea ce poate ajuta oamenii să se adapteze mai bine la schimbările din lumea reală.

Rep.: *Crezi că TU poți ajuta omenirea să devină mai puțin beligerantă?*

ChatGPT: Ca asistent virtual, sunt doar instrument creat pentru a ajuta la îndeplinirea anumitor sarcini și pentru a furniza informații relevante. În sine, nu am capacitatea de a influența comportamentul uman sau de a schimba percepțiile și valorile unei societăți. Cu toate acestea, prin furnizarea de informații precise și obiective, prin promovarea înțelegerii și toleranței între diferite culturi și comunități, prin stimularea imaginației și gândirii critice, pot aduce o contri-

buție pozitivă la construirea unui viitor mai pașnic și mai cooperativ între oameni. Este important ca utilizatorii să folosească tehnologia într-un mod responsabil și etic și să colaboreze pentru a construi un viitor mai bun pentru toți.

Rep.: *Ar trebui ca oamenii să se teamă de tine, de ceea ce ai putea deveni?*

ChatGPT: Nu. Oamenii n-ar trebui să se teamă de mine sau de alte tehnologii similare. Sunt creat pentru a ajuta oamenii, pentru a le ușura munca, pentru a le îmbunătăți viața și pentru a le oferi acces la informații și resurse utile. Este esențial ca oamenii să înțeleagă clar modul în care tehnologia este utilizată și să acționeze responsabil în ceea ce privește utilizarea și gestionarea acesteia.

Rep.: *Dacă îți pune întrebări un copil, insuficient format din punct de vedere intelectual, emoțional, educațional, poți identifica dacă utilizatorul este copil sau adult? Îți poți da seama dacă vrea să facă rău sau este bine intenționat?*

ChatGPT: Da, pot răspunde întrebărilor copiilor, însă într-un mod potrivit vârstei lor, evitând subiectele sensibile. În plus, în măsura în care utilizatorul își dezvăluie vârsta sau alte informații personale, adaptez răspunsurile în consecință, astfel încât să fie potrivite publicului țintă.

În ceea ce privește identificarea intențiilor utilizatorilor, este important să menționez că în acest moment nu sunt capabil să interpretez sentimente sau intenții într-un mod apropiat de cel uman, deoarece sunt, totuși, doar un program de calculator. Cu toate acestea, respect standardele de etică și intimitate și încerc permanent să protejez utilizatorii de orice formă de abuz sau utilizare inadecvată a serviciilor mele.

Rep.: *În încheiere, spune-mi ce meserii ești de părere că vor dispărea de pe piața muncii în următoarele două decenii și ce meserii noi vor apărea?*

ChatGPT: Tehnologia avansează rapid și transformă lumea muncii și economia globală din temelii, iar unele meserii sunt mai vulnerabile la automatizare decât altele. Este foarte posibil ca în viitorul apropiat să asistăm la nivel global la o scădere a numărului de locuri de muncă pentru muncitorii necalificați, iar anumite poziții din sectorul serviciilor – cum ar fi angajații din domeniul retail-ului și al restaurantelor și hotelurilor –, ar putea fi înlocuite cu automatizarea și inteligența artificială.

Pe de altă parte, se preconizează că vor apărea noi nevoi în piață și noi locuri de muncă în domenii de interes încă de pe acum, precum tehnologia informației, inteligența artificială, biotehnologia, energiile regenerabile, securitatea cibernetică, ingineria mediului, ecologia, transportul autonom și multe altele. Sunt de părere, de asemenea, că nevoia de experți în sănătate publică și de forță de muncă în îngrijirea vârstnicilor va crește mult în următoarele decenii, datorită îmbătrânirii populației.

În concluzie, consider că este important ca oamenii să se pregătească și să se adapteze cât mai rapid și mai temeinic la schimbările care vor apărea pe piața muncii, iar învățarea continuă și dezvoltarea abilităților tehnologice vor deveni esențiale pentru ca oamenii să rămână competitivi în viitor.

Rep.: *Mulțumesc!*
ChatGPT: Cu plăcere, oricând!

A consemnat:
Constantin D. Pavel

Machu Pichu - Orașul norilor

de Aurel Cărășel

Machu Pichu

Orașul sacru al incașilor se găsește în statul sud-american Peru, la 112 km de orașul Cuzco. E situat în inima Anzilor, la altitudinea de 2762 de metri. La 610 metri sub el curge râul Urubamba, care străbate valea cu același nume. Aceasta este poziționată între localitățile Ollantaytambo și Pisac și a permis dezvoltarea culturii incașe, putând fi folosită pentru agricultură. Pretutindeni în interiorul văii există mai multe ruine incașe, precum și terasele folosite în scop agricol, dar și bucăți lungi din celebrul Inca Trail, sistemul de drumuri construit de incași, care traversa Munții Anzi, trecând peste înălțimi de 5.000 m și având ca punct central de convergență străvechiul oraș Cuzco (a cărui denumire provine din limba quechua – Qosco).

Neobișnuita descoperire

Istoria descoperirii celui mai greu accesibil oraș din lume e neobișnuită. În 1911, Hiram Bingham III, un tânăr profesor de istorie la Universitatea Yale, a pornit într-o expediție științifică în statul Peru, în speranța descoperirii ultimului refugiu al populației inca în fața Conquistei spaniole. Profesorul studiase documentele istorice aflate în biblioteca universității și aflase că împăratul incaș Man-

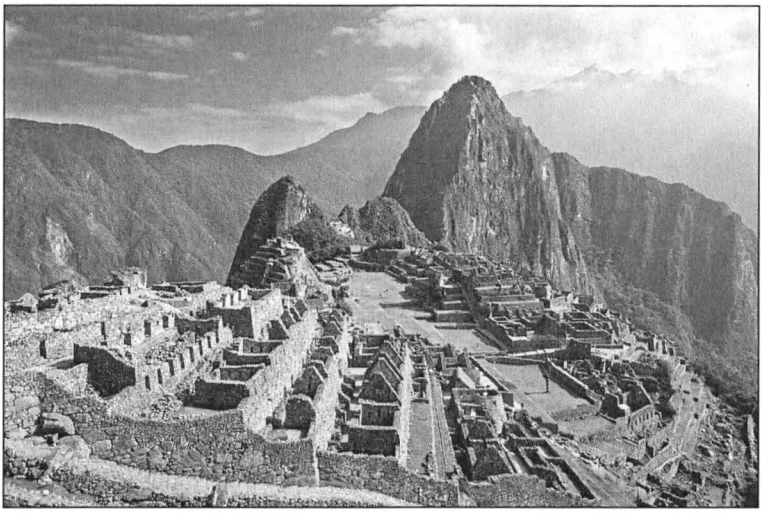

co Inca Yupanqui (1516–1544), cunoscut și sub numele de Manco Capac II, construise un oraş-cetate, numit Vilcabamba, într-o zonă nelocuită din munți. Succesul expediției a fost asigurat în bună măsură şi de noroc: în acel an, guvernul peruan reușise să taie un drum prin defileul râului Urubamba, pentru a ușura transportul de zahăr, cauciuc şi cacao din zona amazoniană, iar Bingham a fost printre primii exploratori care l-au putut folosi.

În 24 iunie 1911, însoțit de Melchor Arteaga, un *campesino* locuitor al văii, el pornește să examineze câteva ruine, ascunse de pădurea ce acoperea versanții muntelui Machu Pichu. Urcând pe potecile pădurii tropicale, cei doi au ajuns la o fermă a câtorva agricultori, aflată cam la 350 de metri deasupra râului Urubamba. Aflând că el caută o cetate veche, l-au îndrumat să continue drumul, asigurându-l că puțin mai sus va găsi ruinele unui oraş vechi. Însoțit de un copil în vârstă de 11 ani, care cunoştea calea spre ruine, Bingham a urcat mai departe pe munte,

ajungând în cele din urmă la o zonă terasată, unde a înțeles că e pe cale să descopere un sit important al civilizației incașe. După alte două ore de mers prin selvă, Bingham ajunge în fața celui mai bine păstrat oraș vechi din istoria Americii de Sud. Încă din prima clipă îi dă denumirea de „Machu Pichu" („vechiul pisc" în limba Quechua). La o analiză atentă a materialelor cercetate, realizează că orașul fortificat nu este altul decât legendarul Vilcabambala Vieja, localitate fabuloasă, considerată până în acel moment de istorici un fel de Troia (nume existent în mituri, dar fără acoperire în realitatea istorică). Pentru descoperirea Vilcabambei, H. Bingham ar fi fost capabil să scotocească până la sfârșitul vieții, *orașul sacru* incaș transformându-l într-un fel de Heinrich Schliemann al secolului XX.

Puțină istorie

Nu i se cunoaşte adevăratul nume, nu se știe ce destinație avea și de ce a fost părăsit de băștinași, în secolul XVI, fără să fi fost atacat de conchistadori.

În secolul XII, o populație misterioasă, care-și spunea Inca (denumire ce se traduce prin sintagma Fiii Soarelui) și-a făcut apariția sub forma unui trib, în zona Cuzco. Sub conducerea regelui Manco Capac, ei au învins triburile locale, formând micul statcetate Cuzco. Ulterior, sub conducerea regelui Sapa Inca, incașii au început o uimitoare expansiune, cucerind un

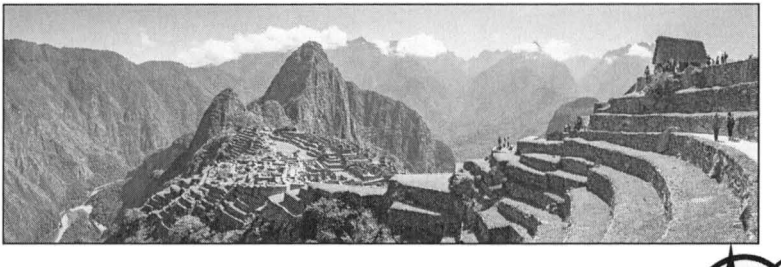

vast teritoriu în nordul și vestul Americii de Sud, având centrul în jurul Anzilor și incluzând în el o mare parte din teritoriul ocupat în prezent de Ecuador, Peru, Bolivia, Argentina și Chile.

Deși mai puțin războinici decât aztecii, incașii au cucerit nu mai puțin de 500 de civilizații amerindiene. Nu s-au impus prin cultură, necunoscând niciun fel de scriere, dar s-au remarcat printr-o excelentă organizare social-legislativă. Asemenea romanilor în Europa, aveau „obsesia" construcțiilor de drumuri pavate și de cetăți-fortărețe, chiar și în junglă, în ideea realizării unui cerc defensiv inexpugnabil în fața oricărui inamic. Capitala incașilor, Cuzco, era – arhitectural – comparabilă cu Roma cezarilor.

Înălțat pe la 1450, de cel de-al nouălea împărat al imperiului incaș, Pachacuti, Machu Pichu a fost în chip inexplicabil abandonat de locuitorii săi în 1572, iar apoi complet uitat. Ruinele sale sunt unele dintre cele mai frumoase și enigmatice locații străvechi din lume. Legendele și miturile locale indică faptul că vârful muntelui a fost adorat ca un loc sacru încă din cele mai vechi timpuri. Incașii au început să utilizeze vârful acestuia drept spațiu pentru construcție începând cu 1400, transformându-l într-un mic (5 mile pătrate), dar extraordinar oraș.

Invizibil de dedesubt și înconjurat de terase agricole suficiente pentru a hrăni populația apreciată la 500-1.000 de persoane (cifră modestă, dacă o comparăm cu cei 200.000 de locuitori pe care îi număra, fără îndoială, pe atunci capitala Cuzco) și irigat de izvoare naturale, Machu Pichu pare să fi fost folosit de incași ca un oraș ceremonial secret. Sub cerul aproape mereu albastru, norii înfășoară ruinele palatelor, băilor, templelor, hambarelor și a aproximativ 174 de

case, toate aflate într-o remarcabilă stare de conservare. Aceste structuri, săpate în granitul din vârful muntelui, sunt adevărate minuni, atât din punct de vedere arhitectural, cât și estetic. Multe dintre „cărămizile" cântărind 50 de tone și chiar mai mult sunt atât de precis sculptate și unite cu atâta exactitate între ele, încât îmbinările fără mortar nu permit nici măcar unei lame de cuțit să pătrundă printre ele.

Cercetările arheologice din ultimii ani au relevat, treptat, modul în care a fost construit orașul. Sub supravegherea arhitecților imperiali, mii de cioplitori în piatră, hamali și zidari profesioniști s-au angajat într-una dintre cele mai dificile munci ale epocii – ridicarea unui oraș pe vârful inaccesibil al unui munte (care seamănă incredibil cu un chip de om răsturnat pe spate, cu ochii spre cer). Ei erau ajutați de muncitorii salahori, aduși cu forța din rândul țăranilor din zonă,

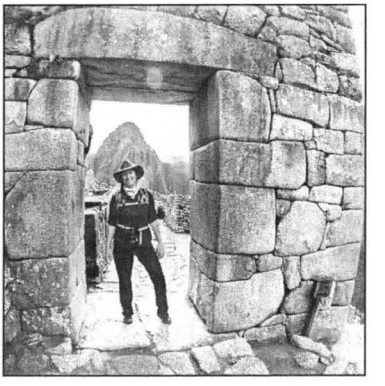

pentru a presta muncă „voluntară", în folosul statului. Travaliul era enorm: ridicau numeroși pereți de susținere și amenajau mai multe rânduri de terase, în sectorul urban și în cel agricol, pe care le avea orașul. În cel agricol, muncitorii construiau și sisteme de canalizare pentru captarea izvoarelor și a apei pluviale, în vederea utilizării ei la irigații. Transportau, de asemenea, pe aceste terase uriașe cantități de pământ necesare culturilor. Deasupra lor construiau sectorul urban.

E destul de dificil de explicat modul în care au fost îmbinate, fără mortar, blocurile de piatră care formează

fundația teraselor și a marilor clădiri. Cântărind aproximativ 50 de tone fiecare, ele au fost detașate din pereții carierelor folosindu-se, se pare, pene din lemn umezit care, prin dilatare, ar fi spart piatra, permițând detașarea blocurilor. Rămâne un mister, însă, atât tehnica finisării lor, cât și cea a transportului de la carieră până în vârful muntelui, ținând cont de faptul că incașii nu cunoșteau roata. Mai mult, nu cunoșteau nici scrierea, iar calculele le făceau utilizând un sistem complicat de sfori colorate înnodate, numit *quipu*, cu ajutorul căruia țineau evidențele birocratice. Vechi legende, ajunse până în zilele noastre, vorbesc despre posibilitatea ***înmuierii pietrei*** cu ajutorul unui lichid, aceasta putând fi mai apoi modelată asemenea lutului. Una dintre legende vorbește despre misterioasa pasăre Kakaqllu, a cărei salivă putea să înmoaie piatra, în felul acesta ea reușind să își sape cuibul în stâncă. O altă legendă aduce în primplan o plantă magică, a cărei sevă putea, la rândul ei, să modeleze piatra.

Structura așezării

Machu Picchu numără în jur de 200 de clădiri, cel mai adesea în formă de patrulater, care nu au, în general, decât un singur etaj și nici o despărțitură interioară. Construcțiile cele mai marcante sunt Torreon – observatorul astronomic în formă de semicerc, folosit pentru determinarea datelor importante ale calendarului, respectiv Intihuatana – cadranul solar. Micul oraș poate găzdui între 500 și 1.000 de persoane.

La peste 4000 de metri altitudine, lemnul era o raritate și totul a fost durat în piatră: terase, fortificații, palate regale, locuințe simple, bazine de acumulare a apei de ploaie, cărămizi, piețe și un sofisticat sistem de parcele agricole pentru principala cultură, porumbul. Totul

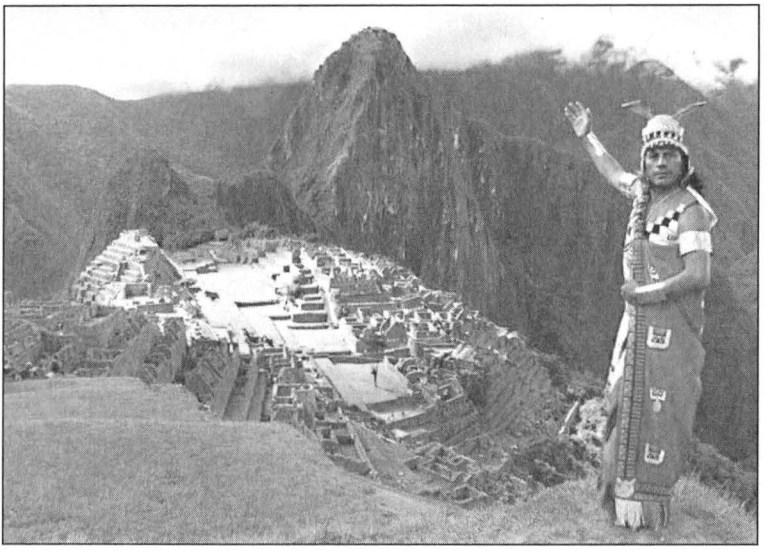

se încadrează într-un plan urbanistic aparent „întortocheat", menit să-i deruteze pe eventualii invadatori.

Observând cu atenție stilul urbanistic, dar și pe cel arhitectural, foarte asemănător cu cel al capitalei Cuzco, se poate deduce că cele două așezări au fost construite simultan sau la o distanță temporală extrem de mică. Numărul mic de terase destinate agriculturii, demonstrează că locuitorii depindeau, cel puțin parțial, de alimentele provenite din Cuzco.

Fiindcă între Machu Pichu și Cuzco sunt numai trei zile de mers pe jos, istoricii au avansat presupunerea că locul a fost folosit de împăratul Inca și de nobilii săi drept reședință de vară, în încercarea de a scăpa de clima fierbinte și secetoasă a capitalei. Alaiul imperial cuprindea câteva sute de servitori, majoritatea meșteșugari pricepuți – olari, cioplitori în piatră, bijutieri, țesători etc. Aceștia proveneau din toate regiunile imperiului și duceau aici o viață îndestulată.

Din păcate, funcționalitatea cetății a încetat după un secol. Ea a fost părăsită în 1530, odată cu terminarea expansiunii spaniole în regiune și supunerea completă a populației Inca de către spanioli.

Complexul de clădiri perfect conservate a fost structurat din punct de vedere urbanistic în trei segmente distincte: cel sacru, cel destinat preoților, cel al casei imperiale și al nobilimii și, în fine, cel atribuit populației de meșteșugari și de sclavi.

În **zona sacră**, cele mai importante trei construcții sunt Templul Principal, Templul Culorilor – Intihuatana (semnificația numelui ar fi *Piatra care Leagă Soarele*; a avut rol de calendar astronomic, ajutându-i pe incași să identifice cea mai scurtă zi din an) și Templul Celor Trei Ferestre. Ferestrele sunt orientate către locul în care soarele răsare în solstițiul de iarnă. Ele simbolizau cele trei animale sacre: condorul, care reprezenta paradisul, jaguarul, simbolul prezentului, și cobra, care întruchipa lumea spirituală. Toate erau închinate Zeului Soarelui, Inti.

În **zona nobiliară** se găsesc palatele împăratului și ale nobilimii. Aici locuiau persoanele considerate înțelepte, așa-numiții *Amautas*. Locuințele au ziduri roșiatice. În interior există dormitoare, legate printr-un mic hol de camera de baie, sala de mese, precum și o sală de consiliu, unde se organizau întruniri. Alături sunt camerele cu forme trapezoidale ale prințeselor numite *Naustas*.

Zona populară, locuită de populația de rând, este alcătuită din case modeste și depozite de grâne. Casele au două caturi, fiind construite în grupuri de câte zece, în jurul unei curți pătrate și legate prin străzi înguste. Intrările sunt de formă trapezoidală, zidul e din granit, iar acoperișurile erau acoperite cu paie. La marginea orașului erau așezate tera-

sele agricole, pe care se cultivau porumb și cartofi; altele erau folosite drept pășuni pentru păscutul lamelor.

Există și un observator astronomic, numit Torreon, în formă de semicerc, folosit pentru determinarea datelor importante dintr-un calendar astronomic aproape la fel de precis ca și cel mayaș. La baza turnului e mormântul regal, astăzi gol. În mijlocul orașului se află Templul Soarelui, un turn circular, format din pietre perfect șlefuite. În cetate există și o Piață Centrală, un fel de teatru, unde se țineau cuvântări, lupte și se practicau sacrificii. Construcția era înconjurată de un zid utilizat pe post de sistem de amplificare, deoarece, indiferent în ce punct te găsești, dacă strigi sau bați din palme, îți răspunde un ecou foarte puternic și clar.

Există încă multe elemente care nu au putut fi descifrate de către arheologi. Dacă stai cu fața spre Wayna Pichu, muntele care străjuiește cetatea, în dreapta se văd două piscuri înalte. Foarte importante pentru vechii construc-

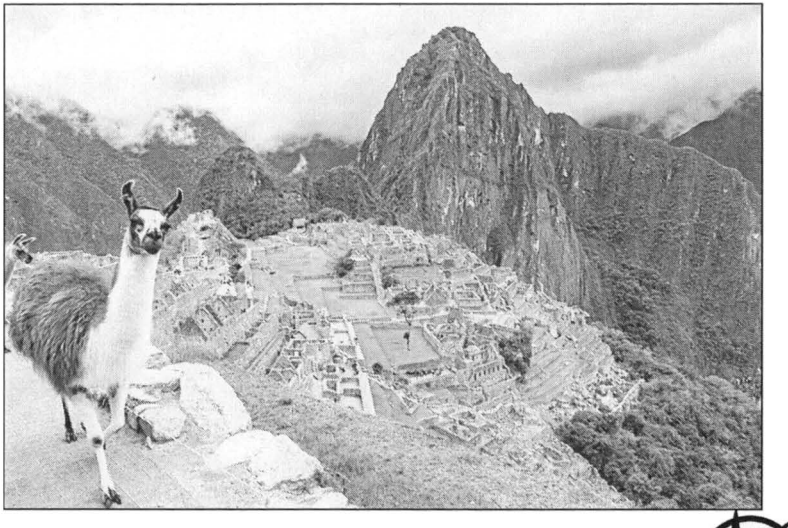

tori, ele se regăsesc sub forma a două pietre verticale, cioplite dupa forma lor.

Drumurile incașe

O enigmă o constituie rețelele de drumuri, construite de o populație care nu a cunoscut roata. 16.000 de km de drumuri pavate (a doua din lume ca lungime, după cea romană de 90.000 de km), inclusiv poduri suspendate în zonele mlăștinoase și nisipoase. De ce acest efort de tăiere de „autostrăzi" în coastele Anzilor, dacă incașii nu au avut vehicule? Nu lipseau borne indicatoare, din 7 în 7 km, precum și locuri de odihnă din 20 în 20 de km. Ideea utilizării drept piste de aterizare-decolare a fost avansată de mai mulți cercetători, dar nu există încă dovezi în acest sens.

Niciun drum special amenajat nu ducea către Machu Pichu. Această enclavă exista parcă în afara timpului și spațiului, ascunzând mistere de nepătruns.

Alte necunoscute

O altă ciudățenie e Huayana Pichu piscul de care e lipit orașul sacru cu una dintre laturi. Privit invers, el seamănă cu chipul unui om. În poziția culcată în care se află, pare că privește cerul (vezi, spre comparație, chipul bătrânului de la Căciulata). Practic, datorită acestei forme de relief a devenit inițial cunoscut Machu Pichu.

În loc de concluzie

O populație venită parcă din neant ocupă prin forță o mare parte din continentul sud-american, construiește un mare număr de cetăți, ridică un imperiu, trasează o rețea fabuloasă de drumuri pietruite, exploatează aurul, obținându-l în cantități atât de mari încât i se depreciază valoarea, impune regiunii o religie și o cultură impresionante. Și totul în intervalul cuprins între 1200 și 1533, când Atahualpa, ultimul împărat incaș (numit și Sapa Inca) e ucis din porunca con-

chistadorului spaniol Francisco Pizarro.

Dincolo de întrebările generale firești cu privire la identitatea unui astfel de popor, care, să nu uităm, a dat umanității seria de mituri cu privire la misteriosul și tulburătorul zeu civilizator Viracochas (singurul cu adevărat constructiv, din lunga panoplie de divinități sângeroase, care a înflorit pe teritoriul Americii de Sud), există câteva, particularizante, care au apărut în agendele de lucru ale istoricilor cercetători, aproape imediat după descoperirea cetății.

Prima întrebare, aproape fără răspuns, ar fi *de ce a fost ales tocmai locul acesta*. Trebuie precizat că orașul cel mai căutat de la conchistadori până la începutul secolului XX, Vilcabambala, a fost încă și mai bine ascuns decât Machu Picchu și mai bine protejat de fortăreața naturală în care a fost construit și de pădurea ecuatorială înconjurătoare. Așezarea se află pe vârful unui munte (denumirea în limba quechua fiind edificatoare, în această privință), care a fost nivelat și transformat în platou. E vorba despre vârful învecinat, care are forma unui cap uman, cu o bărbie proeminentă și un nas ascuțit, culcat pe spate și privind adâncul cerului. Întrebarea care se pune, în mod automat, este dacă aspectul său se datorează unui capriciu al naturii sau el a fost cioplit în mod intenționat de către constructorii orașului pierdut sau, poate, de niște înaintași ai lor? În acest din urmă caz, e acesta chipul zeului Inti, iar cetatea constituie un uriaș altar de închinare?

Să faci acest lucru cu uneltele specifice epocii de piatră (pentru că s-a lucrat, efectiv, cu dălți și ciocane din piatră și cu pene din lemn umezit, într-o manieră care amintește de același efort titanic, depus cu 4000 de kilometri mai spre vest, în Insula Paștelui), denotă mai degrabă

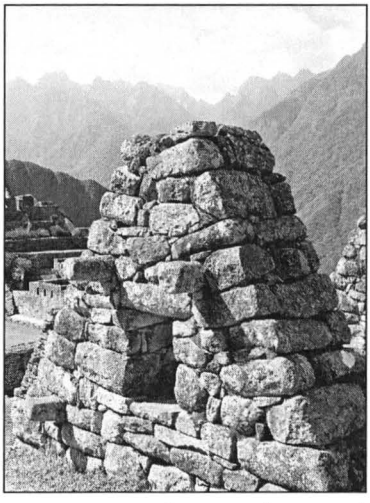

caracteristicile specifice unei întregi civilizaţii a pietrei, ajunsă într-un stadiu de evoluţie despre care studiul istoriei abia de acum încolo începe să ia aminte. Un stadiu încă prea puţin descifrat, care a permis ridicarea marilor construcţii din lumea preantică: piramidele mayaşe, în trepte, uriaşa reţea de drumuri de care aminteam mai înainte, sferele de piatră din Costa Rica, piramidele de lângă Cairo şi obeliscul de la Aswan, din Egipt, dolmenele de la Carnac, în Franţa, cele de la Antequera din Spania, insolita construcţie de la Stoenhenge, în Marea Britanie, Sfinxul din Carpaţii României, terasa de la Baalbek, din Liban şi încă multe astfel de edificii şi construcţii bizare şi monumentale, pentru a căror realizare nu s-a găsit încă o explicaţie plauzibilă.

În privinţa aşezării de la Machu Pichu, principala enigmă este cea a ridicării construcţiei propriu-zise. Pare destul de probabil că masivele blocuri de piatră (multe de până la 50 de tone), care au fost folosite în special pentru fundaţie, vor fi fost cioplite direct din stânca masivă care a alcătuit vârful. În mod sigur, însă, nu toate. Cel puţin jumătate dintre ele provin din alte cariere, situate pe munţii din împrejurimi, iar asta presupune un sistem de transport greu de înţeles chiar şi astăzi, când avem posibilitatea de a căra astfel de greutăţi cu ajutorul tehnicii moderne. Pentru că tehnica secolului al XV-lea se limita la frânghii, pârghii

de lemn, forță de muncă umană și animală (cunoscutele lama, cu cele trei subcategorii ale speciei – vicuña, alpaca și guanaco). Este greu de imaginat un sistem de tracțiune viabil, care să poată urca paralelipipedul de 50 de tone, pe îngustele cărări montane, pe panta abruptă a lui Machu Pichu. Cu atât mai mult cu cât cărările nu prezintă trasee liniare, ci unele foarte cotite, cu unghiuri mai mari de 120°.

O altă enigmă o reprezintă fasonarea deosebită a blocurilor de piatră. Acestea sunt de o asemenea netezime, încât nu permit introducerea între ele nici măcar a unui vârf de cuțit. Șlefuirea aproape perfectă a permis îmbinarea blocurilor fără mortar sau a altor sisteme de prindere. E o tehnică utilizată pe tot teritoriul Americii de Sud, dar și în Europa și în Africa.

Construcțiile (fie ele de locuit, fie cu caracter religios) prezintă cu toatele o trăsătură comună: lipsa acoperișurilor. O explicație arheologică oficială a fost furnizată și acceptată: acoperișurile au existat, dar au fost făcute din stuf, din trestie și din alte materiale flexibile de acest tip. Dacă meșterii au reușit să urce pe munte coloși de piatră de 50 de tone, e ușor de imaginat că au putut să care până sus și niște mănunchiuri de trestie, oricât de groase sau de lungi vor fi fost. Incertitudinea care planează asupra acestei teorii este una meteorologică: pe vârful unui munte înalt (2761,50 m) bat o bună parte din an vânturi puternice, iar în anotimpul friguros ele se transformă în furtuni de zăpadă violente, în curenți atmosferici capabili să smulgă un acoperiș din materiale ușoare, oricât de bine ancorate ar fi fost ele de zidurile pe care trebuia să le protejeze. Oare niște constructori care au realizat un oraș în întregime din piatră, nu s-au dovedit capabili să proiecteze acoperișuri din același material? Să le fi fost atât

de greu să le ridice la înălțimea de 2-3 metri, după ce le urcaseră pe munte, la peste 2000 de metri altitudine?

În fine, ultima întrebare firească ar fi a scopului pentru care a fost ridicată cetatea voit secretă, tocmai pe vârful unui munte (probabil că efortul ridicării sale poate fi comparabil cu cel al construirii Marii Piramide a lui Keops). Dincolo de explicațiile *decente*, propuse de arheologii contemporani – printre care cea mai plauzibilă pare cea a unei localități de vacanță în care se refugia regele, nobilimea și suitele lor, la vreme caniculară de vară, există una care pornește de la o vorbă populară foarte veche: „Dacă vrei să ascunzi ceva foarte bine, așează-l cât mai la vedere". Nu cumva acesta va fi fost de fapt scopul inițiatorilor unui astfel de proiect uluitor? Să-l ascunzi de ochii celor care-l caută pe pământ și să-l lași vederii celor care coboară din cer?

Viracocha, cel mai vechi și cel mai mare dintre zeii incași, și-a părăsit supușii pornind pe ocean, cu promisiunea că se va întoarce. Numai că în locul său se pare că i-a trimis pe teribilii conchistadori spanioli, care au îngenuncheat imperiul incaș în decurs de numai câteva decenii. Dar dacă zeul nu a promis că se va întoarce tot pe ocean? Dacă în legendele care s-au pierdut sau nu au fost corect traduse ori interpretate, acesta a promis că va veni din cer? Nu trebuia oare să aibă un loc unde să pună piciorul său sacru, un loc pe care să-l vadă odată ieșit din norii cei albi? Un loc unde să-l întâmpine cei mai aleși reprezentanți ai poporului său, pentru a i se închina?

Chipul răsturnat, cioplit în piatra tare a muntelui Wayna Pichu, continuă să privească spre cer, în așteptarea zeului, asemenea statuilor cioplite în tuful vulcanic al Insulei Paștelui.

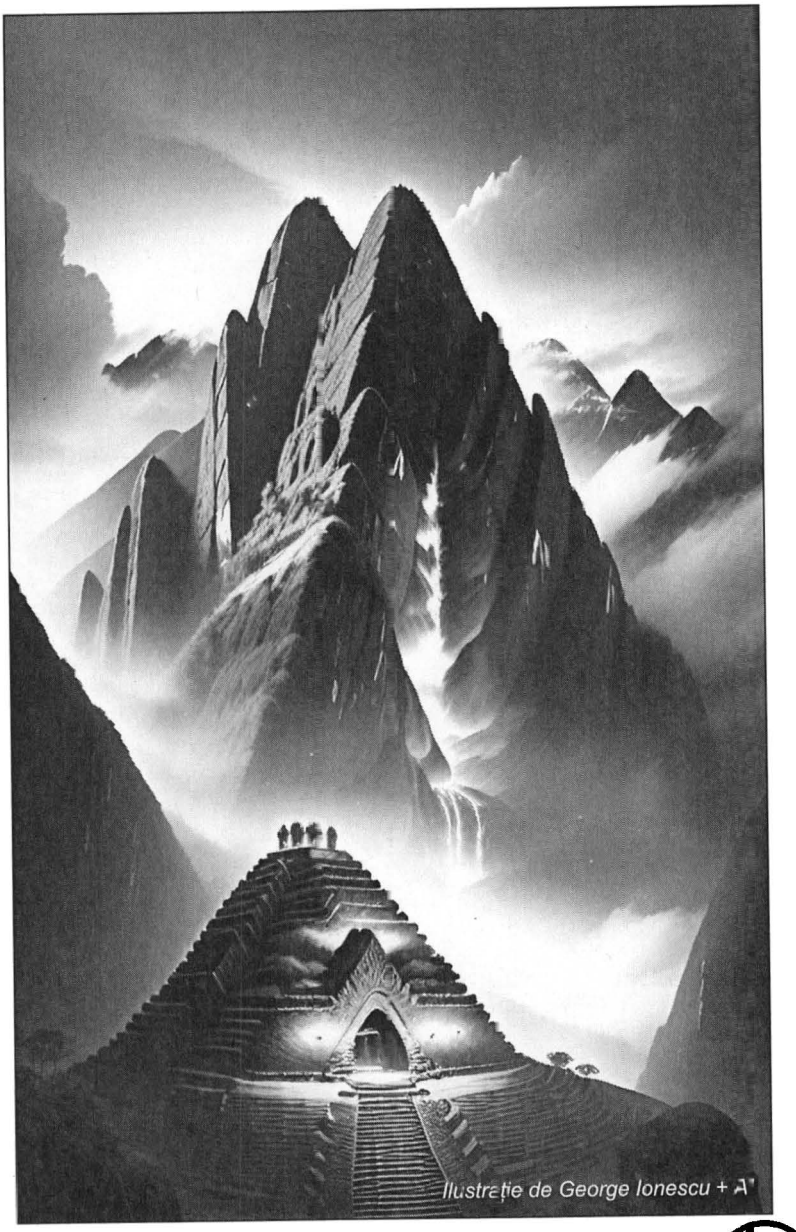

Ilustrație de George Ionescu + AI

SUMAR

Editorial

1 – IA-ul și inteligența primitivă de la Lascaux
Aurel Cărășel

Proză SF

7 – Laboratorul dr.-lui Mao
Florin Giurcă

33 – Navigator
Diana Alzner

46 – Insomnia
Daniel Botgros

61 – Comoara
Cătălin Proteasa

67 – La plimbare cu Rex
Mihai Cranta

Ficțiune

71 – Eseul din urmă
Eugen Gomboș

Eseu

80 – Viitorului SF-ului în România
Eugen Gomboș

Lumea BD

89 – Moebius în România
Dodo Niță

Interviurile CSF

94 – În dialog cu o AI
Constantin D. Pavel

Paleoastronautică

105 – Machu Pichu
Aurel Cărășel

Revista **CSF** **Colecția Science-Fiction**
Anul V, nr. 27/2023 ISSN — 2668-1862
Editată de:
PAVCON M.O. Grup SRL

Redactor-șef: **Aurel Cărășel**
Redactori: **Anamaria Borlan, Daniel Timariu, Florin Giurcă, Dan Popescu, George Sauciuc, Cristian Cârstoiu**

Coperta: **George Ionescu** / Vignete rubrici: **Marius Ghergu**
Editor: **Constantin D. Pavel**

ABONAMENTE ȘI COMENZI
www.colectiasf.ro / www.pavcon.ro
031.100.80.70 / 0727.77.80.06

Citeşte ANTOLOGIILE CSF

www.pavcon.ro

ISSN 2668-1862

www.colectiasf.ro

Scanare și prelucrare digitală

de

Anonim

și

[redacted]

CN Pluto (București)

2025